

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Vládní krize 2017 optikou českých celostátních deníků

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Michal Marek

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Křeček, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27. 7. 2018

Michal Marek

Bibliografický záznam

MAREK, Michal. *Vládní krize 2017 optikou českých celostátních deníků*. Praha, 2018. 92 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jak Křeček, Ph.D.

Rozsah práce: 135 531

Abstrakt

Tato diplomová práce má za cíl analyzovat, zda má na mediální obsahy související s vládní krizí 2017 vliv vlastnictví daných médií. Analyzováno je pět českých celostátních deníku, z nichž dva byly před vložением do svěřeneckého fondu v majetku Andreje Babiše, tedy jednoho ze dvou hlavních aktérů krize.

Ke zkoumání mediálních obsahů je použita základní kvantitativní obsahová analýza a data jsou následně interpretována. Výsledkem práce je, že určitý dopad na obsah vlastnictví má. Ze strany Mladé fronty a Lidových novin je možné pozorovat náznaky stranění Andreji Babišovi na úkor Bohuslava Sobotky. Například Deník je vůči Babišovi naopak znatelně přísnější.

Abstract

This master thesis is focused on evaluating media content connected with 2017 government crisis and the influence of media ownership on that media content. The thesis analyses five major daily newspapers. Two of them were owned by Andrej Babiš, one of the two main characters of the crisis, before he put them into the trust fund.

The content is analysed by quantitative metrics which are further interpreted. The result of the analysis is, that the influence of media ownership can be observed. MF Dnes and Lidovky are overall more critical to Bohuslav Sobotka than to Babiš meanwhile for example Denik is much more critical to Babiš.

Klíčová slova

mediální vlastnictví, mediální baroni, vývoj vlastnictví českých médií, vládní krize 2017, Andrej Babiš, Bohuslav Sobotka, hnutí ANO, ČSSD, MAFRA, Mladá fronta DNES, Deník, Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny, obsahová analýza

Keywords

media ownership, media barons, media moguls, media tycoons, ownership of Czech media, 2017 Government Crisis, Bohuslav Sobotka, ANO, ČSSD, MAFRA, Mladá fronta DNES, Deník, Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny, content analysis

Název práce/Title

Vládní krize 2017 optikou českých celostátních deníků

2017 Czech Government Crisis in Czech Daily Newspapers

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce PhDr. Janu Křečkovi Ph.D. za podporu a cenné rady v průběhu psaní diplomové práce.

Obsah

Úvod	3
1 Vlastnictví médií a koncentrace mediální moci	5
1. 1 Koncentrace mediální moci	6
1. 2 Horizontální a vertikální koncentrace mediální moci	7
1. 3 Perspektiva politické ekonomie	8
1. 4 Média jako veřejná sféra Jürgena Habermase	9
1. 5 Internet jako veřejná sféra	11
1. 6 Mediální baroni	11
2 Proměny ve vlastnictví českých tištěných médií	14
2. 1 Vývoj po roce 1989	14
2. 2 Otevírání trhu a internacionalizace české mediální krajiny	16
2. 3 Návrat do českých rukou	17
3 Akvizice MAFRY a vstup Andreje Babiše do politiky	19
3. 1 Hnutí ANO 2011 a akvizice společnosti MAFRA	20
3. 2 „Lex Babiš“	22
3. 3 Kauza Julius Šuman	23
4 Vládní krize 2017	25
4. 1 Korunové dluhopisy	25
4. 2 (Ne)demise vlády Bohuslava Sobotky a odvolání Andreje Babiše	26
5 Metodologická část	27
5. 1 Proč analyzovat mediální obsahy?	27
5.2 Analýza politické komunikace související s vládní krizí v roce 2017	27
5. 2 Obsahová analýza	28
5. 3 Předmět zkoumání a vybraná metoda	29
5. 4 Výzkumný vzorek a zkoumané období	30
5. 5 Hypotéza	31

5. 6 Výzkumné otázky	31
6 Výzkumná část	32
3. 5. 2017	32
<i>Mladá fronta DNES</i>	32
<i>Deník</i>	38
<i>Právo</i>	42
<i>Lidové noviny</i>	47
<i>Hospodářské noviny</i>	51
5. 5. 2017	55
<i>Mladá fronta DNES</i>	55
<i>Deník</i>	59
<i>Právo</i>	62
<i>Lidové noviny</i>	66
<i>Hospodářské noviny</i>	69
25. 5. 2017	72
<i>Mladá fronta DNES</i>	72
<i>Deník</i>	73
<i>Právo</i>	74
<i>Lidové noviny</i>	76
<i>Hospodářské noviny</i>	78
Shrnutí poznatků	80
Závěr	84
Summary	86
Použitá literatura	87
Seznam příloh	91
Teze diplomové práce	93

Úvod

Když začal majitel koncernu Agrofert a druhý nejbohatší Čech Andrej Babiš usilovat o vstup do vysoké politiky, vzbudilo to mnohé debaty. Začalo se mluvit o hrozbě v podobě možného propojení ekonomické a politické moci, a to v takové míře, která byla v naší zemi do té doby naprosto nevídaná.

Prvotní obavy některých občanů, politiků, či novinářů ale nebyly ničím ve srovnání s tím, jaký šok přišel v roce 2013, kdy Andrej Babiš prostřednictvím Agrofertu koupil jeden z největších mediálních domů v České republice – vydavatelství MAFRA. Andrej Babiš nákup vydavatelství, pod které spadá mimo jiné největší český seriózní deník Mladá fronta DNES, Lidové noviny či bezplatný deník Metro, oznámil v červnu 2013, tedy necelý půlrok před předčasnými volbami do Poslanecké sněmovny. Přirozeně se tak začaly rojit obavy, zda Babiš nebude svá nově nabytá média využívat k realizaci svých politických cílů.

Přestože Babiš deklaroval, že svá média ovlivňovat nebude, mnozí novináři pracující ve vydavatelství slibu neuvěřili a buďto dali výpověď, nebo redakce opustili v následujících měsících. Postupně se navíc začaly objevovat indicie, že Babišův distanc od chodu vydavatelství není takový, jaký by měl být (zveřejnění telefonátu do redakce Lidových novin, zveřejnění nahrávek v rámci kauzy Šuman a podobně).

Andrej Babiš nicméně naopak velice často opakuje, že mu média ubližují, lžou o něm, pomlouvají ho a slouží cílům konkurenčních politiků. Situace samozřejmě není černobílá a jednoduchá. Ačkoliv v případě Andreje Babiše je střet zájmů v podobě koncentrace mediální, politické a ekonomické síly nejmarkantnější, mediální tituly mimo mediální dům MAFRA mají také své majitele, kteří jsou často vlivnými podnikateli a Babišovými konkurenty.

Není sporu o tom, že média mají svou moc a mají vliv na politické rozhodování občanů. Je proto dle mého názoru mimořádně důležité podrobovat mediální obsahy důkladnému zkoumání a zjišťovat, zda média na politické scéně někomu nestrání. Do tohoto zkoumání jsem se rozhodl zapojit a podrobit analýze mediální obsahy publikované v českých denících v období vládní krize 2017, kdy se naplno rozhořel spor mezi předsedy do té doby dvou nejsilnějších parlamentních stran.

Vládní krize 2017 je z pohledu mediálních studií mimořádně zajímavou etapou, v rámci níž byl sveden jeden z nejintenzivnějších mediálních bojů poslední doby. Spor mezi Bohuslavem Sobotkou a Andrejem Babišem vyústil půl roku před volbami až ve vládní krizi.

Ta začala oznámením demise vlády, ke které nakonec nedošlo, a skončila odvoláním ministra financí Babiše kvůli nedostatečnému vysvětlení okolností nákupu korunových dluhopisů z jeho strany.

Vládní krize byla, nejen z důvodu blížících se voleb, obdobím, které je z pohledu mediální produkce velice zajímavé a je dle mého mínění nutné podrobit mediální výstupy vztahující se ke krizi zkoumání. Mediální obraz krize se totiž nutně musel, více či méně, promítnout do výsledku následných voleb.

Ve své diplomové práci budu prostřednictvím základní kvantitativní analýzy a následné interpretace získaných dat zkoumat, jak jednotlivé české deníky přistupovaly k událostem spojeným s vládní krizí a budu se snažit odhalit, zda se v obsahu českých deníků jakkoli odráží to, kdo je vlastní. Zkoumání bude podrobena následujících pět českých celostátních deníků: Mladá fronta DNES, Deník, Právo, Lidové noviny a Hospodářské noviny. Než bude přikročeno k samotné obsahové analýze, pro kontext budou přiblížena teoretická východiska spojená s vlastnictvím médií a koncentrací mediální moci. Součástí práce pak bude i dobový kontext, v rámci něhož bude popsán vývoj vlastnictví na českém mediálním trhu, nástup Andreje Babiše do politiky, nákup MAFRY Agrofertem a stručně také průběh diskutované vládní krize.

1 Vlastnictví médií a koncentrace mediální moci

Otázka vlastnictví médií je ve spojitosti s novinářskou svobodou často skloňována. O tom, kdo vlastní dané médium, se dá mluvit v souvislosti s objektivitou výstupů novinářů, ale i v souvislosti se svobodou společnosti jako takové a s rolí, kterou média ve svobodné společnosti hrají. Vzájemný vztah mezi produkcí médií a těmi, kdo daná média vlastní (potažmo financují), je považován za jasnou a na mnoha příkladech dokázanou věc.

Denis McQuail (2010) popisuje, že autonomie médií je ovlivňována jednak samotnými vlastníky, ale také dalšími aktéry, od kterých k mediálním organizacím putují potřebné finanční prostředky. Mezi tyto aktéry patří různí sponzoři, investoři či inzerenti. Herbert Altschull již v roce 1984 explicitně napsal, že „obsah médií vždy reflektuje zájmy těch, kteří je financují“ (McQuail, 2010, s. 198). Vztahy médií s okolním světem jsou velice komplexní a zdroje financování médií jsou různé. Proto se také nedá hovořit jen o jedné linii vlivu na média.

McQuail dále líčí: „Není pochyb o tom, že vlastníci v tržně orientovaném médiu mají moc nad obsahem a mohou žádat o to, aby některá informace byla zahrnuta nebo naopak vynechána. Že je tato moc vlastníky využívána bylo již na mnoha příkladech dokázáno.“ (McQuail, 2010, s. 291) K tomuto autor dodává, že vliv vlastníků na obsah médií není pouze marxistickou teorií, ale axiomem založeným na zdravém rozumu.

Liberální teorie médií trvá na tom, že je možné oddělit vlastníky od rozhodování o obsahové stránce médií. V takovém případě se vlastníci starají o nakládání se zdroji, o obchodní strategii a podobně, mezitímco editoři mají výhradní právo na profesionální rozhodování týkající se obsahu. Po světě existují mechanismy, které mají takový stav nastolit, bránit nezávislost editorů a tím i svobodu médií. Existence takovýchto mechanismů ovšem nemůže plně eliminovat všechny faktory, které na média působí.

Jedním z takových faktorů je ten, že komerční média fungují na tržním principu a aby přežila, musí vykazovat zisk. Z toho vyplývá nutnost činit taková rozhodnutí, která výsledný mediální obsah implicitně ovlivňují – snižování nákladů, propouštění zaměstnanců, slučování oddělení, investování, nebo naopak neinvestování apod. (McQuail, 2010)

Vlastnictví médií samozřejmě není ze zásady negativní jev, naopak. Zájmy vlastníků jsou považovány jen za jeden z mnoha faktorů, který média ovlivňuje (Gross, 2004), a institut soukromého vlastnictví (nejen médií) je pokládán za jeden ze zásadních pilířů demokratické společnosti. Vlastnictví médií má navíc přímý vliv na existenci mediálního pluralismu, který je

základní podmínkou pro fungování demokracie. Pluralismus je přitom spojován s diverzitou médií a v tomto kontextu se jím myslí to, že existuje mnoho rozdílných a nezávislých hlasů ve společnosti, které prostřednictvím médií prosazují různé politické názory a reprezentují různé kultury (Doyle, 2002, s. 11). Z tohoto pak vychází formulace, že „předpokladem pro různorodost obsahu je diverzita vlastníků, což znamená, že mediální pluralismus může být garantován pouze pluralitou vlastnictví.“ (Hrvatín a Petković, 2004, s. 12)

Dle liberálních mediálních teoretiků by ideálním stavem bylo, kdyby na trhu existovalo mnoho vlastníků a jejich malé až střední mediální společnosti by mezi sebou na trhu soupeřily ve prospěch veřejnosti, a to tím, že by nabízely širokou škálu informací, idejí a kulturního obsahu. Moc, která vychází z vlastnictví médií, není ze zásady špatná. Za negativní společenský jev je ovšem považováno, když se mediální moc koncentruje v jedněch rukou. (McQuail, 2010)

1. 1 Koncentrace mediální moci

Edwin Baker (2007) se proti koncentraci médií vymezuje a argumentuje třemi důvody. Jednak je dle něho ve veřejném zájmu, aby mediální moc byla distribuována „demokraticky“, rovnoměrně. Druhým Bakerovým argumentem je, že je třeba zamezit ústupu profesionální žurnalistiky na úkor komerčního bulvárního obsahu. Tato „deprofesionalizace“ je v médiích nejextrémnější právě u větších mediálních konglomerátů. Třetím argumentem proti koncentraci mediálního vlastnictví je známý pojem „berslusconizace“, tedy možnost účelově propojovat mediální a politickou moc za účelem posilování vlastního vlivu. Koncentrovaná mediální moc dle Bakera (2007) vytváří nebezpečí pro demokracii a výrazně redukuje množství těch, kteří se mohou stát hlídacemi psy demokracie.

Fenomén koncentrace mediálního vlastnictví se nevyhnul ani Evropě, kde se značná část médií rovněž postupem času dostala do rukou několika málo konglomerátů. Příkladem budiž firmy jako Lagardère Media, Axel Springer Verlag, Central European Media Enterprise (CME), Ringier a Westdeutsche Allgemeine Zeitung (WAZ). Tyto tendence jsou ze strany analytiků, akademiků i profesních organizací vnímány ostražitě a stále častěji se mluví o stavu mediální diverzity a pluralismu na naší mediální scéně. (Štětka, 2010)

Eoin Devereux (2003) ve své knize *Understanding the Media* popisuje, že vlastnictví médií vzbuzuje celou řadu otázek týkajících se mediální produkce a její distribuce. Tyto otázky

se dle Devereuxe povětšinou točí okolo následujících bodů a problémů:

- 1) Progresivní nárůst koncentrace vlastnictví médií ze strany několika málo mezinárodních multimediálních konglomerátů
- 2) Situace, kdy mnoho z těchto nadnárodních konglomerátů vlastní a kontroluje nejen média, ale i nemediální firmy
- 3) Pokračující ústup médií z občanské sféry z důvodu čím dál vyšší koncentrace mediálních subjektů do podoby konglomerátů
- 4) Negativní dopady na zpravodajství a investigativní žurnalistiku, za kterými stojí přeměna mediálního obsahu v „infotainment“ (senzační a snadno stravitelný obsah cílený na masy a finanční zisk)
- 5) Přeměna vnímání publik na „konzumenty“ namísto „občanů“
- 6) Komodifikace mediálních obsahů i publik
- 7) Nerovný přístup k mediálnímu obsahu a mediálním technologiím
- 8) Ekonomická, a hlavně politická síla jednotlivých mediálních mogulů

(Devereuxe, 2003, s. 88)

1. 2 Horizontální a vertikální koncentrace mediální moci

Hovoříme-li o koncentraci mediálního vlastnictví, je popisována tzv. horizontální a vertikální koncentrace (Doyle, 2002). Dle Croteaua a Hoynese (2003, s. 40) odkazuje vertikální koncentrace na situaci, kdy jeden majitel získá celý produkční řetězec konkrétního mediálního produktu. Mediální konglomeráty vertikálního typu tedy obvykle vlastní a kontrolují hned několik společností, které jsou zapojené do produkce jednoho mediálního produktu. Může se tedy jednat o situaci, kdy jeden konglomerát kontroluje firmy, které tisknou, distribuují i prodávají kupříkladu dámský magazín. Dalším příkladem je pak filmové studio patřící stejnému majiteli jako řetězec kin (McQuail, 2010).

Horizontální koncentrace naproti tomu charakterizuje stav, při němž jeden vlastník skupuje různé mediální firmy a rozprostírá tak svou sílu napříč rozličnými typy médií, obvykle mezi „starými“ i „novými“ médii. Pod jednoho majitele tak spadá například rozhlasová stanice, televizní stanice, internetová televize, celostátní deník, regionální deník apod.

Vertikální i horizontální koncentrace vlastnictví médií má z pohledu vlastníka (a z pohledu ekonomie) jasný strategický důvod. Doyle (2002) popisuje, že horizontální expanze umožňuje mediálním domům tzv. „úspory z rozsahu“ (anglicky *economies of scale*). Obecně totiž platí, že provoz či výroba bývá v mnohých ohledech výhodnější ve větším měřítku. Pokud vezmeme v potaz například mediální konglomerát zasahující do televizního sektoru, jeho schopnost vyprodukovat, prodat a distribuovat televizní obsah prostřednictvím více mediálních kanálů znamená, že jakmile budou zaplacený distribuční náklady, zvyšuje se šance vygenerovat mnohem vyšší zisky.

Horizontální i vertikální koncentrace vlastnictví (nejen) médií vede ke snižování transakčních nákladů a dává ekonomický smysl. Komerční média jsou přirozeně orientována na zisk a různé synergie mezi mediálními firmami pomáhají tento zisk zvyšovat. Do čím více sektorů konglomerát zasahuje, tím větší prostor pro hromadění zisku má.

Devereux (2003, s. 95) ve své učebnici „Understanding the Media“ popisuje příklad, jak může hollywoodský film generovat zisky napříč odvětvími a vysvětluje tak, v čem spočívá přínos koncentrace do mediálních konglomerátů. Příklad, jak konglomerát maximalizuje zisk z kulturního produktu, který vytvořil, je následující: Film je konglomerátem vyprodukovaný, přináší zisky z promítání v síti kin, která je jím rovněž vlastněna, zároveň vydělává na prodeji DVD, které jsou konglomerátem vydávána, a k tomu přináší zisky například z merchandisingu, kdy do hraček pod licenci konglomerátu přicházejí figurky znázorňující postavy z filmu.

Jestliže jsou v rámci vertikální koncentrace pod kontrolou konglomerátu všechny tyto části výrobního a distribučního řetězce, zisk je maximalizován a transakční náklady naopak minimalizovány. Další velkou výhodou koncentrace vlastnictví médií (primárně té horizontální) leží v oblasti reklamy.

1. 3 Perspektiva politické ekonomie

Jedním z vědních oborů, který se snaží analyzovat dopady koncentrace vlastnictví médií na mediální obsahy, je politická ekonomie. Co to vlastně je? McQuail (2010) teorii politické ekonomie vysvětluje následovně: „Je to sociálně kritický přístup, který se soustředí primárně na vztah mezi ekonomickou strukturou a dynamikou mediálního průmyslu a ideologickým obsahem médií. Svou výzkumnou pozornost soustředí na empirické analýzy struktury

vlastnictví a kontroly médií a na to, jakým způsobem fungují síly operující na mediálním trhu. Z pohledu politické ekonomie je mediální instituce vnímána coby součást ekonomického systému, s úzkou návazností na politický systém.“ (McQuail, 2010, s. 82)

Důsledky změn ve struktuře vlastnictví médií z pohledu politické ekonomie shrnuje McQuail (2010) následujícím výčtem: „...snížení počtu nezávislých médií, koncentrace na největších trzích, vyhýbání se rizikům, snižování investic do méně výdělečných mediálních aktivit (jako je investigativní žurnalistika a dokumentaristika). Zároveň pozorujeme zanedbávání méně početných a chudších segmentů potenciálního publika a politicky nevyvážené zpravodajství.“ (McQuail, 2010, s. 96)

Jak již bylo nastíněno v jednom z bodů, které Devereux vytyčil coby průvodní jevy koncentrace mediální moci, konzumenti médií jsou často vnímáni coby spotřebitelé, jež je třeba ukojit, a nikoli coby občané, kteří mají právo na to být informováni. Slučování médií do konglomerátů má pak dopady i na pracovníky v médiích, protože v rámci „úspor z rozsahu“ dochází k redukci počtu pracovních míst.

Perspektiva politické ekonomie říká, že pokud chceme pochopit mediální obsah, zvláště pak jeho ideologický charakter, pak musíme začít tím, že prozkoumáme, kdo vlastní a kontroluje dané médium. Musíme zkoumat nejen strukturu vlastnictví médií, ale také vztahy vlastníků dané mediální organizace k ostatním politickým a ekonomickým elitám ve společnosti. (Devereux, 2003)

1. 4 Média jako veřejná sféra Jürgena Habermase

Koncept „veřejné sféry“ představil německý sociolog Jürgen Habermas v roce 1962. Od té doby o něm byly vedeny mnohé debaty a konceptualizace veřejné sféry se dočkala rozmanité kritiky. Habermas nicméně rozpracoval zajímavou myšlenku toho, jak by měly fungovat mediální organizace.

Ve své práci *Strukturální přeměna veřejnosti* (v německém originále *Strukturwandel der Öffentlichkeit*) Habermas rozlišuje tři různé sféry ve společnosti. První je sféra **soukromá**, do které patří rodina a hospodářství, druhá je sféra **veřejné authority** (sem patří stát a judikatura) a třetí je buržoazní **veřejná sféra**.

Počátky této veřejné sféry sahají do salónů a kaváren v osvícenecké Evropě, přičemž

mezi příslušníky buržoazní veřejné sféry byly debatovány politické otázky. Rozvoj tištěných médií, ať už šlo o knihy, noviny, pamflety či letáky, umožnil rozvoj této veřejné sféry. Koncem 19. a začátkem 20. století nicméně dle Habermase dochází k ústupu veřejné sféry, a to z důvodu transformace tištěných médií v komerční masmédiá. Média v důsledku komercionalizace do značné míry ztratila svou funkci veřejného fóra umožňujícího diskuzi o důležitých politických otázkách. (Devereux, 2003, s. 106)

Verstraeten (1996) ve své kritické eseji rozebírá tři základní body Habermasovy konceptualizace:

- 1) Veřejná sféra potřebuje „fórum“, které je dostupné co největšímu okruhu lidí a je v rámci něj popisována a sdílena široká paleta sociálních zkušeností.
- 2) Ve veřejné sféře různé názory, argumenty a pohledy na svět podléhají racionální diskuzi. Toto implikuje, že „racionální“ politickou volbu lze učinit pouze v případě, že veřejná sféra nejdříve nabídne jasný náhled na alternativy, ze kterých lze vybírat. Média zároveň mají nabídnout nejširší možný interpretační rámec, aby měl občan povědomí i o tom, co nevybral (Murdock, 1992).
- 3) Primárním posláním veřejné sféry je systematická a kritická kontrola vládní politiky.

(Verstraeten, 1996, s. 348)

Verstraeten uznává důležitost celého konceptu, ale nesouhlasí s Habermasovou tezí o tom, že veřejná sféra v důsledku situace na mediálním trhu prodělala nejdříve rychlý růst a poté hluboký pád. Verstraeten tvrdí, že k veřejné sféře jsme zatím nedospěli:

„Při studiu veřejné sféry, zvláště když je více a více medializovaná, by člověk měl mít neustále na mysli následující otázku: O čí veřejné sféře vlastně mluvíme a čí socio-ekonomickým zájmem vlastně je? Bylo by extrémně naivní se domnívat, že by se v naší rozdělené společnosti mohla vyskytovat neutrální veřejná sféra, která patří univerzálně každému. Je proto vždy nutné zas a znovu kriticky ověřovat, o čí veřejnou sféru se jedná.“ (Verstraeten, 1996, s. 357-8)

V ideálním případě má veřejná sféra hrát klíčovou roli v udržování demokratické a občanské společnosti. Umožňuje racionální diskuzi a výměnu informací. Její hlavní úloha spočívá

ve zprostředkovávání debaty a kontroly toho, jak se chovají mocní v dané společnosti. Argument, že aktuální masová média tuto úlohu veřejné sféry zastávají, je nicméně těžké zastávat. Problematická je koncentrace vlastnictví médií do rukou zájmových skupin a vznik konglomerátů, u nichž je alfou a omegou jejich kulturní produkce profit.

1. 5 Internet jako veřejná sféra

Internet byl ve svých počátcích vnímán s velkou nadějí coby platforma, která na rozdíl od klasických masmédií roli veřejné sféry plnit bude. Má pro to ostatně dobré předpoklady – lidé skrze internet mohou hledat informace a mohou na něm diskutovat o nekonečném množství témat. Koncept diskuzních fór či online blogů je zářnou otázkou toho, jak může internet působit coby prostor pro demokratický dialog. Praxe se ovšem od romantické představy internetu poněkud liší.

Internet je z velké části pod kontrolou stejných konglomerátů a mediálních oligopolů jako zbytek mediálního trhu. Dalším velkým problémem je pak tzv. digitální propast (*digital divide*), tedy situace, kdy k internetu a dalším informačním technologiím má přístup jen určitá část světové populace. Lidé napříč světem zkrátka v závislosti na socio-ekonomické či politické situaci nemají stejný přístup k informacím a službám, které jsou s využíváním internetu spojeny. Internet je stejně jako další masová média formován na základě komerčních zájmů. Devereux píše, že internet má potenciál veřejnou sférou se stát, ale zatím jí není, a to už kvůli tomu, že přístup lidí k internetu a informacím není stejný. (Devereux, 2003, s. 109)

1. 6 Mediální baroni

V souvislosti s koncentrací mediálního vlastnictví do jedněch rukou se v akademické sféře často mluví o tzv. mediálních baronech. V angličtině jsou využívány termíny *media baron*, *media mogul*, *media tycoon* či také *media proprietor*. Problematika mediálních baronů je s riziky koncentrace mediální moci úzce spojena, protože za barona považujeme takovou osobu, která vlastní a ovládá velké mediální společnosti, podstupuje podnikatelská rizika a má vlastní mocenské či přímo politické ambice (Tunstall a Pamer, 1991). V dnešní době si pod termínem „mediální baron“ představíme primárně mediální magnáty jako je Rupert Murdoch nebo Silvio Berlusconi, ale faktem je, že problematika mediálních mogulů je velice

pevně spjata s historií žurnalistiky.

Jean Chaby (1997) popisuje, že mediální baroni se v angloamerickém prostředí objevují již koncem 19. století, kdy se začaly vyskytovat úspěšní podnikatelé, kteří byli schopni investovat kapitál do novinových společností, úspěšně v segmentu tištěných novin generovat vysoké zisky a následně vytvářet mediální konglomeráty. První baroni za sebou vesměs měli úspěšné novinářské kariéry a i po svém podnikatelském úspěchu bývali obvykle zapojeni do denního provozu novin, včetně podílení se na editorském rozhodování. Těmto charakteristikám odpovídají i nejslavnější mediální baroni konce 19. a počátku 20 století – Hearst a Pulitzer ve Spojených státech amerických nebo Northcliffe, Beaverbrook and Rothermere ve Spojeném království (Tunstall a Palmer, 1991).

Dodnes se vedou debaty o tom, do jaké míry byli tehdejší mediální baroni motivováni politickými zájmy a do jaké míry své noviny k naplňování svých politických ambicí využívali. Je nicméně neoddiskutovatelné, že měly konglomeráty těchto baronů do té doby bezprecedentní moc v oblasti nastolování agendy a ovlivňování veřejného mínění (Curran a Seaton, 2010).

Tunstall and Palmer (1991) ve své systematické analýze mediálních mogulů 20. století rozlišují mezi jejich dvěma základními typy. Prvním z nich je mediální baron „klasického“ či také „čistého“ typu, kdy do podnikatelského portfolia daného barona spadají převážně aktivity spadající právě do mediálního sektoru a převážná část zisků takového barona plyne právě z médií. Sem spadá většina prvních baronů a také mnoho baronů pozdějších. Jmenovat lze například prvního německého mediálního barona Alfreda Hugenberg, který v meziválečném období působil jako vydavatel denního tisku, ve filmové produkci i v reklamě. Dalšími příklady jsou Robert Hersant, vydavatel francouzských deníků *Le Figaro* a *France-Soir*, jenž byl velmi aktivní i v oblasti rozhlasového a televizního vysílání, Axel Springer, vydavatel několika německých deníků včetně *Die Welt* a *Bild*, a samozřejmě Rupert Murdoch, ředitel a většinový vlastník *News Corporation*.

Druhým prototypem mediálního barona je baron „mediálně průmyslového“ typu. Takový mogul primárně působí v jiném než mediálním průmyslu a většina zisků mu plyne z oblastí mimo média, ale zároveň vlastní a kontroluje nějaký vlivný mediální konglomerát (Tunstall a Palmer, 1991, s. 105-106). Takové mediální moguly najdeme často například v Řecku či Itálii (Tunstall a Palmer, 1991, s. 113). Při pozorování italských mediálních mogulů přišel Mazzoleni (1991) se třemi závěry: 1) své peníze vydělali mimo sektor médií a

zainvestovali do médií, primárně do denního tisku, coby do „strategické investice“ a cesty k tomu, jak se dostat blíže k politikům a politickým stranám, 2) jsou zaměřeni spíš na vlastnictví než na skutečné řízení médií a 3) udržují si blízký vztah s politickým establishmentem a přímo či nepřímo podporují politiky výměnou za jejich pomoc v jejich další expanzi napříč mediálním trhem. (Mazzoleni, 1991, s. 196)

Pro Hallina a Manciniho (2004) je tato instrumentalizace médií typickým znakem středomořského mediálního modelu, označovaného také jako model polarizovaného pluralismu. Hallin a Mancini berou problematiku vlastnictví médií a jejich vztah s politickou garniturou coby jeden z důležitých parametrů hodnocení mediálních systémů, které popisují a porovnávají ve své dobře známé práci *Systémy médií v postmoderním světě* (anglicky *Comparing Media Systems*).

2 Proměny ve vlastnictví českých tištěných médií

2.1 Vývoj po roce 1989

Po pádu socialismu v roce 1989 se česká média ocitla na prahu velkých změn a liberalizace. Budování nového systému médií v podmínkách liberální demokracie bylo samozřejmě podmíněno zásadní změnou mediální legislativy. Ta měla za cíl co nejdůsledněji oddělit fungování médií od státního a stranického aparátu. Nová mediální legislativa začala vznikat tím, že preambule zákona č. 81/1966 Sb. *o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích* byla zbavena formulace o vedoucí úloze KSČ. S novou Ústavou byla přijata i Listina základních práv a svobod. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 369)

Tímto byl vytvořen obecný půdorys pro budování nové mediální legislativy. V březnu roku 1990 novelizovalo Federální shromáždění zákon č. 81/1996 Sb.. Součástí zákona se mimo jiné stalo prohlášení cenzury za nepřijatelnou a zákon rovněž umožnil československým občanům a firmám (včetně těch zahraničních, které měly sídlo i v Československu) vydávat periodický tisk. Klíčový pro ustanovení nové mediální legislativy se stal také rok 1991, kdy byl přijat zákon č. 468/1991 Sb. *o provozování rozhlasového a televizního vysílání*, podle nějž mohly nově získávat licence k vysílání právnické i fyzické osoby a neexistovalo žádné omezení, zda se jedná o české či zahraniční žadatele. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 370)

Kromě proměny mediální legislativy a přijímání nových zákonů provázelo vývoj po roce 1989 faktické vymanění se médií zpod kontroly státem a také zásadní změny v obsahu mediální produkce. Skutečný vývoj v mediální sféře často předbíhal a obcházel nově vznikající mediální legislativu, ale dělo se to v příznivém společenském klimatu, kdy odborná i laická veřejnost tyto mimoprávní procesy vnímala jako nutnou součást odstátnění. Ne zcela legální postupy při zakládání soukromých médií byly tolerovány a zaměstnanci médií (především těch tištěných) začali spontánně přebírat média pod vlastní správu. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 370)

Pokud jde o tištěná média, proces odstátnění v tomto sektoru probíhal v těchto třech podobách, na které se v následujících podkapitolách podíváme blíže:

1. přeměna stávajících titulů
2. obnovování titulů, které nemohly před rokem 1989 vycházet, popřípadě rozvoj titulů, které vycházely doposud jako samizdat
3. zakládání nových titulů

(Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 370)

První skupinou odstátněných tištěných titulů jsou ty, jež mají předlistopadovou historii a prošly proměnou v duchu nového politického systému, přičemž v řadě případů formují českou mediální krajinu dodnes. Jmenovat lze například deníky *Mladá fronta*, *Rudé právo*, které se později změnilo v *Právo*, či týdeník *Hospodářské noviny*, který se stal deníkem.

Přebírání listů zainteresovanými novináři často doprovázelo manifestační distancování se od předlistopadového režimu a přirozeně také od bývalého vydavatele. Jak již bylo řečeno výše, tyto procesy probíhaly mimo právní proces a oporu v legislativě upravující privatizační procesy hledaly až dodatečně. Další vývoj často směřoval k ustavení akciové společnosti zaměstnanců, případně k jiné formě definování vlastnictví do podoby vlastnických podílů. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 371)

Zářným příkladem tohoto jevu je právě *Právo*, které skrze novou akciovou společnost Borgis převzal šéfredaktor Zdeněk Porybný. Ten je šéfredaktorem listu dodnes a *Právo* doposud nezměnilo majitele. Až do roku 2008 bylo *Právo* považováno za jediný deník v českých rukou.

Mezi obnovenými tituly rozhodně stojí za připomenutí *Lidové noviny*, jejichž návratu napomohlo i to, že na sklonku 80. let začaly vycházet jako samizdat. Na meziválečnou tradici Peroutkova časopisu *Přítomnost* se pokusil navázat stejnojmenný titul vycházející od června 1990 a obnovena byla i řada zakázaných či zaniklých časopisů jako surrealistický *Analogon* či *Literární noviny*. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 373)

Co se týče zakládání nových titulů, v letech 1990 a 1991 se jich objevila celá řada a vyznačovaly se především snahou o jasnou deklaraci politického postoje, zpravidla liberálně konzervativního či čistě konzervativního. Založení levicového periodika bylo považováno za neperspektivní, a to z důvodu silné společenské potřeby distancovat se od předlistopadového režimu. Vznikaly tituly jako *Metropolitan*, *Telegraf*, *Prostor*, deník *Noviny*, *Občanský deník* a další. Pravdou ovšem je, že žádný takový list se na trhu neudržel. Z raných nových a obnovených titulů na trhu zůstaly prakticky jen *Lidové noviny* a bulvární *Blesk*, kterému

nepochybně dopomohla kapitálová pomoc zahraničních investorů, konkrétně švýcarského Ringieru. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 374)

2. 2 Otevírání trhu a internacionalizace české mediální krajiny

Díky volné mediální legislativě začalo vlastnictví českých médií rychle přecházet do zahraničních rukou a právě tisk byl první oblastí, kde se zájem zahraničních investorů projevil. Privatizovaná tištěná média neměla personál s dostatkem řídicích zkušeností, ale ani dostatek finančních prostředků. Chyběly peníze na potřebnou redakční technologickou proměnu, na modernizaci redakčních systémů i na nové tiskárenské technologie. Rozpadla se rovněž distribuční síť a vydavatelé si tedy museli budovat novou. (Bednařík, Jirák a Köpplová, 2011, s. 376)

Z tohoto důvodu byl vstup zahraničních investorů vítaný a prakticky i nevyhnutelný. Přicházeli zahraniční investoři a vydavatelé z okolních zemí, a to především z Německa. Nejvýznamnějšími německými vydavatelstvími denního tisk v České republice byly Verlagsgruppe Passau, které prostřednictvím společnosti Vltava-Labe-Press vydávalo největší regionální titul v zemi *Deník* (ten je nyní ve vlastnictví slovensko-české investiční skupiny Penta), a také Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft GmbH, minulý vlastník mediální skupiny MAFRA, a.s. (ta je nyní ve vlastnictví AGROFERTU, a.s.). Majoritním akcionářem firmy Economia, a.s., do jejíhož portfolia patří *Hospodářské noviny*, byla až do roku 2008 společnost *Verlagsgruppe Handelsblatt*. V roce 2008 přešla společnost do vlastnictví českého podnikatele Zdeňka Bakaly a jeho firmy Respekt Media, a.s.. (Štětka, 2010)

Zajímavé je, že na příkladu již zmíněného *Deníku* vydavatele Vltava-Labe-Press lze pozorovat první výrazné znaky koncentrace vlastnictví na mediálním trhu. *Deník* již od roku 1991 začínal postupně pohlcovat jednotlivé regionální tituly a na počátku 21. století měl již na tomto poli prakticky monopol. Antimonopolní úřad ovšem nezasáhl. Regionální a celostátní tituly totiž nerozlišuje a jakožto relevantní trh definoval celý trh s tištěnými deníky. (Waschková Císařová a Metyková, 2009)

Investoři ze zahraničí začali v Česku zároveň zakládat také nové tituly. Ty byly většinou inspirované modelem, který již daná firma provozovala na svém domovském trhu. Podle tohoto

klíče u nás švýcarská vydavatelská společnost Ringier založila *Blesk*, jakožto lokální kopii svého bulvárního deníku. Pod křídla firmy patří i deník *Sport*, časopis *Reflex* či další bulvární deník *Aha!*. Na trh vstoupil také francouzský konglomerát Lagardère, který zde založil komerční rozhlasové stanice *Evropa 2* a *Frekvence 1*, či nadnárodní konglomerát CME s americkým kapitálem v zádech, který stál u počátků televize *Nova*. (Peruško a Popović, 2008)

2. 3 Návrat do českých rukou

Počátky přechodu českých médií do rukou domácích investorů lze datovat do prvních let 21. století, přičemž přelomovým se stal rok 2008, kdy došlo v důsledku ekonomické krize k výraznému poklesu příjmů z reklamy a zahraniční investoři začali čím dál méně lukrativní sektor českých médií vyklízet (Štětka, 2010). Výraznou postavou spojenou s návratem českých médií zpět do českých rukou je Zdeněk Bakala, který v roce 2006 koupil vydavatele politického týdeníku *Respekt* (Respekt Publishing) a o dva roky později i mediální dům *Economia*, pod který nyní spadají *Hospodářské noviny*, *Ekonom*, *Studenta*, *aktualne.cz*, *atlas.cz* či *centrum.cz*.

Vedle Zdeňka Bakaly se do mediálního byznysu pustil i nejbohatší Čech Petr Kellner, který koupil vydavatelství Euronews s týdeníkem *Euro*. Karel Komárek převzal vydavatelství Stanford (*Profit a Czech Business Weekly*), Sebastian Pawlowski koupil tehdejší vydavatelství Mediacop (*Týden*, *Instinkt*), Jaromír Soukup založil mediální společnost Empresa Media (*TV Barrandov*, *Sedmička*, *Týden* či *Instinkt*) a František Savov dostal pod kontrolu vydavatelský dům *Mladá fronta*, pod který patří *e15*, *Strategie* a později rovněž *Euro*, které Savovova společnost koupila v roce 2012 od Kellnerovy investiční skupiny PPF.

Velkým zlomem bylo, když druhý nejbohatší Čech s vysokými politickými ambicemi Andrej Babiš koupil v roce 2013 mediální skupinu MAFRA (o tom více v následující kapitole). Ve stejném roce koupili další přední podnikatelé Daniel Křetínský a Patrik Tkáč vydavatelství Ringier Axel Springer CZ (dnes *Czech News Center*). V roce 2015 pak střeoevropská investiční skupina Penta, v jejímž čele stojí mimo jiné vlivný český podnikatel Marek Dospiva, koupila 100% podíl ve vydavatelství *Vltava-Labe-Press* a získala tak pod svá křídla regionální titul *Deník*.

Všechny tyto muže spojuje kromě velkého bohatství také to, že se vesměs jedná

o mediální barony tzv. „mediálně průmyslového“ typu (viz kapitola 1. 6). Jedná se o podnikatele, kteří primárně působí v jiném než mediálním průmyslu a většina zisků jim plyne z oblastí mimo média. Zároveň ale pod své vlastnictví a kontrolu získali více či méně vlivný mediální konglomerát.

Podíváme-li se na české mediální moguly, lze vypožorovat shoda s modelem, který popisuje Mazzoleni (1991). Připomeňme si ještě jednou, čím se baroni „mediálně průmyslového“ typu vyznačují: 1) své peníze vydělali mimo sektor médií a zainvestovali do médií coby do „strategické investice“ a cesty k tomu, jak se dostat blíže k politikům a politickým stranám, 2) jsou zaměřeni spíše na vlastnictví než na skutečné řízení médií a 3) udržují si blízký vztah s politickým establishmentem a přímo či nepřímo podporují politiky výměnou za jejich pomoc v jejich další expanzi napříč mediálním trhem (Mazzoleni, 1991, s. 169).

V kontextu s tímto typem mediálních baronů Mazzoleni (2001) hovoří o instrumentalizaci médií, tedy využívání moci plynoucí z vlastnictví médií k prosazování konkrétních ekonomických a/nebo politických cílů. Termín instrumentalizace médií se většinou objevuje ve spojitosti s koncentrací mediální moci v rukou jednoho vlastníka a jedná se o problematiku, která se vyznačuje spíše méně výraznými a nepřímými zásahy do chodu médií než přímými intervencemi do mediálních obsahů. Mediální baroni mohou chod médií ovlivňovat ku prospěchu svých cílů změnami v organizaci práce, personální politikou v oblasti vyššího a středního managementu a podobně (McNair, 1998). Svůj význam pak může hrát i autocenzura, kdy redaktoři na základě strachu (třeba i podvědomého) o svou kariéru raději sami vytvářejí takový obsah, kterým si neznepráteli vedení mediální instituce, ve které pracují.

V souvislosti s touto problematikou lze uvést analýzu Chrise Hanrettyho z roku 2014, která zkoumala více než 200 titulů ze 32 zemí světa a ukázala, že mediální organizace s jediným vlastníkem a bez přístupu zahraničního kapitálu mají o mnoho větší kontrolu nad novináři, editorskou prací, a tedy i výslednými mediálními obsahy (Hanretty, 2014).

3 Akvizice MAFRY a vstup Andreje Babiše do politiky

Obrovský zlom v oblasti vlastnictví českých médií nastal, když Andrej Babiš v červnu 2013 koupil mediální vydavatelství MAFRA. Tento mediální dům vydává největší český seriózní deník *MF Dnes* a další vlivný deník *Lidové noviny*. Pod MAFRU ale spadají rovněž bezplatné deníky *Metro* a *5plus2*, internetový zpravodajský portál *idnes.cz* a *lidovky.cz*, rádia *Impuls* a *RockZone*, internetová televize *Playtvak.cz*, komunitní web *eMimino.cz* zaměřený na těhotné a maminky či také hudební televize *Óčko* s kanály *Óčko*, *Óčko Star* a *Óčko Express* (Portfolio mediální skupiny MAFRA, 2018). Portfolio vydavatelství je skutečně široké.

Na jednu stranu byl nákup MAFRY Babišovým primárně petrochemickým a potravinářským koncernem jen pokračováním trendu skupování českých médií „mediálně-průmyslovými“ barony. Na stranu druhou se ale jednalo o zcela bezprecedentní událost na mediálním trhu, a to jednak kvůli velikosti MAFRY, ale především kvůli Babišovým politickým ambicím.

K akvizici veledůležitého mediálního vydavatelství ze strany Andreje Babiše došlo v době, kdy již Babiš vedl vlastní politické hnutí ANO, které sám založil. To z celé věci dělá ukázkový případ „hospodářského paralelismu“. Tento pojem (anglicky *business parallelism*) vyjadřuje situaci, kdy je vlastník médií aktivně zainteresován jak v byznysu, tak i v politice (Mancini a Zielonka, 2013).

Důležité je podotknout, že již dříve jmenovaní čeští mediální baroni měli své politické favority, které (třeba i skrze svá média) podporovali. Zdeněk Bakala Václava Havla, Stranu Zelených, prezidentské kandidáty Jana Švejnara a Karla Schwarzenberga či stranu TOP 09. Petr Kellner zase podporoval bývalého prezidenta Václava Klause a Pawlowski měl blízko k pražským primátorům Kaslovi a Bémovi (Křeček, 2017). Andrej Babiš však v tomto ohledu opět přinesl novinku. Disponuje médii, která teoreticky může použít k tomu, aby v politickém prosazení pomohl sám sobě. Namísto opatrného a nenápadného přibližování se konkrétní politické straně si Andrej Babiš založil svou vlastní a následně koupil mediální vydavatelství.

3. 1 Hnutí ANO 2011 a akvizice společnosti MAFRA

Hnutí ANO 2011 (později už jen ANO) založil Andrej Babiš v roce 2012, přičemž hnutí navazovalo na občanské sdružení založené na podzim 2011 a nesoucí název *Akce nespokojených občanů*. Založení hnutí předcházelo několik veřejných vystoupení Andreje Babiše, na kterých velmi kriticky hodnotil stav společnosti a silně kritizoval především korupci. Zakladatel Andrej Babiš je od počátku předsedou hnutí.

Akvizice MAFRY Babišovým zemědělským, potravinářským a chemickým holdingem Agrofert byla oznámena 26. 6. 2013, přičemž mediální skupina byla odkoupena od německé společnosti Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft (RBVG). Ta byla majoritním vlastníkem mediálního domu od roku 1994. Ihned se objevily kritické spekulace, že by Babiš mohl nově nabytá média využívat v rámci předvolebního boje. Mluvčí Agrofertu Karel Hanzelka se ale vyjádřil, že miliardář MAFRU rozhodně nekoupil za účelem zasahovat do obsahu novin. (Kejlová, 2013)

Se samostatnou kandidátní listinou hnutí ANO poprvé kandidovalo v předčasných volbách do Poslanecké sněmovny konaných na podzim roku 2013. V nich ANO dosáhlo volebního výsledku 18,65 % (927 240 hlasů) a se 47 mandáty se stalo druhou nejsilnější volební stranou za vítěznou ČSSD. Hnutí ANO bylo nejúspěšnější volební stranou ve Středočeském, Libereckém, Královéhradeckém a Ústeckém kraji. V rámci hnutí byl nejúspěšnějším kandidátem lídr pražské kandidátní listiny Andrej Babiš s 18 955 preferenčními hlasy (19,62 %), za ním se umístil herec Martin Stropnický, který vedl jihomoravskou kandidátní listinu. Ten získal 10 203 (10,25 %) preferenčních hlasů. (Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, 2013)

Jak již bylo řečeno, Andrej Babiš a jeho Agrofert koupili MAFRU v červnu 2013. Již v říjnu téhož roku se přitom konaly Volby do Poslanecké sněmovny, ve kterých Babišovo ANO dosáhlo významného úspěchu a odstartovalo kariéru Andreje Babiše ve vysoké politice. Tyto okolnosti samozřejmě vzbudily mnohé debaty a kontroverze.

Například Ondřej Aust, šéfredaktor webu Mediář.cz, komentoval akvizici pro web ČT 24 slovy: „Mafra je na jednu stranu nalomena propady inzerce a prodeje tištěných titulů a kupuje ji významný miliardář. Dlouhodobě to pro ni může být pozitivní. Na druhou stranu se ukazuje, že minimálně v té emocionální rovině byly ty noviny pod německým vedením brány jako nezávislejší. Jestli se skutečně ukáže změna v obsahu kvůli zájmům v jiných oborech, se

bude ale muset pozorovat až později po posouzení ze strany ÚOHS. Záleží ale i na redakci, aby nezavdávala příčinu ke spekulacím.“ (Kejlová, 2013)

V názorové rubrice Lidových novin kritizoval akvizici také Martin Weiss (2013). Píše, že „Babiš si díky svým prostředkům a konstelaci panující v médiích zajistil, že je vnímán veřejností tak, jak on chce, a ne tak, jak by ho líčili jiní.“

Mediální analytik Miloš Čermák situaci pro web ČT 24 komentoval následovně: „Budeme mít v době mezi dvěma a dvanácti měsíci pravděpodobně nějaké volby, takže určitě to nesmírně zasáhne do toho politického, mediálního prostředí.“ (Kejlová, 2013)

Za pozornost pak stojí i komentář Viléma Bessera, který na webu Svobodné fórum uvedl toto: „(...) zpravodajská agenda všech významných médií v České republice je poznamenána existencí hráče, který kumuluje politickou, ekonomickou a mediální moc. Obecně lze toto pokřivení poměrů označit za sníženou možnost uplatnit kritickou žurnalistiku.“ (Besser, 2015)

Po akvizici mediální skupiny MAFRA Babišovým Agrofertem došlo v jednotlivých médiích MAFRY k velkému množství personálních změn, a to jak mezi řadovými redaktory, tak i ve vedoucích pozicích. Robert Čásenský v listopadu 2013 po téměř osmi letech opustil funkci šéfredaktora Mladé fronty DNES. V lednu 2014 jej nahradila Sabina Slonková, ale na pozici setrvala pouze půl roku, do 1. července 2014, kdy ji vystřídal Jaroslav Plesl, bývalý šéfredaktor časopisu Týden. Post šéfredaktora opustil po akvizici MAFRY v listopadu 2013 i Dalibor Balšínek z Lidových novin. Toho v lednu 2014 nahradil István Léko.

Kromě změn ve vedení odešli z redakce Mladé fronty po změně vlastníka mnohé viditelné postavy deníku jako například investigativní novinář Jaroslav Kmenta nebo ekonomická redaktorka Jana Klímová. Krátce před Sabinou Slonkovou odešel také ředitel regionálních redakcí Jakub Unger a následně opustil redakční radu MfD v souvislosti s odchodem Slonkové i spisovatel Pavel Kosatík. V září 2014 opustili redakci MfD také Jiří Kubík a šéfredaktor bezplatného deníku Metro Josef Rubeš.

Jako reakce na tento vývoj českého mediálního trhu vznikly mnohé projekty stavějící se do role hlídacích psů demokracie, které mimo jiné stojí na novinářích, kteří opustili Mladou frontu DNES a Lidové noviny. V roce 2014 začal vycházet v tištěné podobě týdeník Echo (založil Dalibor Balšínek), měsíčník Reportér (Robert Čásenský), a v roce 2015 byl spuštěn web Neovlivní.cz (Sabina Slonková).

3. 2 „Lex Babiš“

Obavy z Babišovy potenciální možnosti zneužívat média k prosazování svých zájmů vedly Úřad vlády České republiky k předložení novely upravující zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů. Novela byla předložena na začátku roku 2015 a kromě jiného stanovuje, že členové vlády, senátoři, poslanci, zastupitelé různých úrovní a další veřejní funkcionáři, se nesmějí ucházet o veřejné zakázky a rovněž nemohou být provozovateli rozhlasového nebo televizního vysílání či vydavateli periodického tisku ani společníky, členy nebo ovládajícími osobami právnických osob, které jsou provozovateli rozhlasového nebo televizního vysílání či vydavateli periodického tisku. Všechny takové činnosti musejí ukončit do dvou měsíců od nástupu do funkce, případně musejí společnost opustit.

Předložená novela byla v září 2016 schválena Poslaneckou sněmovnou. Senát ji v říjnu vrátil zpět do Sněmovny k projednání, kde byla znovu přijata. V prosinci téhož roku novelu vetoval prezident Miloš Zeman a v lednu 2017 byla znovu projednána Poslaneckou sněmovnou. Poslanci prezidentské veto přehlasovali a novela č. 14/2017 Sb., kterou se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů tak vyšla 25. ledna 2017 ve Sbírce zákonů.

Pro novelu se rychle vžilo označení „lex Babiš“, a to proto, že právě Andrej Babiš byl touto novelou výrazně dotčen. Znemožnila mu totiž působit ve vysoké politice a zároveň vlastnit jednak společnosti obchodující se státem a jednak média. Zájem o omezení rostoucí politické, ekonomické a mediální moci Andreje Babiše se ukázal jako spojující napříč politickými stranami. V hlasování se spojily i jinak zneprátelené a ideologicky protichůdné politické strany a Andrej Babiš byl tak postaven před složité rozhodnutí. Pokud chtěl zůstat v politice, musel si zvolit, zda se vzdá možnosti účastnit se se svou společností AGROFERT, a.s veřejných zakázek a získávat na svou činnost dotace a investiční pobídky, nebo zda se zbaví své majetkové účasti ve firmě.

Babiš se tedy rozhodl převést svůj majetek do svěrečného fondu, což je institut, který umožňuje vyčlenit část majetku fyzické osoby do fondu a oddělit tak vlastnictví od fyzické osoby. Zakladatel fondu (původní vlastník) nemá nadále možnost o majetku rozhodovat, má však právo jmenovat i odvolat správce fondu a dále dohlížet na jeho činnost. Ačkoliv tedy po formální stránce spravuje majetek jmenovaný správce fondu, jeho činnost je fakticky podřízena zakladateli fondu.

Andrej Babiš vložil 2. února 2017 své akcie firem AGROFERT, a.s a SynBiol, a.s.

do dvou svěřeneckých fondů. Do prvního z nich (AB private trust I) vložil 100 % společnosti SynBiol, a.s. a 90 % společnosti AGROFERT, a.s., do druhého (AB private trust II) pak zbylých 10 % společnosti AGROFERT, a.s.. Do čela fondů byli jmenováni předseda představenstva společnosti AGROFERT, a.s. Zbyněk Průša a Babišův dlouholetý právník Alexej Bílek. Do tříčlenné rady, která nad nimi má vykonávat dohled a schvalovat jejich důležité kroky, byla v obou fondech dosazena Babišova partnerka (aktuálně již manželka) Monika Babišová.

Sám Babiš je v obou fondech v pozici tzv. obmyšleného, kterému bude majetek z fondů vydán, jakmile přestane být veřejně činnou osobou, nebo budou-li omezení vyplývající z novely zákona o střetu zájmů zrušena. Babiš tedy literu novely zákona naplnil. Spolu se společností Agrofert se totiž formálně zbavil i vlastnictví všech médií.

3. 3 Kauza Julius Šuman

Od oznámení akvizice MAFRY Andrej Babiš mnohokrát prohlásil, že do obsahu médií nijak nezasahuje a zasahovat nebude. Již 28. června 2013 nicméně vzbudil pozdvižení telefonát Andreje Babiše do redakce Lidových novin. Během hovoru s redaktorem totiž nevybíravým způsobem zjišťoval, proč Lidové noviny nenapsaly o tiskové konferenci hnutí ANO. (Andrej Babiš volá do redakce Lidových novin, 2013)

Ještě větší skandál ale přišel v květnu roku 2017, kdy byly zveřejněny tři nahrávky, na nichž se tehdejší ministr financí Babiš mimo jiné domlouvá s novinářem Mladé fronty Markem Příbilem na zveřejnění kompromitujících textů o svých politických soupeřích. Z nahraných rozhovorů navíc vyplývají i další závažné skutečnosti. Ty popsal Pavel Šafr, bývalý šéfredaktor Mladé fronty DNES a zároveň novinář, který nahrávky zveřejnil jako první, následovně:

„1. První nahrávka ukazuje na pokusy Andreje Babiše manipulovat rozhodčím soudem. Kromě toho ukazuje na zcela cynický a pohrdlivý přístup k jeho partnerům a podřízeným.

2. Druhá nahrávka prokázala manipulaci obsahem deníků, které Andrej Babiš koupil. Potvrdilo se tím, že smyslem jeho vstupu do médií bylo získání politické moci. To je v rozporu s obecnými pravidly demokratické politické soutěže a je to neslušné vůči veřejnosti.

3. Třetí nahrávka konkrétně ukazuje, že Babiš nemá ostych používat otevřené vyšetřovací spisy

policie ve své politické kampani. Dále tato nahrávka prokazuje nadstandardní vztah mezi Babišem a někdejším šéfem protimafiánského útvaru policie Robertem Šlachtou.“ (Šafr, 2017)

Nahrávky byly zveřejněny skrze anonymní twitterový účet s názvem Skupina Šuman (@skupina_suman) a youtubový účet „skupina Juliuse Šumana“. Poetické je, že Julius Šuman byl dle spisů StB Babišův řídicí důstojník ve Státní tajné bezpečnosti.

Po zveřejnění první nahrávky Babiš nejprve uvedl, že nahrávky neslyšel a že je považuje za součást kampaně vedené proti jeho osobě. Jejich autenticitu ale přímo nepopřel. „Já ty nahrávky neznám. Já jenom můžu říct, že je velice podivné, že někdo sleduje vicepremiéra vlády a údajně nahrává nějaké věci. Já jsem to neslyšel, já to považuji za špínu a považuji to za součást té kampaně, která na mě probíhá," prohlásil. (Mazancová, 2017)

Dne 5. května označil tehdejší ministr Babiš druhou zveřejněnou nahrávku za zmanipulovanou a uvedl, že šlo o provokaci ze strany novináře Přibila. „Já jsem nic neovlivňoval. Byla to provokace ze strany toho člověka, kdo si to poslechne, tak tam vidí, že na základě toho nic nevzniklo," prohlásil tehdy ministr financí. „Já jsem na to reagoval velice zdrženlivě, protože jsem měl z toho špatný pocit, a teď vím, že to byla provokace. (...) On mi tam něco podsouval, já jsme to kopal od sebe. Ten rozhovor byl nepříjemný, byla to provokace, teď už to vím.“ (Mazancová, 2017)

Dne 7. května 2017, týden po vydání první nahrávky, vicepremiér Babiš na sociální síti nepřímou přiznal, že je záznam autentický, a uznal, že se jako vlastník deníku neměl s novinářem scházet. „Udělal jsem chybu. Konečně jsem si ty nahrávky poslechl, a i když jsem přesvědčený, že jsem nikoho neúkoloval, přiznávám, neměl jsem se s tím novinářem vůbec scházet. Byla to předem zorganizovaná provokace. Podělal jsem to," napsal Babiš na svůj facebookový účet. (Babiš, 2017)

Tyto kauzy vyvolávají důvodné obavy ze situace, kdy miliardář, úspěšný byznysmen a muž s velkými politickými ambicemi v jedné osobě vlastní pravděpodobně nejvlivnější mediální dům v zemi. Kauza Šuman navíc bez ohledu na možnou „účelovost“ nahrávek ukazuje, že ani nová podoba zákona o střetu zájmu nemůže nikomu zabránit, aby měl na svůj majetek vliv, ačkoliv je tento majetek fakticky v péči svěrečnického fondu.

4 Vládní krize 2017

4.1 Korunové dluhopisy

Aby bylo možné analyzovat mediální obsahy týkající se tématu vládní krize 2017, je nutné se nejdříve podívat na to, jak tato krize vlastně vznikla a v čem spočívala. Celou záležitost odstartovala kauza okolo tzv. „korunových dluhopisů“. Začátkem roku 2017 se v médiích objevily zprávy, že Andrej Babiš odkoupil korunové dluhopisy od Agrofertu v celkové hodnotě 1,5 miliardy korun. Korunové dluhopisy podle tehdejší platné legislativy nepodléhaly zdanění, což bylo dáno opatřením, které mělo za cíl zatraktivnit v době ekonomické recese nabídku státních dluhopisů. Základ daně se zaokrouhloval na celé koruny dolů a jelikož 15 procent z jedné koruny je 0,15 koruny, daň se zaokrouhlila na nulu. Jelikož fyzické osoby z takovýchto dluhopisů nemuseli platit žádnou daň, Babišovi dluhopisy ročně vynášejí 90 milionů korun.

Okolo Babišem koupených dluhopisů vznikly mnohé debaty. Otázku vzbuzuje například i to, proč Agrofert dluhopisy s úrokem 6 procent vůbec Babišovi prodal, když si od banky mohl půjčit výrazně levněji. Koncern by dosáhl na úrok mezi dvěma a třemi procenty. Celkově ale na celé finanční operaci pravděpodobně nebylo nic nezákonného a jednalo se o využití mezery v zákoně. Babišův postup je zarážející spíše v kontextu toho, jak v rámci svého politického působení hlasitě brojí proti obcházení daní.

Naplno nicméně kauzu odstartovalo až neúspěšné snažení tehdejšího vicepremiéra a ministra financí Babiše o prokázání původu peněz, které na nákup dluhopisů potřeboval. Týdeník Echo totiž poukázal na to, že cena dluhopisů o 150 milionů korun převyšovala částku, kterou Babiš podle majetkových přiznání do té doby vydělal. Poté, co k vysvětlení svých příjmu svého koaličního kolegu vyzval i premiér Bohuslav Sobotka, řekl Andrej Babiš ČTK, že zveřejnil veškeré své příjmy od roku 1993. Zopakoval, že jeho příjmy jako zaměstnanec po zdanění dosáhly 1,5 miliardy korun, ale kromě toho měl příjmy nepodléhající zdanění ve výši zhruba jedné miliardy korun. „Takže čisté příjmy, které se nedaní, a čistý příjem, který jsem zdanil, byly asi 2,5 miliardy. Toto jsem měl od roku 1993,“ řekl Babiš s tím, že jeho výdělků stačily na nákup dluhopisů jeho holdingu Agrofert v roce 2013 i na jeho živobytí. (Babiš k výzvě: Jako jediný politik jsem zveřejnil všechny příjmy, 2017)

Někdejší premiér a předseda Sociálních demokratů Bohuslav Sobotka se nicméně s tímto Babišovým vysvětlením nespokojil a vicepremiér neuchlácholil ani zbytek Poslanecké

sněmovny. Ta nakonec přijala usnesení, dle kterého měl Andrej Babiš do konce dubna 2017 věrohodně vysvětlit své příjmy na nákup dluhopisů Agrofertu a zároveň vyvrátit vážná podezření z daňových úniků. V případě, že ministr financí své daňové záležitosti nevysvětlí, byl předseda vlády Sobotka usnesením zmocněn vyvodit vůči Babišovi důsledky.

4. 2 (Ne)demise vlády Bohuslava Sobotky a odvolání Andreje Babiše

Andrej Babiš do konce ultimáta s pro Sobotku dostatečným vysvětlením nepřišel a premiér se proto rozhodl k nečekanému kroku. Jelikož dle svých slov nechtěl z Babiše udělat mučedníka tím, že ho odvolá z vlády, dne 2. 5. 2017 oznámil, že demisi podává celá vláda.

Věc se nicméně značně zkomplikovala ve chvíli, kdy Bohuslav Sobotka na základě reakcí z Hradu dostal strach z toho, že by prezident České republiky Miloš Zeman nemusel demisi přijmout coby konec celé vlády, ale vyložil by si ji pouze jako konec premiéra a nedošlo by tak vyřešení situace, se kterou se chtěl předseda vlády vypořádat. Sobotka proto demisi nakonec nepodal a na Pražský hrad poslal návrh na Babišovo odvolání.

Nastalá vládní krize měla tedy být vyřešena výměnou na postu ministra financí a dalším pokračováním vlády na původním koaličním půdorysu ČSSD, ANO a KDU-ČSL. Krize byla oficiálně zažehnána až ve středu 24. 5. 2017, kdy Miloš Zeman odvolal Andreje Babiše a ministrem financí jmenoval Ivana Pilného. Předcházející návrh hnutí ANO na jmenování Aleny Schillerové coby nové ministryně byl totiž Sobotkovou ČSSD odmítnut. Sobotka tehdy odmítnutí Schillerové komentoval takto: „Paní Schillerová je velmi silně spojována s Andrejem Babišem a já nemám záruku v její osobě samostatného výkonu funkce ministra financí. Pokud někoho chci jmenovat do funkce takto důležité, musím mít záruku, že ten člověk bude postupovat samostatně, nezávisle, že to je dostatečně silná osobnost a že to vlastně není jenom někdo, kdo je nastrčený, kdo je nějakou prodlouženou rukou. To v případě paní Schillerové nemám." (Bartoniček, 2017)

5 Metodologická část

5.1 Proč analyzovat mediální obsahy?

Dříve než se dostaneme k rozebírání pojmu „obsahová analýza“ a popisování konkrétních metod výzkumu mediálních obsahů, je dobré se zamyslet nad tím, proč vlastně mediální obsahy zkoumáme. Motivy k takovým výzkumům mohou být různé. Nejprve důvody pro systematické studium obsahu médií pramenily ze zájmu o možné účinky masové komunikace a z přání porozumět vlivům působení obsahu na publikum. Výzkum se pak rozšířil a pojal širší okruh teoretických témat. Zájem badatelů se postupně soustřeďoval na informační obsah zpravodajství, na zobrazování zločinu, násilí či sexu, na použití médií jako nástrojů propagandy či na roli médií ve vztahu k rasovým či k jiným předsudkům. (McQuail, 2010)

V našem případě jde především o zkoumání obsahů coby prostředků politické komunikace. V demokratických volbách se o přízeň voličů utkávají různé politické strany, které s blížícími se volbami se zvýšenou intenzitou prezentují před voliči své názory, postoje a záměry. Volební boj je totiž v první řadě komunikačním procesem a někteří vědci jsou přesvědčeni, že komunikace je v obecné rovině podstatnou politiky. Důsledkem je, že masová média mohou rozhodujícím způsobem přispět k účinnosti volebního boje. (Schulz a Reifová, 2004, s. 11-12)

5.2 Analýza politické komunikace související s vládní krizí v roce 2017

Vládní krize 2017 byla ze své podstaty (a také svým načasováním) zásadním momentem s jednoznačným dopadem na nadcházející předvolební kampaň a na samotné rozložení sil po volbách do Poslanecké sněmovny, které se odehrávaly v říjnu 2017. Co do volebních preferencí vládní krize jednoznačně pomohla Andreji Babišovi a jeho ANO, mezitímco ČSSD a samotný premiér Bohuslav Sobotka značně utrpěli (sociálním demokratům viditelně klesly volební preference a Sobotkova politická kariéra vzala za své). Mediální prezentace vládní krize je tedy logicky předmětem mého zkoumání, a to nejen proto, že se na mediální prezentaci květnových politických veletočů samozřejmě podílel i mediální dům MAFRA, který patří (respektive PATŘIL – před uložením Agrofertu do svěřeneckého fondu) Andreji Babišovi, ústřední postavě celé vládní krize.

Dle mého názoru je na místě podrobit bližšímu zkoumání to, jak média prezentovala moment, který velmi pravděpodobně ztlačil aktuální složení Poslanecké sněmovny. Je navíc potřeba pokusit se srovnat, ZDA (a případně JAK) se v mediálních obsazích

popisujících vládní krizi 2017 viditelným způsobem promítá to, kdo jednotlivé české deníky vlastní.

5. 2 Obsahová analýza

Analýza mediálních obsahů je jedním z hlavních nástrojů oboru mediálních studií a je dobře použitelná při studiu politické komunikace. Co se týče akademického ukotvení obsahové analýzy, Vodičková a Cejpek ji popisují jako „analýzu obsahu dokumentu zahrnující metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, případně časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu.“ (Vodičková a Cejpek, 1965, s. 119)

Obsah lze analyzovat mnoha různými způsoby a záleží na výzkumníkovi, kterou metodu použije. K dispozici jsou dva základní metodické přístupy – kvalitativní analýza a kvantitativní analýza. Podstatným rozdílem mezi oběma způsoby je stupeň strukturovanosti, resp. otevřenosti postupu. (Schulz a Reifová, 2004)

Kvantitativní obsahová analýza je vysoce strukturovaným procesem a metodou aplikovatelnou i na velký objem mediálních obsahů. Postup vychází ze společenskovedních metod měření a kvantifikace, přičemž při jeho použití se mediální obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků. Z vysoké strukturovanosti metody přirozeně vychází i vysoká stupeň ověřitelnosti výsledků, protože každý krok v rámci kvantitativní analýzy podléhá explicitně formulovaným pravidlům. Výsledky se dají na závěr podrobit statistickým analýzám a poté je precizně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách a grafech. (Schulz a Reifová, 2004, s. 29)

O kvantitativní obsahové analýze se hovoří jako o „tradiční“ metodě, která byla vyvinuta empirickou sociologií. Průkopníkem aplikace této metody na výzkum komunikace byl americký badatel Bernard Berelson. Ten ve svém textu *Content Analysis in Communication Research* popsal, že obsahová analýza má zajistit „objektivní, systematický a kvantitativní popis manifestovaného obsahu komunikace.“ (Berelson, 1952, s. 18)

Kvalitativní obsahovou analýzou se naproti tomu ve výzkumu politické komunikace myslí hermeneutická analýza, která vychází z literárně vědní textové interpretace. Pomocí specifických interpretačních postupů se pod povrchem textu odhalují jeho hlubší struktury. V rámci toho jsou odhalovány záměry autora textu a zkoumány specifické argumentační

struktury. Pro tuto metodu je charakteristické, že je značně otevřená a velmi důkladně rozebírá jednotlivé mediální obsahy. Z tohoto přirozeně vyplývají přednosti i slabiny tohoto přístupu. Hermeneutickou analýzou lze zkoumat jen velice omezený objem textů, zato však z mnoha různých aspektů. Výstup je ale silně subjektivní, protože je neoddiskutovatelně spjat s osobou výzkumníka. Různí odborníci tedy mohou ze stejného obsahu vyvodit zcela rozdílné závěry. (Schulz a Reifová, 2004, s. 29)

Mezi dvěma výše popsanými ideálními typy obsahové analýzy leží široká škála smíšených forem a lze tak použít přístupy kombinující obě tyto metody. Jak již bylo řečeno, oba přístupy mají své přednosti i limity a kombinace metod může pomoci k hlubšímu a úplnějšímu popisu mediálních obsahů. Vědecké poznání je totiž dobré systematizovat a matematicky dokládat, ale jak píše McQuail (2010), je nutné, aby bylo o obsahu uvažováno jako o součásti širších významových struktur ve společnosti.

5. 3 Předmět zkoumání a vybraná metoda

Jak již bylo nastíněno, v rámci svého výzkumu jsem se rozhodl zkoumat, zda má na mediální prezentaci vládní krize 2017 vliv to, kdo vlastní dané české celostátní deníky. Za výzkumnou metodu jsem si zvolil základní kvantitativní analýzu, kterou chci objektivně kvantifikovat mediální obraz vládní krize. Kvantitativně budu zkoumat, jaký prostor daný deník věnoval tématu vládní krize, kolik prostoru pro vyjádření dostali jednotliví aktéři krize a jaká je celková valence článků, tedy zda jsou jednoznačně negativní vůči jednomu z hlavních politických aktérů.

Získaná data se následně pokusím dále interpretovat. Budu sledovat, jakým způsobem jsou laděny titulní strany a titulky článků, způsob řazení příspěvků, grafickou podobu jednotlivých sdělení, nastolování agendy ze strany jednotlivých deníků a další ukazatele, které by mohly poodhalit, zda jednotlivé deníky nestrání některé ze stran sporu.

Výzkumu bude podrobena pět největších českých seriózních deníků, tedy Mladá fronta DNES, Deník, Právo, Lidové noviny a Hospodářské noviny. Deník je regionálním titulem, takže samozřejmě nevychází v jednotné verzi po celé republice. Texty o událostech spojených s vládní krizí byly nicméně jakožto celonárodní zpravodajství distribuovány napříč vydáními po celé České republice.

Kromě těchto pěti titulů jsou již v segmentu deníku v žebříčcích čtenosti k dohledání jen bulvární tituly Blesk a Aha! a sportovní deník Sport. Na trhu pak působí ještě dva bezplatné deníky – Metro a E15. Ty jsem ovšem do výzkumu nezahrnul, protože nejsou rovnoměrně celoplošně distribuovány mezi obyvatele napříč republikou.

Coby deník vycházejí ještě levicově orientované Haló noviny, které jsou ovšem spíše stranickým tiskem Komunistické strany Čech a Moravy. Komunistická strana je totiž majoritním vlastníkem vydavatelství Futura, které Haló noviny vydává. KSČM na svých webových stránkách na Haló noviny opakovaně odkazuje, na hlavní stránce komunistů je výpis posledních zpráv z Haló novin a v sekci „Kontakty“ na webu strany figurují i kontaktní informace redakce Haló novin. Na zpravodajském webu Haló novin je pak v patičce webové stránky naopak k nalezení logo komunistické strany. Bez ohledu na tuto skutečnost jsou ale Haló noviny z výzkumu vynechány již proto, že se co do nákladu a čtenosti jedná o deník velmi okrajový.

Průměrný denní tištěný náklad denního tisku v květnu 2017:

Mladá fronta DNES	155 952
Deník (všechna vydání)	145 926
Právo	127 309
Lidové noviny	46 348
Hospodářské noviny	32 961

Tabulka 1: Průměrný denní tištěný náklad denního tisku v květnu 2017 – Kancelář ověřování nákladu tisku: abc-cr.cz

5. 4 Výzkumný vzorek a zkoumané období

Předmětem zájmu této práce jsou mediální obsahy z období vládní krize 2017, přičemž kvantitativní obsahové analýze podrobím všechny relevantní příspěvky z vybraných deníků ze tří konkrétních dat. Analyzovat chci příspěvky z 3. 5. 2017, 5. 5. 2017 a 25. 5. 2017, přičemž se jedná o data, navazující na tři zásadní momenty celé krize. Ty jsou následující:

- 3. 5. 2017 – české deníky informují o oznámení Bohuslava Sobotky o demisi vlády
- 5. 5. 2017 – noviny přinášejí zprávy o schůzce Bohuslava Sobotky s Milošem Zemanem na Pražském hradě, kam měl Sobotka původně přinést demisi

- 25. 5. 2017 – deníky informují o jmenování Ivana Pilného ministrem financí, a tedy i o konci vládní krize

5. 5 Hypotéza

Mou hypotézou, kterou má ověřit následný výzkum, je, že se vlastnictví českých celostátních deníků odráží v obsahu týkajícího se vládní krize 2017. Andrej Babiš, jeden z hlavních aktérů této krize totiž jakožto majitel koncernu Agrofert koupil vydavatelství MAFRA, pod které spadá Mladá fronta DNES a Lidové noviny. Nutné je upřesnit, že Agrofert i s mediálním vydavatelstvím MAFRA byl v důsledku novely zákona o střetu zájmů vložen do svěrečného fondu, aby mohl Andrej Babiš pokračovat jakožto člen vlády. V době vládní krize tedy Andrej Babiš majitelem MAFRY formálně nebyl. Možný vliv na chod vydavatelství nicméně ani tak vyloučit nelze.

Předpokládám tedy, že by Mladá fronta a Lidové noviny mohly být vůči Andreji Babišovi shovívavější a vůči Bohuslavu Sobotkovi a jeho Sociální demokracii naopak kritičtější. Problém ale může být i opačný – i konkurenční deníky mají své majitele, kteří mají vlastní podnikatelské zájmy a někteří z nich se dají považovat za přímé konkurenty Andreje Babiše. Deníky mimo MAFRU tedy teoreticky mohou protěžovat Babišovy konkurenty.

5. 6 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky pro ověření hypotézy jsou následující:

- Kolik prostoru věnují deníky tématu vládní krize?
- Kolik prostoru pro vyjádření získávají jednotliví političtí aktéři?
- Jaká je celková valence jednotlivých příspěvků?
- Jak jsou laděny titulky příspěvků?
- Jaká je grafická podoba příspěvků?
- Jakou důležitost dávají deníky jednotlivým událostem a jakou nastolují v souvislosti s vládní krizí agendu?
- Je mezi deníky viditelný (a pokud možno i měřitelný) rozdíl v přístupu k vládní krizi a jejím hlavním aktérům?
- Straní některý z deníků jednomu z hlavních aktérů sporu?

6 Výzkumná část

Nyní následuje kvantitativní obsahová analýza již nastíněného výběru českých denních periodik a interpretace získaných dat. Deníky jsou řazeny dle nákladu.

3. 5. 2017

Mladá fronta DNES

Největší seriózní deník v České republice s tištěným nákladem téměř 146 000 výtisků (viz kapitola 5.3) reagoval 3. května roku 2017 na Sobotkovo oznámení o plánované demisi vlády titulní stranou s titulkem „Sobotkův pád“. Titulek byl navíc ještě efektně zkosen směrem dolů, aby byl popis pádu tehdejšího předsedy Sociálních demokratů ještě explicitnější.

Obrázek 1: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – titulní strana

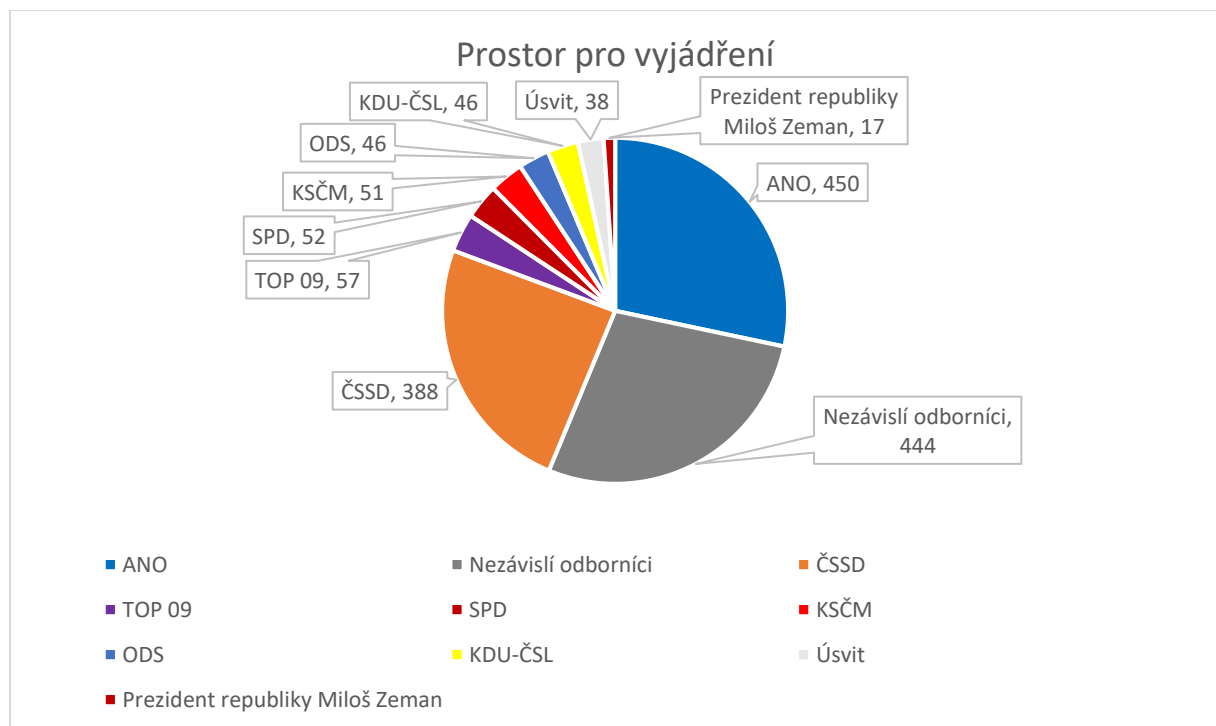
V listu k tématu začínající vládní krize vyšly tyto články:

- Sobotkův pád
- „Premiér se zbláznil“
- Hamáček: Babiš a Sobotka spolu ve vládě být nemohou
- Předsedové parlamentních stran komentují postup premiéra Sobotky

- Kdo bude vládnout: čtyři možné scénáře
- Ústavní právník: Sobotka dal karty do ruky Zemanovi
- Názory: Sobotkova třetí cesta (do pekel)

Nastalé vládní situaci Mladá fronta DNES věnovala celkem **3 754 slov**. Titulní článek obecně popisuje nečekané rozhodnutí premiéra Sobotky podat demisi celé vlády. Vydání pokračuje rozhovorem s tehdejším ministrem financí a vicepremiérem Andrejem Babišem následovaným krátkým interview s někdejšími místopředsedou ČSSD Janem Hamáčkem. Poté již na řadu přichází reakce předsedů parlamentních stran, článek predikující čtyři možné scénáře dalšího vývoje situace, rozhovor s ústavním právníkem Janem Kyselou a posledním relevantním příspěvkem je názorový článek o Sobotkově „cestě do pekel“.

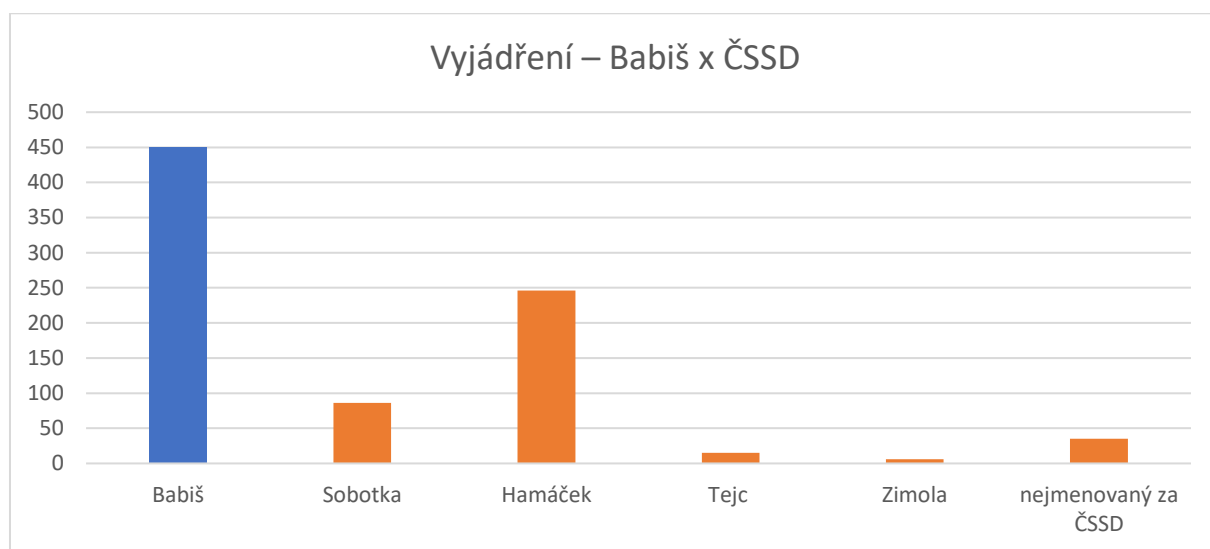
V listu má prostor se k situaci vyjádřit hned několik aktérů z řad politických stran či nezávislých odborníků. V níže přiloženém grafu je vidět, kdo získal kolik prostoru. Jedná se o výsečový graf, v němž je skrze počet slov znázorněn součet všech promluv daného politického uskupení. Šedou barvou jsou pak znázorněny promluvy nezávislých odborníků, kterými jsou ústavní právník Jan Kysela a sociolog z agentury Median Daniel Prokop.

Graf 1: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017

Zajímavé je, že sám Bohuslav Sobotka příliš prostoru pro vyjádření nedostal (nebo vyjádření Mladé frontě neposkytl). Citován je pouze v titulním článku, a to 86 slovy. Ihned po titulním článku přitom následuje poměrně velký rozhovor s Andrejem Babišem, kde tehdejší ministr financí situaci komentuje 412 slovy, přičemž v rozhovoru se Babiš o Sobotkovi a jeho krocích vyjadřuje značně nevybíravě. O leccčems vypovídá už samotný titulek rozhovoru – „Premiér se zbláznil“.

Poměr mezi počtem slov u promluv Andreje Babiše a jednotlivými zástupci České strany sociálně demokratické (včetně Bohuslava Sobotky) ukazuje další graf:

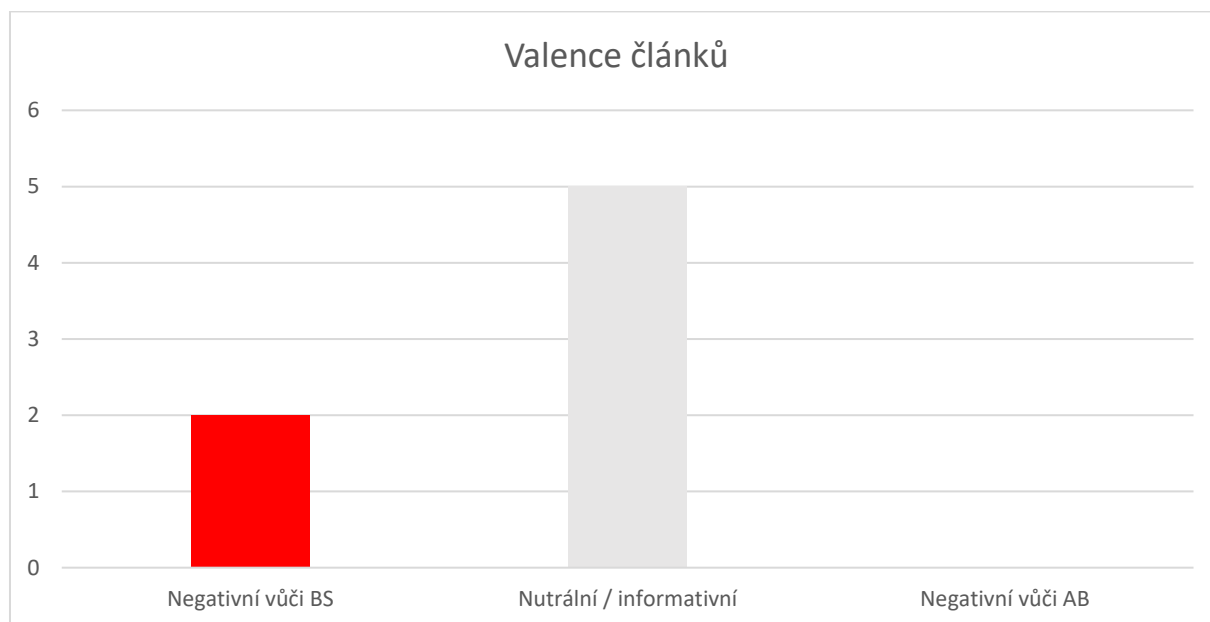
Graf 2: Prostor pro vyjádření – Andrej Babiš x ČSSD (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017

Co se týče celkové valence jednotlivých článků, Mladá fronta DNES je k Bohuslavu Sobotkovi a jeho nečekanému kroku poměrně kritická a negativní. U každého z relevantních článků jsem hodnotil jeho vyznění na následující stupnici:

- Negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi
- Neutrální / čistě informativní
- Negativní vůči Andreji Babišovi

Dva ze sedmi článků jsem vyhodnotil coby negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi a pět jako neutrální. Žádný článek ovšem nebyl vůči Sobotkovi pozitivní či pochvalný. Stejně tak žádný ze článků nebyl jasně negativní vůči Andreji Babišovi.

Graf 3: Valence článků – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017

Asi nejzajímavější epizodou je článek titulní, který v sobě nese jeden zásadní rozpor. Článek jako takový je spíše neutrální a dvojice novinářů Ondřej Leinert a Adéla Paclíková na něm odvedli práci na úrovni běžného standardu. Článek je ostatně také jediným textem v celém vydání Mladé fronty DNES, který obsahuje vyjádření samotného Sobotky. Titulek „Sobotkův pád“ ovšem článek posouvá úplně někam jinam. Například Deník hodnotil Sobotkovu demisi titulní stranou s titulkem „Vláda padla. Kvůli Babišovi“. Při pohledu na „Sobotkův pád“ Mladé fronty vyvstává myšlenka, zda není hodnocení situace ze strany největšího českého seriózního deníku až příliš okatě negativní vůči (tehdy) největšímu politickému soupeři svého majitele.

Druhým článkem, který jsem vyhodnotil coby negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi, je rozhovor s Andrejem Babišem. To ale vzhledem k situaci není potřeba nějak důkladně odůvodňovat.

Zajímavým příspěvkem je také článek komentátora MF DNES Miroslava Koreckého s titulkem „Sobotkova třetí cesta (do pekel)“. Tento text s výmluvným titulkem kriticky hodnotí Sobotkovo rozhodnutí. Příspěvek jsem ale vyhodnotil coby neutrální, protože ač Sobotkovi zvěstuje rychlý konec a nijak ho nechválí, jedná se jednoduše o názor na nastalou situaci. Hned vedle textu je ale umístěna značně explicitní ilustrace od Václava Teichmanna, na níž je nelichotivě vyobrazen Bohuslav Sobotka, jenž pohřbívá sám sebe.

Sobotkova třetí cesta (do pekel)

Premiér Bohuslav Sobotka se snaží zachránit si kůži, což je lidsky pochopitelné. Ale řešení, jež zvolil, tedy demise vlády, k cíli nepovede.

Miroslav Korecký
komentátor MF DNES

Premiér Sobotka mohl na věra obhlášením britů pokázat ministrů finanční Andreje Babiše za nedostatečně vysvětlit jeho finanční operaci, ale v zájmu stability ho ponechat ve vládě. Jenže tuto cestu si prakticky sám uzavřel už ve čtvrté, kdy po něm vystartoval se seznamem všech jeho hříbů. Také mohl Babiše odvolat, navzdory, tedy v rozporu s kvalitní dohodou, a potom manévrovat tak, aby jeho vláda nepadla a dovyklá až do voleb.

Sobotka zvolil třetí cestu, demisi celé vlády. Bylo to řešení trochu nečekané, protože u nás dosud nevidané, tedy aby se kvůli problémům jednoho ministra poroucí celý kabinet. Je to řešení, které – alespoň na první pohled – komentáři trochu zakývají, kdo je v této lize nakonec vítěz a kdo je poražený. Je to ovšem řešení, které v sobě nese utud samá možná negativa. A politickou negativu i pro samotného Bohuslava Sobotku.

Byla-li to především připravená záminka pro rozhodující střet s Andrejem Babišem, vybral si premiér krasně nešikovné téma. Kauza kortizových dluhopisů je pro hříb nejvíce absolutně neškodná, na ni premiér ani ČSSD body nezískají, to měli vystartovat loni v souvislosti s kauzou Čapí hnízdo, protože rodinná „malá domá“ je pro normálního člověka mnohem více

představitelná. Pokládat vládu necey pólrok před řádnými volbami je také grandiózní nesmysl – na předčasné volby i na další realitou fungující vlády je to horší možnost. Zbývají tedy varianty dovládnutí Sobotkova týmu v demisi, ohmémání současné vlády, nebo kabinet úředníků.

Sobotkova vláda byla tři a půl roku veřejnosti vnímána dost podobně jako sám Sobotka. Nesypovala nadšení, ale byla celkem předvídatelná a hlavně relativně stabilní, což po kabinetech Mírka Topolánka a Petra Nečase už Česko potřebovalo jako sůl. Oznamování demise ale Sobotka před svými hlavními klád, tedy že jako zkušený politik harcovník dokáže všechny problémy „vysedět“ a udržet stabilitu. Mohl být po dlouhých patnácti letech teprve tím politopadovým premiérem, který dokáže volební období, ale bude pravděpodobně jen jedním z mnoha premiérů, kteří končili předčasně po problémech a aférách ve své vládě.

Tim, že Sobotka zvolil takto radikální řešení, je podle paradoxně na jeho hlavě větší odpovědnost než na Babišovi, protože to on si vzal za rukojmí vládní přestřelky celou zemi. Přitom tím na rozdíl od varianty, kdy by posuz vyhodil z vlády ministra či ministrů, sám ne riskoval, protože tím veřejnosti dále iniciativu vložil do rukou prezidenta Miloše Zemana, čímž mu dal obrovský manévrovací prostor i vitanou pádu pro hranici předvolební kampani.

Kdyby šel Sobotka do čelního střetu s Babišem a odvolal ho z vlády, ani by volby stejně proběhly a v čele ČSSD skončil, ale nějaké uznání by mu to možná přineslo. Třetí cesta riskuje. Paradoxněme si líbou Winston Churchill, pak si Sobotka mohl vybrat mezi úředníkem na odchodu a válečníkem: vybral si válečníka, který ale za sebe nechá válčit jiné. Takže je stejně na odchodu.

Skicář Václava Teichmanna

Premiér Bohuslav Sobotka běží svůj běh o život, tedy život politický. Avšak podle všeho už jeho strategie přestali rozumět i mnozí jeho kolegové z vedení sociální demokracie a spíše jen s rozpkou sledují, jakou podobu bude mít jeho konec v politice.

Obrázek 2: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – strana 13

Dochází zde tedy k podobné situaci, jako v případě titulní strany. Ač je samotný článek spíše neutrální a novináři se nedá nic příliš zablýskat, daná stránka Mladé fronty vizuálně Sobotkovy příliš nepřeje. Je otázkou, jestli se jedná o náhodu, vědomou zlovůli editora, servilitu vůči majiteli listu, nebo zkrátka o snahu zavděčit se čtenářstvu, u kterého lze předpokládat, že větší sympatie bude projevoovat Andreji Babišovi. Každopádně, podíváme-li se do Mladé fronty DNES ze 3. 5. 2017, o téma Sobotkovy demise se o otírá celkem 5 stránek, z nichž jedna je titulní stranou s titulkem „Sobotkův pád“, druhé vévodí rozhovor s Andrejem Babišem s titulkem „Premiér se zbláznil“, třetí stránka nastiňuje čtyři možné scénáře dalšího vývoje, na čtvrté je celostránková reklama vyobrazující Andreje Babiše se zalepenými ústy a na páté je ilustrace Sobotky pohřbívajícího sebe sama.

PROČ?

**PROČ NÁS CHCE ČSSD DOSTAT Z VLÁDY A NAVRHLA DEMISI?
ČEHO SE BOJÍ? ŽE TOHO MOC VÍME?**

O OKD, kde pan Sobotka se svými přáteli Bakalou a Pokorným připravil víc než 43 000 hornických rodin o střechu nad hlavou a zničil celý region? O soudu v kauze OKD, kde má ČR škodu 6 miliard a pan premiér v tom hrál zásadní roli? O ovládnutí státních zastupců, aby se úplně zabránilo vyšetřování kauz ČSSD?

MÁME SE NECHAT ZASTAVIT TRADIČNÍMI POLITIKY?

Pište mi, co si o tom myslíte vy. Teď hned. Na www.chcemelepsicesko.cz

PHOTO: ANO

Obrázek 3: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – celostránková inzerce

Deník

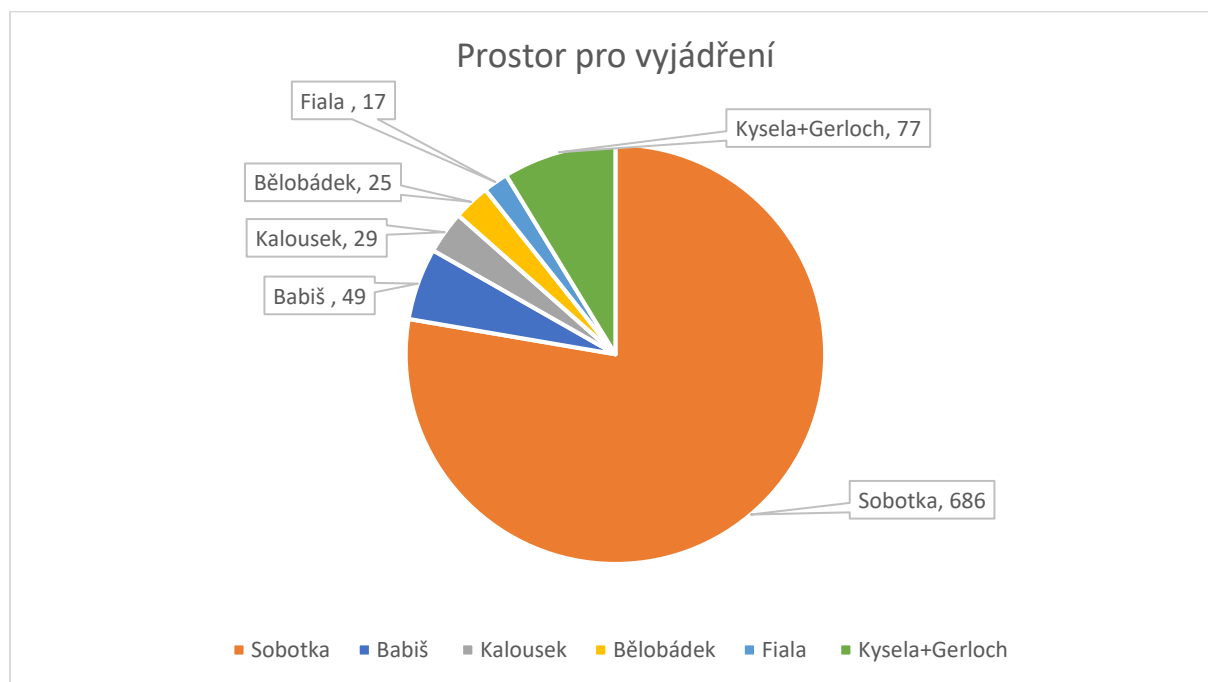
O Deníku a jeho specifické pozici na trhu již bylo v této diplomové práci psáno. Shrňme si však alespoň základní informace. Jedná se o regionální denní tisk, který má celorepublikový tištěný náklad téměř 146 000 výtisků. Vydává jej vydavatelství Vltava-Labe-Press, které patří pod investiční skupinu Penta. Deník vychází v různých regionech České republiky v celkem 70 mutacích. Články informující o vládní krizi byly nicméně jakožto součást celorepublikového zpravodajství přítomny napříč vydáními Deníku.

Titulní strana Deníku se 3. 5. 2017 stavěla k hlavní politické události předešlého dne výrazně jinak než Mladá fronta DNES a zvolila titulek „Padla vláda. Kvůli Babišovi“. Na rozdíl od Mladé fronty je zde v titulku udílěna vina za počínající krizi ministru financí a vicepremiérovi Babišovi. Vůči Sobotkovi je pak list vstřícnější i co se týče udělení prostoru pro vyjádření.

Tématu nastalé vládní situace je v Deníku věnováno dohromady **1 455** slov – titulní strana a čtyři samostatné články:

- Vláda padla. Kvůli Babišovi
- Sobotka: Řešením je vláda bez Babiše, nebo předčasné volby
- Vládnout do voleb
- Reakce na konec kabinetu
- Ústavní právníci: Politická scéna teď patří Miloši Zemanovi

Mezitímco v Mladé frontě měl výrazně větší prostor pro sebevyjádření Andrej Babiš, v Deníku získal o hodně více prostoru naopak tehdejší premiér Sobotka. Ihned po titulní straně následuje rozhovor s Bohuslavem Sobotkou. Andrej Babiš je přitom v celém listu citován pouze v popisku pod fotografií, která jej znázorňuje. Vyčísleme-li prostor věnovaný oběma hlavním aktérům situace, Bohuslav Sobotka měl možnost vyjádřit se 686 slovy, mezitímco Andrej Babiš 49 slovy. Poměr mezi všemi promluvami je vyobrazen v grafu níže.

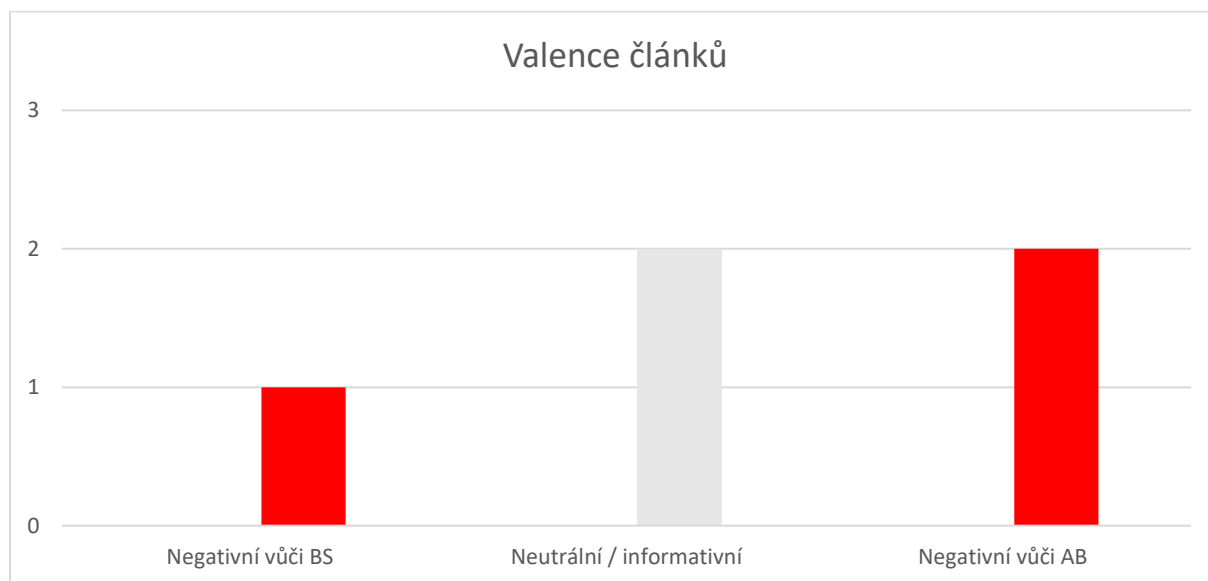

Graf 4: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Deník, 3. 5. 2017

V Deníku je demisi vlády obecně věnováno o mnoho méně prostoru než v ostatních denících, což vzhledem k regionálnímu charakteru listu není nijak překvapivé. V Deníku je proto i mnohem méně promluv jednotlivých politických aktérů a odborníků. V důsledku toho je i mnohem snazší a jednoznačnější popsat převahu v prostoru pro vyjádření, kterou Bohuslav Sobotka měl. V Mladé frontě získal o mnoho více prostoru Andrej Babiš, ale jelikož se k situaci vyjadřovalo kromě Bohuslava Sobotky i mnoho dalších Sociálních demokratů, převaha vyjádření zástupců ANO nad vyjádřeními členů ČSSD nebyla tak výrazná. V Deníku se ovšem za své partaje vyjadřují pouze Sobotka a Babiš.

Snížený prostor věnovaný demisi vlády se odrazil i v tom, že prostor pro vyjádření v Deníku nedostali zástupci všech stran zvolených do Poslanecké sněmovny. V Deníku k demisi nepromluvil nikdo z KSČM, Úsvitu přímé demokracie ani z SPD.

Zatímco u Mladé fronty DNES převládaly příspěvky spíše negativní vůči tehdejšímu předsedovi vlády, v Deníku tomu bylo naopak. Z pěti relevantních příspěvků (započtena je i titulní strana) jsou dva negativní vůči Andreji Babišovi, dva neutrální a pouze jeden je negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi. Oním jedním negativním příspěvkem je přitom již zmíněný popis pod fotografií Andreje Babiše.

Graf 5: Valence článků – Deník, 3. 5. 2017

U Mladé fronty jsem popisoval, že kromě kvantitativních ukazatelů lze list vyhodnotit částečně „protisobotkovsky“ hlavně při pohledu na vizuální stránku listu. Řazení příspěvků, podoba titulků či třeba závěrečná ilustrace pohřbívajícího se Sobotky napovídají, komu list v nastalé situaci projevuje větší sympatie. V případě Deníku lze z vizuální podoby listu také vytušit, že list jako celek není zcela nestranný. Deník jde ale naopak spíše proti někdejšímu vicepremiérovi Babišovi.

Kromě jednoznačné titulní strany, rozhovoru s někdejším premiérem a v důsledku toho i markantní převahy vyjádření Bohuslava Sobotky nad těmi Babišovými, lze z obsahu Deníku vyzorovat jisté antipatie vůči Babišovi i z pohledu na obrázky, které texty doprovázejí.

ČESKO | DEMIS

↑ VLÁDNOUT DO VOLEB. Vicepremiér Andrej Babiš tvrdí, že Bohuslav Sobotka svým rozhodnutím poškodil práci všech ministrů a vlády. „Tu poškozoval vlastně kontinuálně od krajských voleb a nebyl schopen se rozhodnout. Pokud je přesvědčen o svých bludech, buď mě měl navrhnout na odvolání, nebo měl akceptovat, co jsem napsal,“ řekl Babiš. Později připustil, že novým premiérem by mohl být nynější ministr zahraničí Lubomír Zaorálek.. Foto: Deník/Martin Divíšek

Obrázek 4: Deník, 3. 5. 2017 – strana 8

Obrázek 5: Deník, 3. 5. 2017 – strana 8

Jedná se o ukazatel, který bohužel nejde vědecky vyčíslit. Při pohledu na obrázky obou hlavních aktérů je nicméně dle mého subjektivního uvážení zřejmé, že spíše zamračený Andrej Babiš je vyobrazen jako „záporná“ postava sporu. Bohuslav Sobotka naopak na obrázku na pohled působí coby elegantní vyrovnaný muž a státník.

Na závěr je nutné dodat, že ani v Deníku nechybí celostránková reklama Andreje Babiše se zalepenými ústy a titulkem „PROČ? Proč nás chce ČSSD dostat z vlády a navrhla demisi? Čeho se bojí? Že toho moc víme?“

Právo

Zdaleka nejvíce prostoru věnoval tématu demise Sobotkovy vlády deník Právo. Třetí největší celostátní tištěný deník patří pod Vydavatelství BORGIS a jeho průměrný denní tištěný náklad přesahuje 127 000 výtisků. Právo tématu věnovalo 18 článků a celkem 7 161 slov.

Co se týče titulní strany, u Práva vypadá dle mého názoru vůbec nejvyváženěji a vykazuje největší snahu o „objektivitu“. Samotný titulek zní neutrálně „Sobotka hraje vabank“ a pod ním následují vedle sebe dva rozhovory – s Bohuslavem Sobotkou a s Andrejem Babišem.

Sobotka hraje vabank

Karolína Brožová

Vládní koalice je po více než třech letech fungování a půl roku před volbami v troskách. Premiér a lídř soc. dem. Bohuslav Sobotka vsadil všechno na jednu kartu a o svou politickou kariéru hraje vabank.

Když se mu nepodařilo přimutit vicepremiéra Andreje Babiše (ANO) k odstoupení, oznámil včera po polední, že nenavrhne jeho odvolání, ale že na Hrad přinese demisi celé vlády.

Důvodem demise jsou kauzy Andreje Babiše. V sázce je věrohodnost celé vlády

Bohuslav Sobotka

Do hry se tak dostane prezident Miloš Zeman. Ten nemusí odhlasovat demisi přímou, případně pověří někoho jiného sestavením nové vlády.

V každém případě se stane klíčovým hráčem. Podobnou roli sehrál už v roce 2013, kdy složil vládu podle svého gusta v čele s Jiřím Rusnokem, která vládla dlouhé měsíce i bez důvěry Sněmovny.

Zatímco Babiš Sobotkův krok oute zkritizoval, předseda lidovců a vicepremiér Pavel Bělobrádek jej považuje za nejlepší řešení.

„Volím jediné rozumné řešení, které existuje, a to je, že vláda podá demisi k rukám prezidenta republiky, předpokládám, že během tohoto týdne. Chci tím svolnit nácc koalicičním stranám k tomu, aby mohly jednat o řešení této situace,“ prohlásil Sobotka na zvláštní tiskové konferenci.

Záhlvoňil to tím, že již několik měsíců jsou „veřejně přetřásána podezření a také dodnes nevysvětlené kauzy“, které se dotýkají Babiše. „Není jasné, zda nezneužil korunové dluhopisy a neřídil stát na daních, není jasné, jak přišel ke svému majetku,“ prohlásil premiér.

Podle Sobotky „je v sázce věrohodnost celé koaliční vlády, důvěra občanů v politiku“. Podle něj „nemůžeme honit hospodské květy každé koruně, a přitom nechat miliardáře, aby různými daňovými triky státní pokladnu obrušali o stovky miliónů korun“.

Volby v létě?

V případě, že vláda podá demisi, mají koaliční strany podle Sobotky možnost dohodnout se na obnově koalice. „Ale součástí dohody musí být také vytvoření pozice ministra financí tak, aby nedocházelo ke střetu zájmů,“ dodal Sobotka.

Koaličníci inkonzistentně se ještě včera dopoledne lišily. Podle jedněch bylo po ránu „upečeno“ s tím, že Sobotka Babiše odvolá, podle dalších si premiér chystal prohlášení, v němž Babiše pouze vyzve k odchodu.

Koaliční strany by se podle Sobotkova finálního prohlášení mohly společeně s opozicí dohodnout na tom, že budou uspořádat volby do Sněmovny vyhlášené na 20. a 21. října. To však představitelé pravicových stran odmítají, termín by zřejmě totiž vyšel na letní prázdniny.

(Pokračování na str. 2)

Andrej Babiš a Bohuslav Sobotka – ti dva už v další vládě spolu sedět nechtějí.

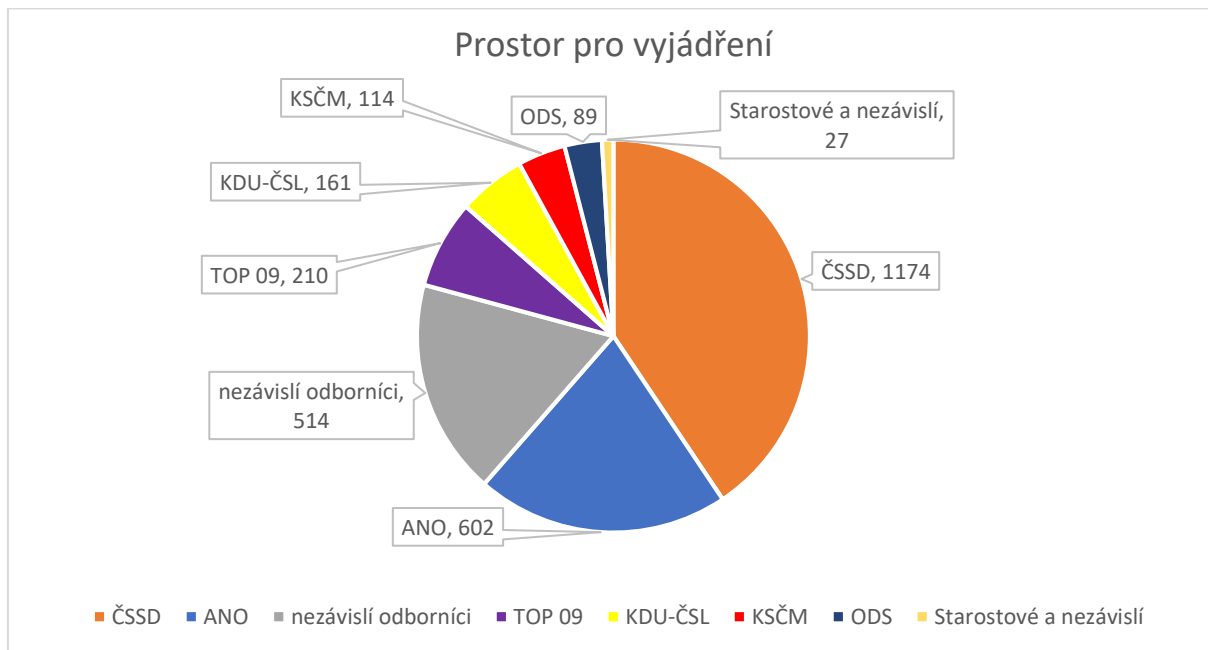
Premiér: Buď vláda v demisi bez Babiše, nebo brzké volby

Měli bychom pokračovat bez Sobotky, kontruje Babiš

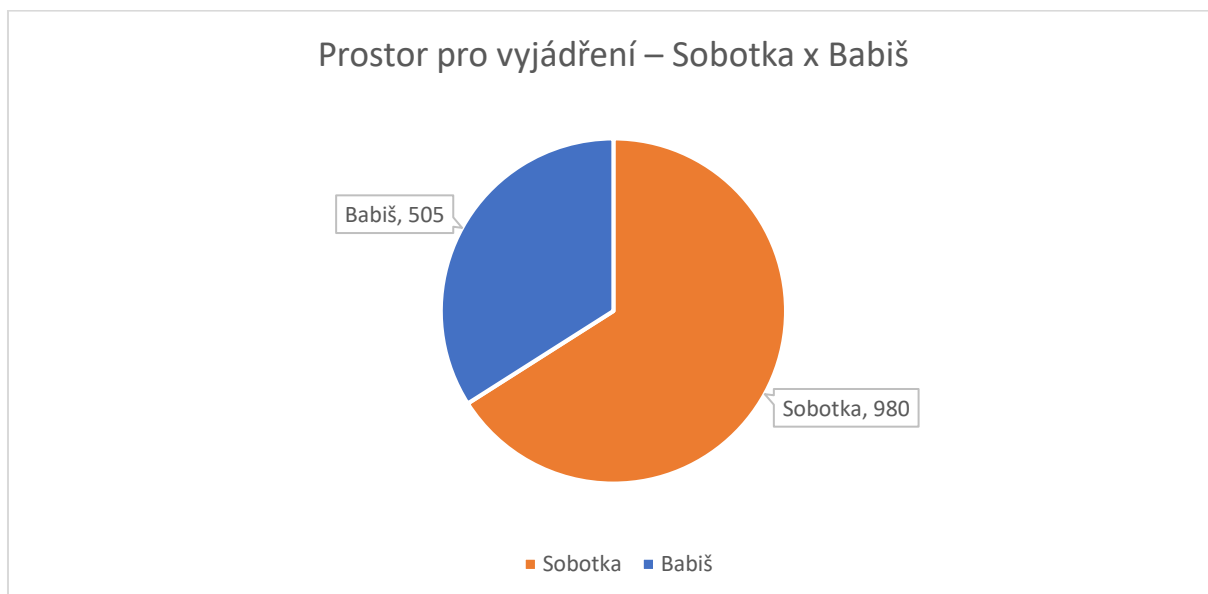
Obrázek 6: Právo, 3. 5. 2017 – titulní strana

Co se týče prostoru pro vyjádření, součet promluv Bohuslava Sobotky je 980 slov, mezitímco Andrej Babiš se vyjádřil celkem 505 slovy. Převahu ve vyjádření mají v souhrnu i Sobotkovi Sociální demokrati nad Babišovými ANO.

Graf 6: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Právo, 3. 5. 2017

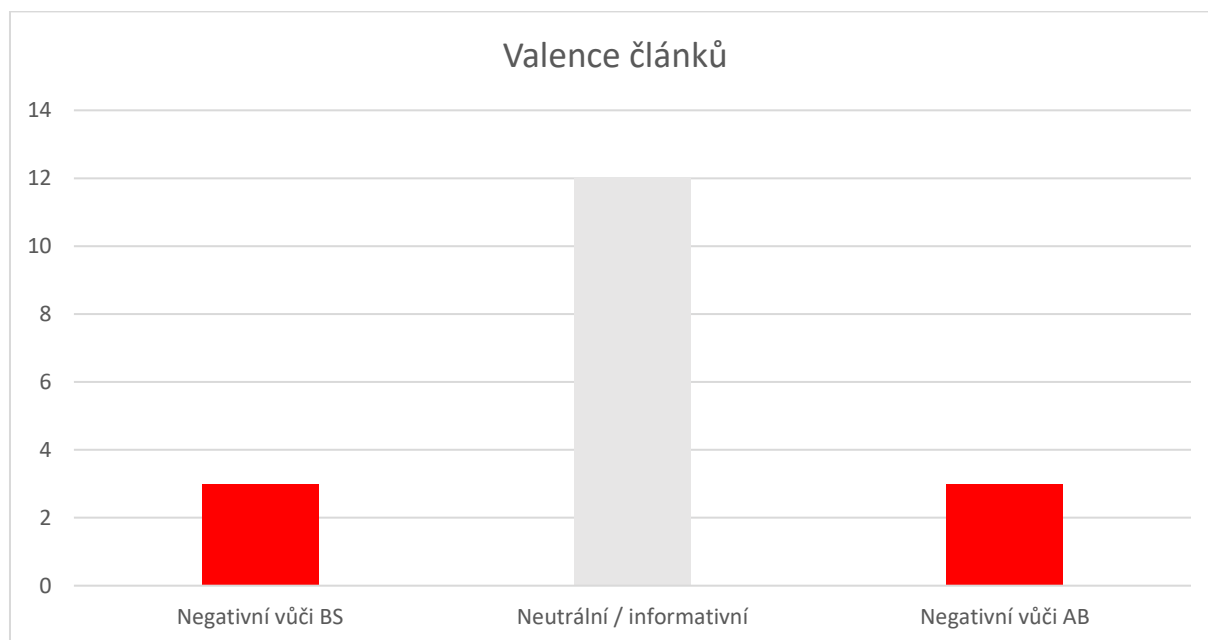

Graf 7: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Sobotka x Babiš – Právo, 3. 5. 2017

Právo k tématu demise Sobotkovy vlády vydalo následující články:

- Sobotka hraje vabank
- Premiér: Buď vláda v demisi bez Babiše, nebo brzké volby
- Měli bychom pokračovat bez Sobotky, kontruje Babiš
- Hnutí ANO odejít z vlády nechce
- Polévka mu nezaskočila, v klidu dojedl
- Slávek je pašák, zní ze soc.dem.
- Co říká ústava ČR?
- Byl by to už sedmý předčasný konec vlády
- Bělobrádek: Myslel jsem, že vládnutí dotáhneme do konce
- Kalousek: Sobotka selhal, na funkci předsedy vlády nemá
- Je to hazard, vzkázala pravice
- Sociologové míní: ČSSD to poškodí
- Dovládnout v demisi je těžko přijatelné
- Osud (Publicistika)
- Moment překvapení (Publicistika)
- Sobotka rozřal uzel (Publicistika)
- Krok do nejistoty (Publicistika)
- V hlavní roli Zeman. Nebo Babiš? (Publicistika)

Podíváme-li se na valenci článků, i v tomto pohledu je Právo až překvapivě vyvážené. Dvanáct z osmnácti článků věnovaných tématu je laděných neutrálně, tři jsou laděné negativně vůči Bohuslavu Sobotkovi a tři negativně vůči Andreji Babišovi.

Graf 8: Valence článků – Právo, 3. 5. 2017

S tím, že Právo věnovalo demisi vlády zdaleka nejvíce prostoru, je spojeno i to, že v Právu se k situaci vyjádřilo nejvíce mluvčích (hned 22). Na rozdíl od Deníku tak v Právu zazněly i hlasy zástupců KSČM či třeba Starostů a nezávislých. Vrátime-li se ještě k převaze vyjádření zástupců ČSSD nad vyjádřeními zástupců ANO, je důležité si uvědomit, že za ČSSD mluvilo celkem osm zástupců, přičemž tato převaha dle mého vychází z toho, že Sociální demokraté v danou dobu byly ve vedení státu zkrátka v přesile.

ČSSD měla více ministrů, více poslanců a celkově větší počet „viditelných“ osobností. Sociální demokracie je navíc velkou tradiční stranou, ve které se odehrává neustálý mocenský boj a Sobotkovi spolustraníci mají pravděpodobně vyšší ochotu a motivaci se vyjadřovat ke krokům svého předsedy, než je tomu v případě hnutí ANO, kde má předseda Babiš na první pohled jasnější pozici a lidé uvnitř hnutí jeho kroky příliš často nekomentují, natož aby je kritizovali. V kvantitativním nepoměru mezi vyjádřeními zástupců ČSSD a ANO bych proto nutně neviděl neobjektivitu či nevyváženost obsahu ze strany deníku Právo.

Co se týče jednotlivých článků, za pozornost stojí článek „Slávek je pašák, zní ze soc. dem.“. Ten je totiž v jistém kontrastu s články v Hospodářských novinách a v Lidových novinách, o kterých bude ještě řeč. Titulky jejich článků popisujících reakci Sobotkovy domovské politické strany totiž zní následovně: „Sobotka zaskočil i vlastní spolustraníky, kteří

mlčí“ a „Nečekali jsme to, zní z ČSSD“. Mezi informační hodnotou obsahu samotných články není nijak propastný rozdíl a jsou v nich obsažena podobná vyjádření Sobotkových spolustraníků. Titulky se ovšem liší značně a sdělení posouvají rozdílnými směry.

Zastavit bych se chtěl také u článku s titulkem „Sociologové míní: ČSSD to poškodí“. Na tomto článku bych totiž chtěl demonstrovat, jak se liší titulková politika Práva například od té Mladé fronty DNES. Titulky Práva jsou celkově o mnoho neutrálnější a méně „senzační“. Ani když článek předpovídá problémy ČSSD a podrobuje Sobotkův postup kritice, nepřichází Právo s přehnaně expresivními spojeními jako „Sobotkův pád“ či „Cesta do pekel“. Je jaksí věcnější. Ač takový přístup možná nepřitáhne tolik čtenářů, rozhodně působí profesionálněji a objektivněji.

Ani v Právu nechybí celostránková reklama s Andrejem Babišem a jeho zalepenými ústy. Neotiskly ji pouze Hospodářské noviny. Nachází se na straně 5 a předchází názorové části deníku. Jak již bylo řečeno, množstvím relevantního obsahu Právo celkově vede, a nejrozsáhlejší je i jeho názorová část. Ta má celkem pět příspěvků a všechny jsem nakonec vyhodnotil coby neutrální. Jedná se sice o články kritické, ale kritizují věcně, a to jak Bohuslava Sobotku, tak i Andreje Babiše.

Lidové noviny

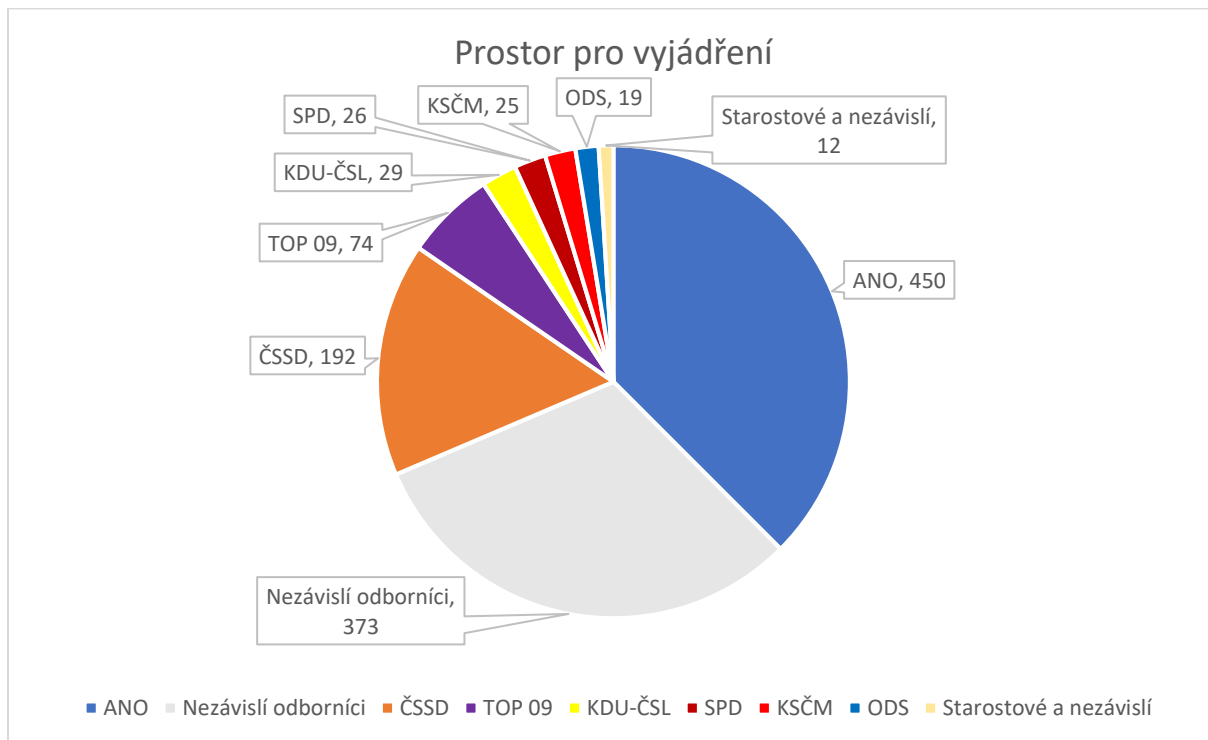
Lidové noviny jsou druhým celostátním deníkem patřícím pod MAFRU a tedy i koncern Agrofert. Jejich náklad je výrazně menší, než je tomu v případě největších tří deníků. Průměrný denní náklad v květnu 2018 přesáhl „jen“ 46 000 výtisků. Demisi vlády se Lidové noviny věnovaly v deseti příspěvcích, přičemž tématu bylo věnováno přesně **4 739** slov.

Titulní strana Lidových novin přišla s titulkem „Sobotka shodil vládu. Dal moc Zemanovi“. Jedná se o titulek poměrně neutrální, který situaci nijak prvoplánově nehodnotí. Titulní článek obecně hodnotí situaci a zazní v něm krátká vyjádření od obou hlavních aktérů sporu. Bohuslav Sobotka je citován ve 29 slov dlouhé promluvě, jeho sok Babiš se v článku vyjadřuje 19 slovy.

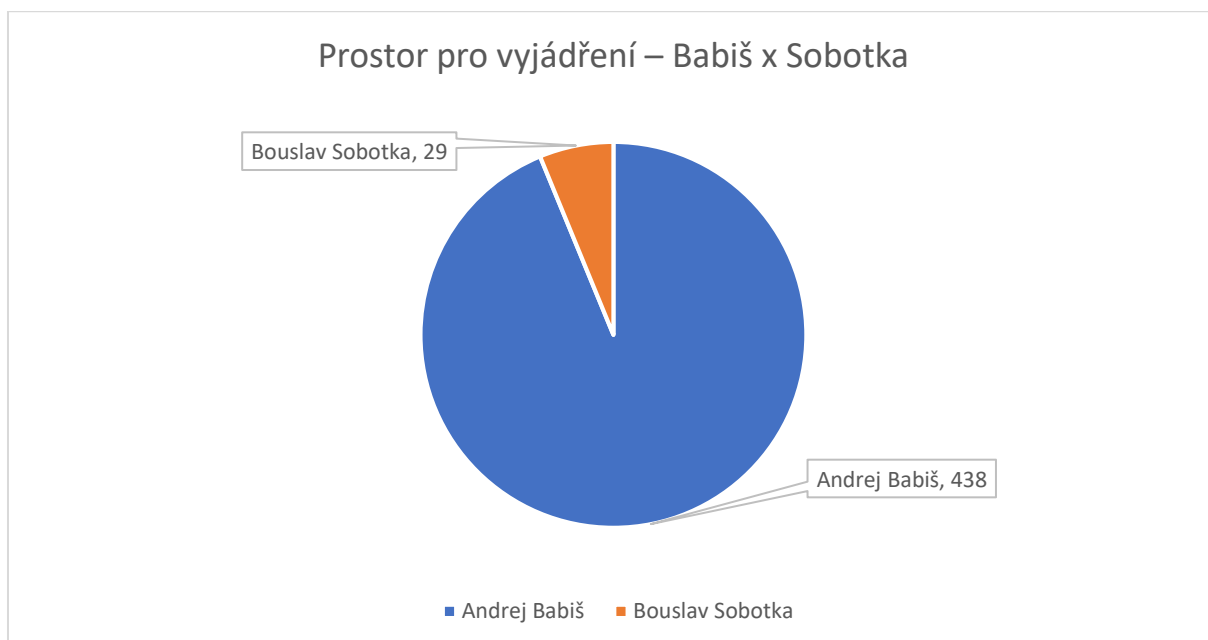
Tématu se věnují následující články:

- Sobotka shodil vládu, dal moc Zemanovi
- Milošovo sólo
- Co dál? Šest variant vývoje
- ANKETA – Co říkáte na krok premiéra
- Zeman může demisi odmítnout...
- ... A vládu ať vede třeba Zaorálek
- Nečekali jsme to, zní z ČSSD
- Sobotkův motiv: OKD, či pnutí v justici?
- Autodestrukce (Publicistika)
- Sobotkova velká rána (Publicistika)

V Lidových novinách převládají citace Andreje Babiše, jehož vyjádření mají v součtu 439 slov. Bohuslav Sobotka s prostorem pro svá vyjádření zaostává s pouhými 29 slovy. Více prostoru pak dostalo i hnutí ANO, které mělo k vyjádření více než dvojnásobný prostor oproti Sobotkově Sociální demokracii.

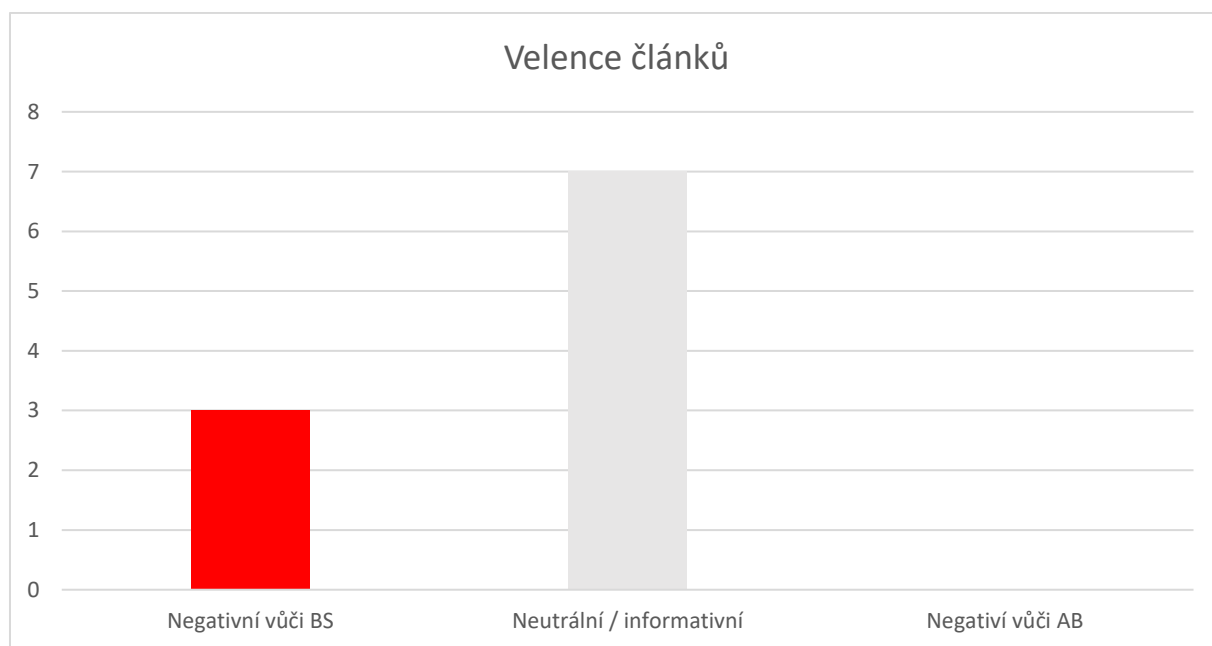
Graf 9: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Lidové noviny, 3. 5. 2017

Graf 10: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Babiš x Sobotka – Lidové noviny, 3. 5. 2017

Největší „náskok“ nabral Andrej Babiš v rozhovoru s Ondřejem Koutníkem s titulkem „...a vládu ať vede třeba Zaorálek“. S Bohuslavem Sobotkou Lidové noviny rozhovor nedělaly. Premiér Sobotka byl citován pouze v titulním článku krátkou věcnou promluvou ze své tiskové konference na Úřadu vlády, kde demisi vlády oznamoval.

Podíváme-li se na valenci jednotlivých článků, Lidové noviny jsou kritické spíše vůči Bohuslavu Sobotkovi. Z deseti příspěvků je sedm neutrálních a tři negativní vůči expremiéroví. Dle mého názoru se ale nejedná o žádné jednoznačné stranění. Prvním příspěvkem, který je vůči Sobotkovi v souhrnu negativní, je anketa s titulkem „Co říkáte na krok premiéra?“, která se na reakci dotazuje předsedů či místopředsedů parlamentních subjektů. Většina vyjádření je vůči premiérově rozhodnutí kritická, ale na tom samozřejmě není ze strany Lidových novin nic automaticky špatného či alarmujícího. Výběr respondentů je totiž snadno ospravedlnitelný.

Graf 11: Valence článků – Babiš x Sobotka – Lidové noviny, 3. 5. 2017

Negativní vůči bývalému premiéroví je také rozhovor s vicepremiérem Babišem, což není nijak překvapivé. Zde se dá vytknout jedině to, že rozhovor se Sobotkou v listu chybí, takže Babišově kritice svého soka chybí patřičná protiváha. Například Právo se s tímto popasovalo o mnoho lépe a jak již bylo řečeno, hned na titulní straně Práva jsou vedle sebe umístěny rozhovory s oběma hlavními aktéry krize, což působí o mnoho vyváženěji.

Třetím příspěvkem negativním vůči předsedovi Sociální demokracie je sloupek s titulkem „Sobotkův motiv: OKD, či pnutí v justici?“, který rozehrává spiklenecké teorie o „skutečné“ motivaci Bohuslava Sobotky k podání demise. Tou mají být dle článků jednak soudní tahanice okolo privatizace OKD, kde žalobcem je Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který spadá pod ministerstvo financí, a jednak údajný zájem ČSSD o změnu na postu ministra spravedlnosti Pelikána, což by umožnilo následné účelové čistky v justici.

Zajímavé je, že Lidové noviny (a bohužel ani ostatní deníky) nevěnují prakticky žádný prostor systematickému vysvětlení kauzy korunových dluhopisů. Faktem je, že v okamžiku propuknutí této politické krize je již kauza starší a v novinách již popisována byla. Věřím ale, že nějaký kratší informační souhrn by byl ve všech rozebíraných denících ku prospěchu a obohatil by celé zpravodajství o velice potřebný kontext. Myslím si, že by stručné vysvětlení faktické podstaty sporu mělo v novinách větší opodstatnění než třeba další článek vytahující tolikrát omílaný útočný argument Andreje Babiše s názvem OKD. Deníky zkrátka rezignují na to, že by se jakkoli pokoušeli osvětlit věcnou podstatu rozhodnutí Bohuslava Sobotky a celou událost popisují spíše jako osobní spor dvou soupeřících politických hráčů.

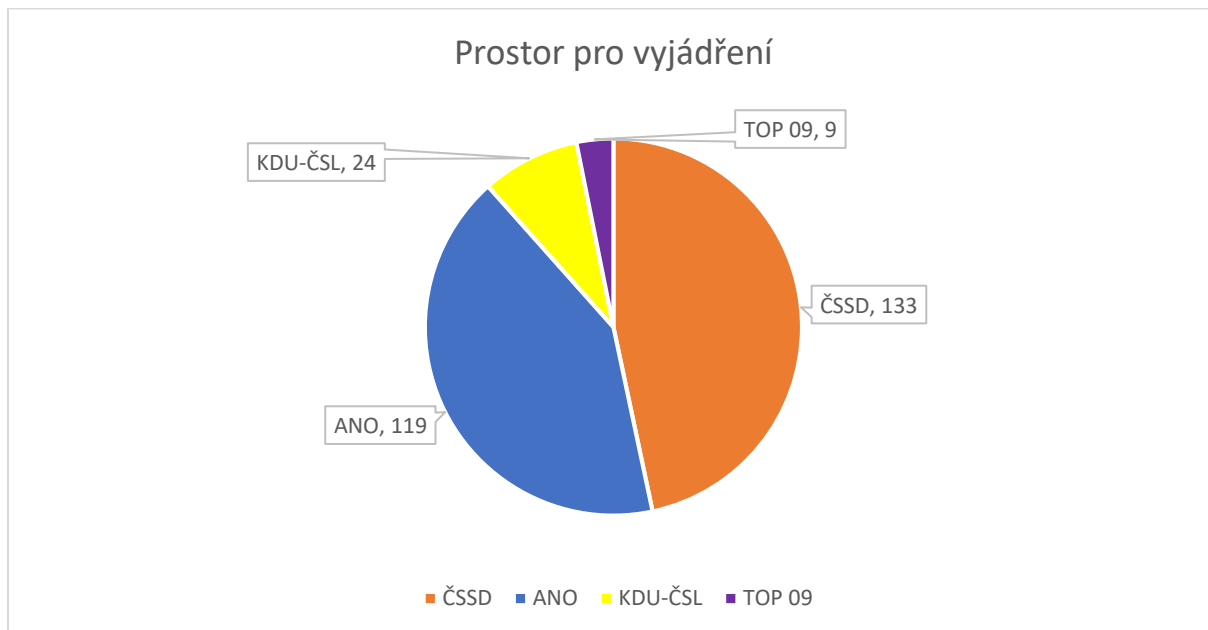
Hospodářské noviny

Ekonomicky orientované Hospodářské noviny spadající pod mediální dům Economia Zdeňka Bakaly jsou co do nákladu nejmenším z celostátních deníků. V květnu 2018 dosahoval jejich průměrný denní náklad necelých 33 000 výtisků. Rozhodnutí premiéra Sobotky předčasně ukončit mandát vlády se Hospodářské noviny věnovaly v devíti příspěvcích o celkem **4 420** slovech. Konkrétně se jedná o příspěvky následující:

- Velká hra
- Šest scénářů, co dál
- Vážný Sobotka, veselý Babiš
- Sobotka zaskočil i svoje spolustraníky, kteří mlčí
- Neschválené zákony brání koalici v rychlému konci
- (Ne)očekávaný zvrát
- Babiš si den, kdy padla vláda, užíval
- Vítěz vládní krize? Miloš Zeman (Názory)
- Korunový Rocky

Zajímavé je, že Hospodářské noviny jako jediné nepřinesly rozhovor ani s jedním z hlavních aktérů politického souboje. Bohuslav Sobotka i Andrej Babiš jsou v listu citováni jen velice málo. Sobotka je Hospodářskými novinami citován pouze 10 slovy a jedná se navíc o citaci dávného výroku týkajícího se novely zákona o elektronických komunikacích. Andrej Babiš se vyjadřuje 58 slovy, a to v článku, který popisuje jeho návštěvu v Týništi nad Orlicí, kde se Babiš o demisi dozvěděl.

Hospodářské noviny celkově příliš přímých vyjádření politických aktérů neobsahují. K situaci promlouvají zástupci pouhých čtyř politických uskupení. Nejvíce prostoru (133 slov) dostala ČSSD, kterou těsně následovalo hnutí ANO (119 slov). Krátce se pak mohly vyjádřit ještě KDU-ČSL (24 slov) a TOP 09 (9 slov). Poměr mezi jednotlivými promluvami je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 12: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Hospodářské noviny, 3. 5. 2017

Podíváme-li se na titulní stranu, titulek Hospodářských novin vypadá spolu s tím z Práva vůbec nejneutrálněji. Zní jen „Velká hra“ a nijak explicitně nehodnotí ani jednoho z hlavních aktérů. Celou kauzu titulek podává „s nadhledem“, jako politické klání. Titulní strana kromě titulku obsahuje jen ilustraci vyobrazující Bohuslava Sobotku s Andrejem Babišem, přičemž se jedná o běžnou barevnou ilustraci, která dle mého názoru nijak nelichotí ani neškodí žádnému z obou soků.

Obrázek 7: Hospodářské noviny, 3. 5. 2017 – titulní strana

V neutrálním duchu pak pokračují i další články publikované k tématu Hospodářskými novinami. Hospodářské noviny jsou jediným listem, u kterého jsem **vyhodnotil všechny relevantní příspěvky coby neutrální**. Ani jeden z osmi článků není vyloženě negativní proti některému z aktérů krize a články se snaží popisovat nastalou situaci spíše věcně a bez emotivních titulků. Neutrálímu vyznění pak jistě přispěla i již zmíněná skutečnost, že Hospodářské noviny neobsahují rozhovor ani s Bohuslavem Sobotkou ani s Andrejem Babišem. Přítomny nejsou ani žádné emotivní komentáře ke konci vlády. Hospodářské noviny se konfliktním vyjádřením mezi oběma stranami sporu vyloženě vyhýbají.

Toto by se na první pohled dalo vnímat jako pozitivní, ale je otázkou, zda Hospodářské noviny nejdou až do extrému. Spor mezi Andrejem Babišem a Bohuslavem Sobotkou přeci jen konfliktní z podstaty je. Vyhnout se prezentaci postojů hlavních aktérů sice způsobuje, že výsledný obsah působí neutrálně a nestranně, ale na druhou stranu čtenáře jistě ochudí o důležitý aspekt celého sporu.

Přiblížíme-li si konkrétní články, hned ten první s titulkem „Šest scénářů, co dál“ je rozbořem toho, jak se situace může do budoucna dále vyvíjet. Podobné články přinesly i ostatní deníky a jedná se o věcnou analýzu bez otevřeného vyjádření jakýchkoli sympatií či antipatií. „Sobotka zaskočil i vlastní spolustraníky, kteří mlčí“ je článek popisující reakci Sociálních demokratů na premiérovo nečekané rozhodnutí. I s takovýmto článkem přišly konkurenční deníky, přičemž oproti titulku Práva „Slávek je pašák, zní ze soc. dem.“ jsou Hospodářské noviny opět o něco zdrženlivější, méně emotivní, neutrálnější...

Nejvíce citací politických aktérů obsahuje článek „Neschválené zákony brání koalici v rychlému konci. V něm se vyjadřují místopředseda hnutí ANO Jaroslav Faltýnek, tehdejší i současný ministr životního prostředí Richard Brabec, tehdejší ministr kultury Daniel Herman a rovněž bývalý ministr zemědělství Marian Jurečka. Jak ale napovídá již titlek, vyjádření se vztahují výhradně k legislativním procesům, které může demise vlády zkomplikovat.

„(Ne)očekávaný zvrát“ je stručnou grafickou analýzou popisující vývoj vztahů Bohuslava Sobotky s Andrejem Babišem, přičemž pro kontext jsou uváděna i data o volebních preferencích politických subjektů obou jmenovaných hlav partají.

Za pozornost nicméně stojí článek s titulkem „Babiš si den, kdy padla vláda, užíval“, který je jediným, jenž není až rigidně neutrálním. Překvapivě ale vybočuje spíše pozitivitou, nikoliv negativitou, a možná ještě překvapivěji – pozitivitou vůči Andreji Babišovi. Text (až

skoro v duchu PR článku) líčí návštěvu někdejšího vicepremiéra v Týništi nad Orlicí. Článek líčí, jak Andrej Babiš přijal zprávu o demisi vlády s klidem a úsměvem a na závěr návštěvy koupil všem pivo. Tento článek rovněž citacemi Andreje Babiše převážil prostor pro vyjádření ke kauze na stranu vicepremiéra.

Komentář Petra Honzejka „Vítěz vlády? Miloš Zeman“ je opět poměrně neutrální analýzou situace a závěrečný příspěvek „Korunový Rocky“ je pak čistě ekonomickou zprávou, která hovoří o tom, že zpráva o demisi vlády nijak neovlivnila sílu české měny.

5. 5. 2017

Dne 5. května vycházely v českých denících zprávy o setkání prezidenta Miloše Zemana a premiéra Bohuslava Sobotky předešlého dne na Pražském hradě. Jednalo se o schůzku mimořádně zajímavou, protože mezitímco Bohuslav Sobotka přišel za prezidentem na konzultaci, Hrad připravil klasické aranžmá pro ceremoniál při podávání demise premiéra. Následovala scénka, ze které čísel despekt hlavy státu vůči někdejšímu premiérovi a o které následně noviny psaly jako o „frašce“, „ponížení“ či „facce od Zemana“.

Mladá fronta DNES

Mladá fronta DNES přišla 5. 5. 2017 s titulní stranou s titulkem „Facka od Zemana“ a podtitulkem „Prezident Zeman v přímém přenosu školil premiéra Sobotku s demisí vlády“. Na titulní fotografii je pak toho dne velice populární fotografie, na které Miloš Zeman mává svou holí směrem k mikrofonu a vyzývá premiéra k přednesení demise.

Facka od Zemana

Prezident Zeman v přímém přenosu školil premiéra Sobotku s demisí vlády

Činovat! buďte si! Prezident Miloš Zeman zasíká premiéra Bohuslava Sobotku. Bez jednání mu rovnou oznámí, že jeho plánovanou demisi přijímá. Foto: Michal Růžička, MAFFA

Obrázek 8: Mladá fronta DNES, 5. 5. 2017 – titulní strana

Kromě titulního článku MF DNES vydala ještě další dva články k tématu, které mají v souhrnu 1 333 slov. Relevantní příspěvky byly následující:

- Facka od Zemana
- Jako kůl v plotě
- Zemanův balíček karet je nesmrtelný

Mediální pozornost věnovaná scéně na Hradě nebyla zdaleka taková, jako tomu bylo o dva dny dříve v případě oznámení demise vlády. Důvodem mohlo být mimo jiné to, že v tento den měla vládní krize silné mediální konkurenty – jednak zbýval jediný den do startu Mistrovství světa v ledním hokeji a vedle toho propukla také aféra okolo tehdejšího předsedy Fotbalové asociace České republiky (FAČR), Miroslava Pety. Toho totiž policie obvinila v kauze spojené s dotacemi mířícími do sportu z ministerstva školství.

Zajímavé je, že kauze okolo Pety věnuje Mladá Fronta znatelně více prostoru než konkurenční deníky. Nabízí se otázka, zda to může souviset s tím, že se kauza dotýká právě ministerstva školství, které bylo resortem Sociální demokracie a její ministryně Kateřiny Valachové.

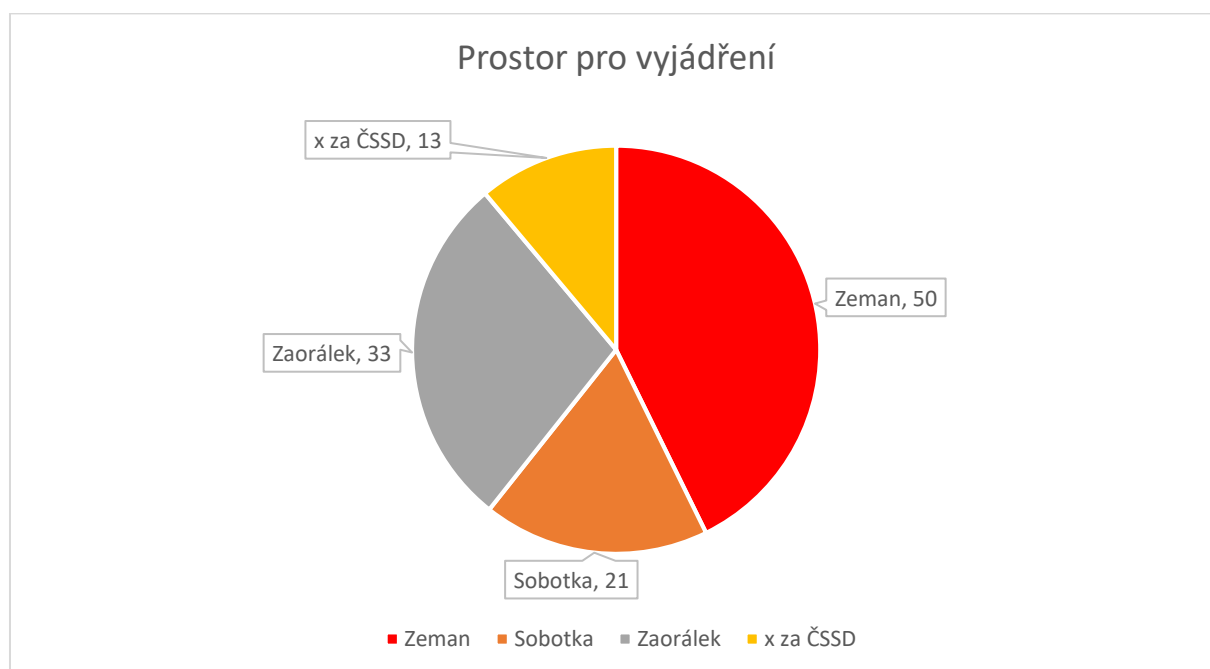
Naopak ve všech konkurenčních celostátních denících byla velká pozornost upírána na skandál okolo zveřejnění nahrávek twitterovým účtem Skupina Šuman (@skupina_suman) a youtubovým účet „skupina Juliuse Šumana“. Nahrávky ukazují, jak vicepremiér přímo ovlivňuje mediální obsah Mladé fronty DNES. Z odposlechu je totiž slyšet, jak se Andrej Babiš domlouvá s redaktorem Mladé fronty Markem Příbilem na účelovém zveřejňování konkrétních článků poškozujících konkurenční ČSSD. Zarážející je, že jediná Mladá fronta DNES 5. 5. 2017 o tomto prakticky neinformovala. Nahrávky jsou zmíněny jen v tom kontextu, že někdejší ministr vnitra Milan Chovanec je pro Andreje Babiše nepřijatelným kandidátem na premiéra i z toho důvodu, že jej Babiš podezírá z toho, že za kompromitujícími nahrávkami stojí nějakým způsobem on.

Podíváme-li se na jednotlivé relevantní příspěvky v tomto vydání MF DNES, zjistíme, že se jedná výhradně o články popisující konflikt mezi Milošem Zemanem a Bohuslavem Sobotkou. Podstatě věci, tedy kauzou korunových dluhopisů vedoucí k vládní krizi, se list nikterak nevěnuje.

Titulní článek pak opět ukazuje jistý „konflikt“ mezi novinářem píšícím článek a editorem, který jej opatřuje titulkem. Mezitímco článek nepůsobí nijak vyloženě tendenčně, titulek a podtitulek Bohuslavu Sobotkovi zrovna nepřije a líčí ho jako jednoznačně poraženého. Formulace ve stylu, že premiér „dostal facku“ a prezident jej „školil“ jsou dle mého názoru opět nízkým útokem na čtenost a zbytečně celou věc emočně zabarvují silně v neprospěch hlavního soupeře majitele Mladé fronty DNES.

Ve stejném trendu pak pokračuje i titulek druhého článku znějícího „Jako kůl v plotě“, jenž je doprovázen fotografiemi Bohuslava Sobotky rozpačitě stojícího u mikrofonu při ceremonii na Hradě. Je to ale opět především titulek a grafické zpracování příspěvku, které článek posouvají tendenčním směrem. Text jako takový nijak zásadně nevybočuje, ale faktem je, že na rozdíl od konkurenčních deníků, Mladá fronta se nesnaží jakýmkoli způsobem odůvodnit Sobotkovu zdrženlivost ohledně podání demise. Ta byla způsobena tím, že se Miloš Zeman vyjadřoval ve smyslu, že Sobotkova demise pro něj bude znamenat jen výměnu premiéra a ke změně na postu ministra financí tedy nedojde. Pokud by si prezident vyložil Ústavu tímto způsobem, premiérův krok by pak samozřejmě ztrácel opodstatnění.

Prostor věnovaný jednotlivým aktérům u tohoto tématu najednou není tak zásadním ukazatelem, jako tomu bylo u mediálních obsahů ze 3. 5. 2017. Jak již bylo řečeno, Mladá fronta událost popisuje čistě v rovině konfliktu Bohuslava Sobotky a Miloše Zemana. V listu jsou tedy citováni jen oni dva, Lubomír Zaorálek, který byl vnímán coby nejpravděpodobnější náhrada Bohuslava Sobotky na postu premiéra, a nejmenovaný člen ČSSD, který potvrdil pozitivní nálady strany vůči tehdejšímu ministru zahraničí Zaorálkovi.

Graf 13: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 5. 5. 2017

Co se týče valence jednotlivých článků, tu je z již popisovaných důvodů mimořádně těžké určit. První dva články bych hodnotil spíše neutrálně. Celkové vzezření příspěvků je ale spíše negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi. Závěrečný komentář Miroslava Koreckého pak hodnotím rovněž jako negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi. Text ostatně tehdejšího premiéra nazývá „chaotickým slabochem“.

Kromě negativity článků vůči Bohuslavu Sobotkovi, což je samozřejmě parametr diskutabilní a každý jej může vnímat jinak, hodnotím coby problematické především to, jakým způsobem Mladá Fronta nastoluje agendu. Nastolování agendy je jedním z důležitých účinků médií, který spočívá v tom, že médium může ovlivňovat veřejné mínění a rozhodování voličů skrze to, jakým tématům se věnuje a s jakou intenzitou je prezentuje. Média totiž skrze své mediální produkty mají možnost ovlivnit, jaká témata jsou veřejností vnímána coby důležitá.

Mladá fronta, ať už cíleně, nebo nikoli, přikládá větší důležitost kauze spojené s ministerstvem školství spadajícím pod ČSSD, než přímému ovlivňování největšího seriózního deníku v zemi předním českým politikem a aspirantem na budoucího premiéra.

Deník

Na titulní straně Deníku z 5. 5. 2017 o Sobotkově setkání s Milošem Zemanem žádnou zmínku nenajdeme, a to ani v okénku ČESKO. Tam Deník odkazuje na zvýšení daně z nemovitosti. Největší regionální titul vybral za titulní téma Mistrovství světa v hokeji pořádané Francií s Německem a titulek na přední straně novin tedy zní „Přivezte už medaili“.

Uvnitř listu v sekci ČESKO přináší Deník tři relevantní příspěvky o celkovém rozsahu **1 179**. Jedná se o následující texty:

- Demise, která se nestala
- Zemanův rádobyskandál
- Babiš ovlivňuje svá média, naznačuje nahrávka

Prvním příspěvkem věnovaným vládní krizi je článek s titulkem „Demise, která se nestala“. Oproti Mladé frontě se jedná o titulek o hodně neutrálnější. Článek navíc na rozdíl od Mladé fronty odůvodňuje Sobotkovo „příbrzdění“ směrem k demisi: „Včerejší roztržka čelních činitelů státu byla nejspíš důsledkem spekulací, že Zeman hodlá odvolat pouze předsedu vlády a zbylé ministry ponechá v úřadě,“ píše Deník. Citován je pak i Sobotkův výrok z Hradu, který se nese v tomto duchu: „Je problematické podat demisi, když nevíte, jak se prezident postaví k ústavním zvyklostem,“ říkal na Hradě Sobotka. Počinání premiéra tak na čtenáře působí hned o mnoho lépe, než když jej Mladá fronta prezentuje bez jakéhokoli kontextu a Bohuslavu Sobotkovi nedává žádný prostor jakkoli argumentovat.

Zdaleka nejpříznivější vůči Bohuslavu Sobotkovi je pak i fotografie z hradní roztržky. Ve všech ostatních denících kromě Práva je oblíbená fotografie, jak Miloš Zeman holí vyzývá Bohuslava Sobotku k přednesení demise...

Obrázek 9: Deník, 5. 5. 2017 – strana 8

Přesto nepůsobí úvodní příspěvek Deníku nikterak tendenčně a Bohuslavu Sobotkovi nijak nenadržuje. Článek se netají ani například s informací o tom, že dle průzkumu Medianu pro Český rozhlas považují Sobotkovo rozhodnutí podat demisi vlády za nesprávný krok dvě třetiny lidí.

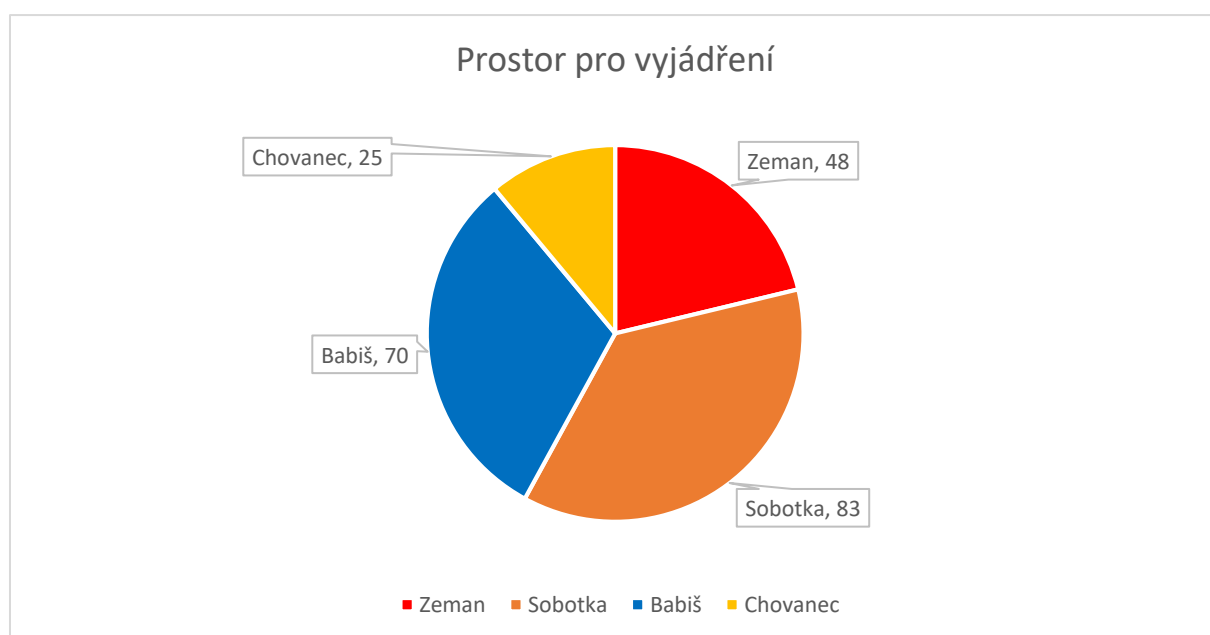
Sloupek „Pohledem Miroslava Šulce“ s titulkem „Zemanův Rádobyskandál“ se premiéra Sobotky ani vicepremiéra Andreje Babiše přímo nedotýká, ale kritizuje Zemanovy hrátky s Ústavou. Nepřímo tak ve sporu dává za pravdu Bohuslavu Sobotkovi a jeho vnímání Ústavy.

Třetí relevantní příspěvek je pak věnován kauze Šuman, tedy nahrávkám konverzace Andreje Babiše s redaktorem MF DNES Přibilem. Článek je z podstaty věci spíše negativní vůči Andreji Babišovi. Deník do článku zahrnul Babišova vyjádření, kterými se vicepremiér snaží obhájit, ale o kauze informuje jako o jednoznačném problému a ohrožení novinářské nezávislosti i svobody slova.

Deník dne 5. 5. 2017 snad ještě více ukazuje, že je na rozdíl od ostatních zkoumaných

deníků regionálním titulem a celostátní politická situace je tedy pro něj až druhořadým okruhem zájmu. To je vidět jak na titulní straně, tak i uvnitř listu, kde vládní krizi příliš prostoru věnováno není.

Co se týče prostoru věnovaného jednotlivým aktérům, Deník byl poměrně spravedlivý. V titulním článku o setkání na Hradě je citován Bohuslav Sobotka a Miloš Zeman, v příspěvku o nahrávkách Babišových promluv s novinářem Příbilem se vyjadřuje Andrej Babiš a ministr vnitra za ČSSD Milan Chovanec.

Graf 14: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Deník, 5. 5. 2017

Zajímavé je, že zpráva o kauze okolo Miroslava Peltý a jeho obvinění ze strany policie v Deníku nechybí, ale mezitímco v Mladé frontě DNES jsou zprávy o Peltovi na titulní straně hned pod zprávou o setkání na Hradě, v Deníku je zpráva zvlášť, v rubrice Sport.

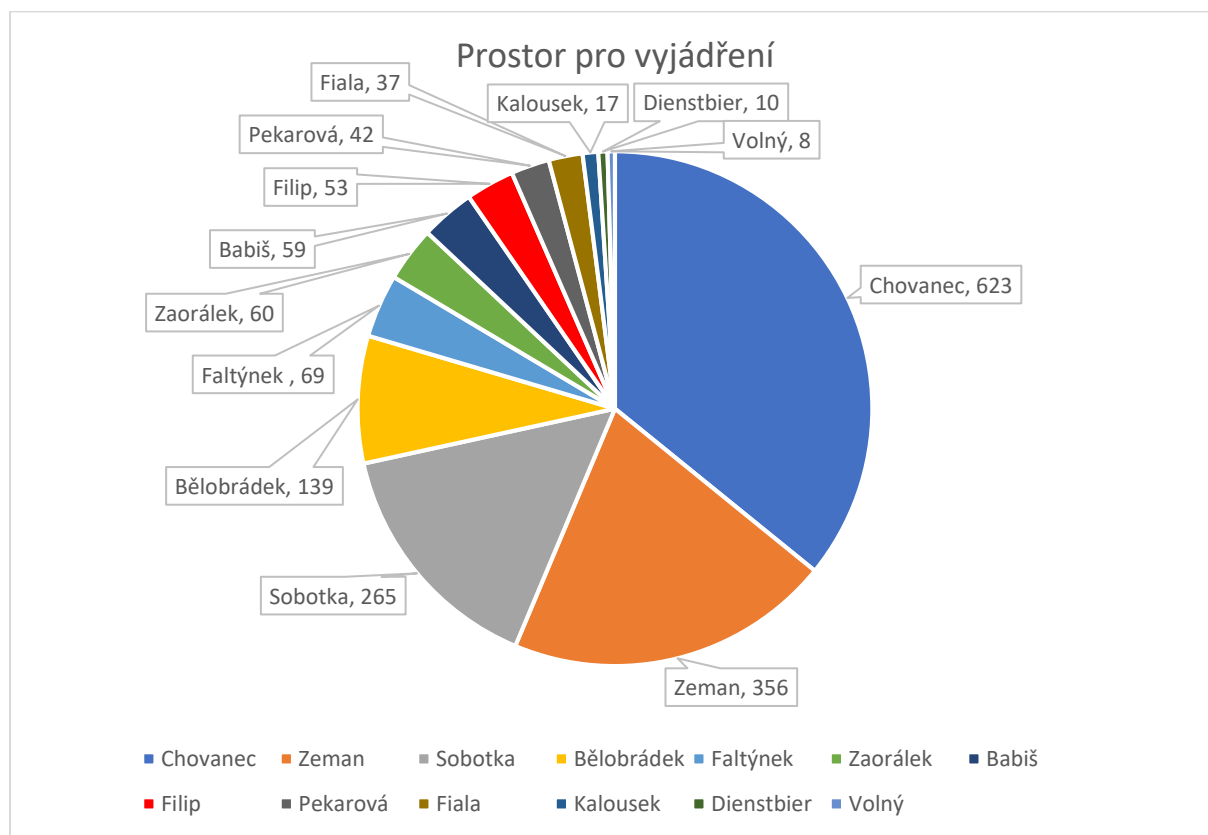
Deník je dle mého názoru vůči Bohuslavu Sobotkovi ze všech zkoumaných periodik asi nejprůhlednější. Nemyslím si sice, že je přímo tendenční a že by někomu nadržoval, ale příznivcům Andreje Babiše by to tak připadat mohlo už kvůli tomu, že na rozdíl od Mladé fronty DNES dává Deník důležitost kauze Šuman, mezitímco problémy Miroslava Peltý, které se dotýkají i ČSSD, odsouvá do sportovní rubriky.

Právo

Zdaleka nejvíce obsahu o vládní krizi je k nalezení opět v deníku Právo. To 5. 5. 2017 přišlo hned se 13 relevantními příspěvky o celkové délce **4 908** slov. Nejpestřejší pak byla v Právu opět i přehlídka citovaných politických aktérů. Právo dalo slovo hned třinácti politikům. Seznam tématicky relevantních textů je následující:

- Místo demise fraška
- Chovanec: Finance mohou zůstat ANO, ale bez Babiše
- Sobotka manévrem získal víc času
- Zeman: Premiérem spíš Zaorálek, Babiše bych neodvolal
- Je to skandál, vmetli politici šéfovi ANO nahrávky
- Fraška a ostuda, zděsili se politici
- Šéfové klubů tvrdí, že s premiérem padá vláda
- Průzkum: dvě třetiny lidí jsou proti demisi
- ANO bude o nové vládě jednat až po demisi premiéra Sobotky
- Vlastní hlavou
- Fraška odkryla karty
- Divize Agrofertu (Redakční pošta)
- Nevítězná partie (Redakční pošta)

Titulní strana přišla s titulkem „Místo demise fraška“. Ten situaci poměrně vystihuje. Na rozdíl od Mladé fronty DNES (a naopak podobně jako Deník) si Právo odpustilo v titulku vyvozovat rychlé soudy, kdo koho „školil“ a „fackoval“. Titulek i celý titulní článek je poměrně neutrální a cituje Bohuslava Sobotku i Miloše Zemana. Stejně jako Deník, i Právo nechává předsedovi Sociální demokracie prostor argumentačně podpořit váhavý postoj k demisi.

Graf 15: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Právo, 5. 5. 2017

Jak již bylo řečeno, v listu dostalo prostor celkem 13 politických aktérů, přičemž nejvíc promluvy má na svém kontě někdejší ministr vnitra Milan Chovanec. S ním je totiž hned ve druhém článku veden rozhovor jakožto s jedním ze dvou hlavních kandidátů na obsazení premiérského postu, který byl Bohuslav Sobotka připraven opustit. Rozhovor je ze strany Milana Chovance laděn negativně vůči Andreji Babišovi a dotýká se mimo jiné i údajného ovlivňování médií z Babišovy strany.

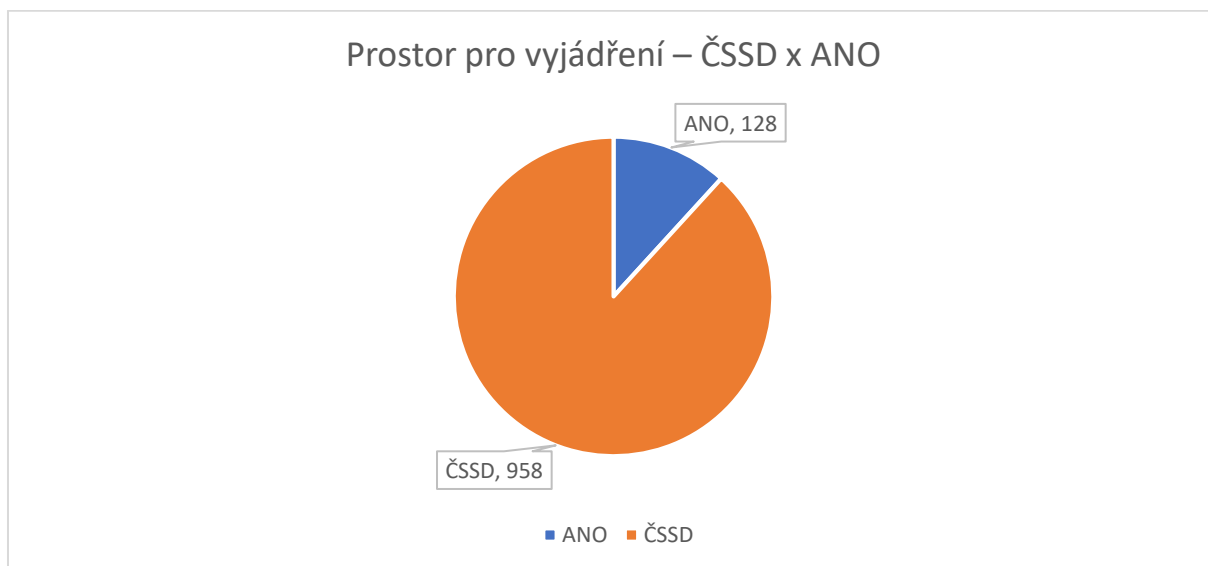
Negativní vůči Andreji Babišovi jsou pak ještě články „Je to skandál, vmetli politici šefovi ANO nahrávky“ a komentář s titulkem „Vlastní hlavou“. Oba články souvisí s nahrávkami zveřejněnými účtem Juliuse Šumana. První z obou článků je reakcí členů konkurenčních politických stran, kterým se nelíbí moc Andreje Babiše nad médii. Druhý jmenovaný text je pak názorovým textem apelujícím na kritické myšlení konzumentů mediálních obsahů.

Negativně vůči Bohuslavu Sobotkovi naopak dle očekávání vyznívá text citující vyjádření prezidenta republiky Miloše Zemana. Prezidentova averze vůči Bohuslavu Sobotkovi

není žádným tajemstvím a v Zemanových vyjádřeních je jasně patrná. V článku jsou citována důležitá vyjádření Miloše Zemana včetně toho, že Sobotkovu demisi vnímá pouze jako impuls k výměně premiéra, nikoliv celé vlády. Zároveň je citováno prezidentovo explicitní vyjádření toho, že Andreje Babiše z postu ministra financí odvolat neplánuje. Obsažení takového článku opět dává celé kauze patřičný kontext, o jehož absenci bylo psáno v souvislosti s Mladou frontou DNES.

Ostatní články jsem vyhodnotil coby neutrální/informativní. To samozřejmě neznamená, že nejsou kritické vůči některé, či oběma stranám sporu, ale nejsou jednoznačně jednostranně negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi, nebo Andreji Babišovi.

Vyjádríme-li kvantitativně, kolik prostoru dostala ČSSD a kolik ANO, zjistíme, že znatelně více se v Právu mohli vyjadřovat Sociální demokraté. Ti nahnali náskok jednak rozhovorem s Milanem Chovancem a jednak díky vyjádřením Bohuslava Sobotky směřujícím k obhajobě pozdržení demise. Vyjádření Andreje Babiše jsou naopak kusá, a to do značné míry i kvůli tomu, že tehdejší vicepremiér na zveřejnění nahrávek pořízených při jeho setkáních s novinářem Mladé fronty Markem Příbilem příliš reagovat nechtěl.

Graf 16: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – ČSSD X ANO – Právo, 5. 5. 2017

Co se týče kauzy někdejšího prvního muže českého fotbalu Miroslava Pelty, Právo o ní informuje na straně 4, v rámci hlavní rubriky Zpravodajství (věnuje jí 370 slov). V článku se

hovoří o souvislosti s ministerstvem školství i o zadržení Karla Březiny z ČSSD, který byl poradcem ministryně školství za ČSSD Kateřiny Valachové. Oproti Deníku tedy Právo důležitost kauzy dle mého názoru klade výš a obsah je tedy „politicky vyváženější“.

Lidové noviny

Lidové noviny, menší z obou celostátních deníků patřících pod MAFRU, přišly 5. května 2017 s titulní stranou s titulkem „Zeman ponížil Sobotku“. Titulek se tedy nese v podobném duchu jako u Mladé fronty DNES a oproti ostatním deníkům je vůči Bohuslavu Sobotkovi negativně laděný. Ono „ponížení“ je navíc ilustrováno i výmluvnou fotografií, která premiérovi příliš nelichotí.

Zeman ponížil Sobotku

Svým přezíravým chováním k premiérovi prezident dokončil pomstu za údajnou „zradu“ při volbě hlavy státu v roce 2003

Nabito ostrými. Sobotka nejprve oznámil, že na Hrad ponese demisi, později ale řekl, že chce jen konzultovat. Zeman si rypl, že je to tak trochu kolísání. FOTO MAFRA - MICHAL RŮŽIČKA

SLOUPEK LN

Česká soda

PETR KAMBERSKÝ

Miloš Zeman dělá vždy to a jen to, co jemu osobně prospívá. Tedy krom chvil, kdy se nechá zaslepit záští a pomstychtivostí. Včera taková chvíle nastala.

Prezident v přímém přenosu opakovaně ponížoval premiéra. Trapné muselo být i tomu, kdo k premiérovi nechová nížádné sympatie. Není pochyb, že Bohuslav Sobotka si o knokaut řekl sám. Napřed se ohlásil s demisi, pak změnil názor a přišel na Hrad „konzultovat situaci“. Tesly de facto sondovat, zda Zeman bere jeho rezignaci jako osobní, nebo jako odchod celé vlády. Tím dal prezidentovi všechny trumfy do ruky.

Miloš Zeman je svými hyperbolami a invektivami pověstný, tvoří značnou část jeho popularity. Ale dělat při setkání státníků z korektního Sobotky hlupáčka? Prezident se otáčí zády a odchází, zatímco premiér mu vážně odpovídá? V prostorách Pražského hradu i nepřátelé „elitářských politiků“ očekávají jistou míru noblesy a důstojnosti, i oni mohou cítit, že hospodské cho-

Obrázek 10: Lidové noviny, 5. 5. 2017 – titulní strana

Lidovky k tématu vydaly následující čtyři relevantní příspěvky o celkové délce **2 514** slov:

- Zeman ponížil Sobotku
- Česká soda
- Co říká Ústava o demisi vlády
- Nahrávky: redaktori kritizují i Babiše

Je nutné podotknout, že úvodní článek jako celek je z mého pohledu naprosto v pořádku a jeho celkovou valenci jsem vyhodnotil coby neutrální. Text líčí všechny souvislosti, cituje podobnou

měrou expremiéra Sobotku i prezidenta Zemana a je napsán seriózně. Celý list bohužel sráží editorská rozhodnutí v podobě neadekvátního titulku či třeba obrazového doprovodu, který má demonstrovat „Sobotkovo ponížení“.

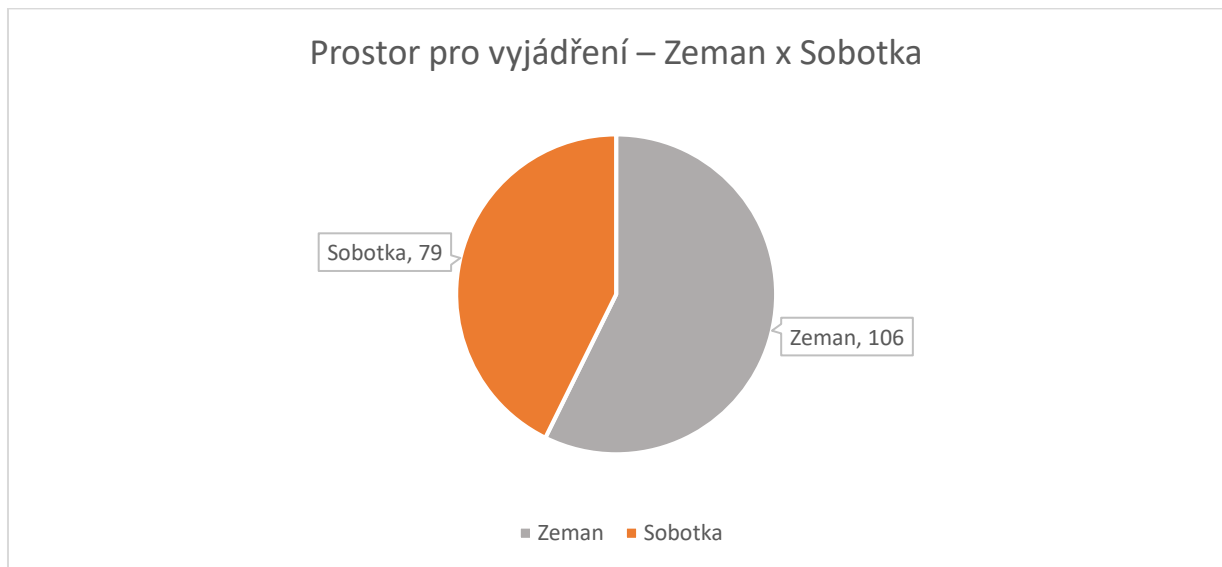
Na odchodu. Vaše rezignace vyvolala krizi, kterou nikdo nepředpokládal, řekl Zeman. Na Sobotkovu reakci nečekal a odešel.

Osamocný premiér dál vysvětloval, co ho k demisi vedlo

FOTO MAFRA - MIČHAL RŮŽIČKA (2*)

Obrázek 11: Lidové noviny, 5. 5. 2017 – strana 2

Graf 17: Prostor pro vyjádření – Zeman x Sobotka – Lidové noviny, 5. 5. 2017

Mezi tato, z mého pohledu kontroverzní, editorská rozhodnutí řadím i fakt, že na titulní straně je upřednostněna kauza Miroslava Peltý spojená s ministerstvem školství, a tedy i ČSSD, mezitímco text o nahrávkách zachycujících Andrej Babiše s novinářem MAFRY Přibílem je „až“ na straně druhé. Opět se jedná o problematiku „nastolování agendy“, kdy Babišova média (dočasně uložená do svěřeneckého fondu) přikládají větší důležitost kauze spojené s ČSSD a problémy Andreje Babiše naopak odsouvají na druhou stranu novin.

U článku s titulkem „Nahrávky: redaktori kritizují i Babiše“, který informuje o nahrávkách rozhovorů Andreje Babiše s redaktorem MF DNES Přibílem, se ještě zastavme. Zatímco ostatní deníky publikovaly texty s vyjádřeními Babišových politických konkurentů, Lidové noviny v článku spíše přicházejí s obhajobou vydavatelství a Mladé fronty. Citují šéfredaktora MF DNES Plesla, jenž považuje záležitost za selhání jedince, a prohlášení zaměstnanců, kteří se od podobných praktik distancují. Takový přístup je nicméně vzhledem k okolnostem pochopitelný. Jedná se v podstatě o krizovou komunikaci, kdy vydavatelství čelí skandálu a má záležitost před veřejností „žehlit“. Článek navíc skrze vyjádření zaměstnanců MF DNES dokonce zprostředkovaně kritizuje Andreje Babiše. Ten dle vyjádření zaměstnanců Mladé fronty „selhal“.

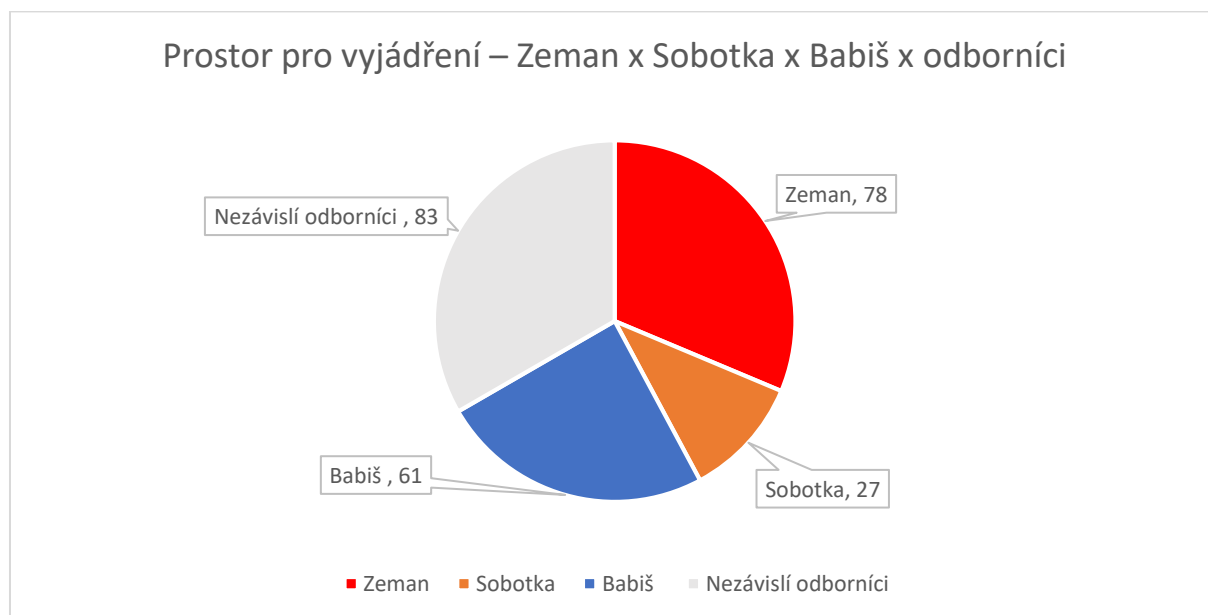
Hospodářské noviny

Hospodářské noviny přinesly 5. 5. 2017 věcný titulek „Zeman vyřadil Sobotku ze hry“. Kromě titulního článku věnuje deník tématu vládní krize ještě další 3 články a celkově tak přináší relevantní obsah o objemu **2 298** slov. Příspěvky mají následující titulky:

- Zeman vyřadil Sobotku ze hry
- Spor o Ústavu
- Redaktora znám, jinak k nahrávce nic neřeknu, opakuje Babiš
- Vláda bez Babiše a Sobotky. Plán ČSSD se hroutí

Deník zaměřený primárně na ekonomiku a byznys pojal v tento den události spojené s vládní krizí dle mého mínění ze všech zkoumaných deníků nejseriózněji. Titulek úvodního článku se vyhýbá rychlým soudům i emočně zabarveným tvrzením. V podobném trendu pak pokračuje i samotný článek. V textu jsou citováni Miloš Zeman a Bohuslav Sobotka. Více prostoru v něm sice získává hlava státu, ale Sobotkův postoj a jeho odůvodnění v něm nechybí. V textu je tak přítomen důležitý kontext týkající se nedoručení demise na Hrad dle původního plánu.

Zmíněnou věcnost a serióznost tohoto vydání Hospodářských novin ale vidím primárně ve druhém článku „Spor o Ústavu“. Ten komplexně rozebírá právní stránku podání demise, cituje důležité pasáže z Ústavy, a hlavně cituje nezávislé odborníky, kteří se v článku vyjadřují k odlišným přístupům k výkladu Ústavy v souvislosti s podáním demise vlády. Zazní názor odborníků na ústavní právo Jana Kysely i Aleše Gerlocha a k situaci mluví i právník Zdeněk Koudelka. Poměr promluv nezávislých odborníků vůči promluvám hlavních aktérů vládní krize je prezentován v grafu níže:

Graf 18: Prostor pro vyjádření – Zeman x Sobotka x Babiš x odborníci – *Hospodářské noviny*, 5. 5. 2017

O nahrávkách a kauze Šuman *Hospodářské noviny* píší na druhé straně, v článku s titulkem „Redaktora znám, jinak k nahrávce nic neřeknu, opakuje Babiš“. Jak napovídá již titulek, text je primárně o tom, že Andrej Babiš se k nahrávkám odmítá vyjádřit. V textu jsou dále citována vyjádření šéfredaktora Mladé fronty DNES Jaroslava Plesla a krátce zazní i reakce již propuštěného redaktora MF DNES Příbila. V odborné rovině pak událost komentuje bývalý šéf policejního odposlouchávacího útvaru Tomáš Almer.

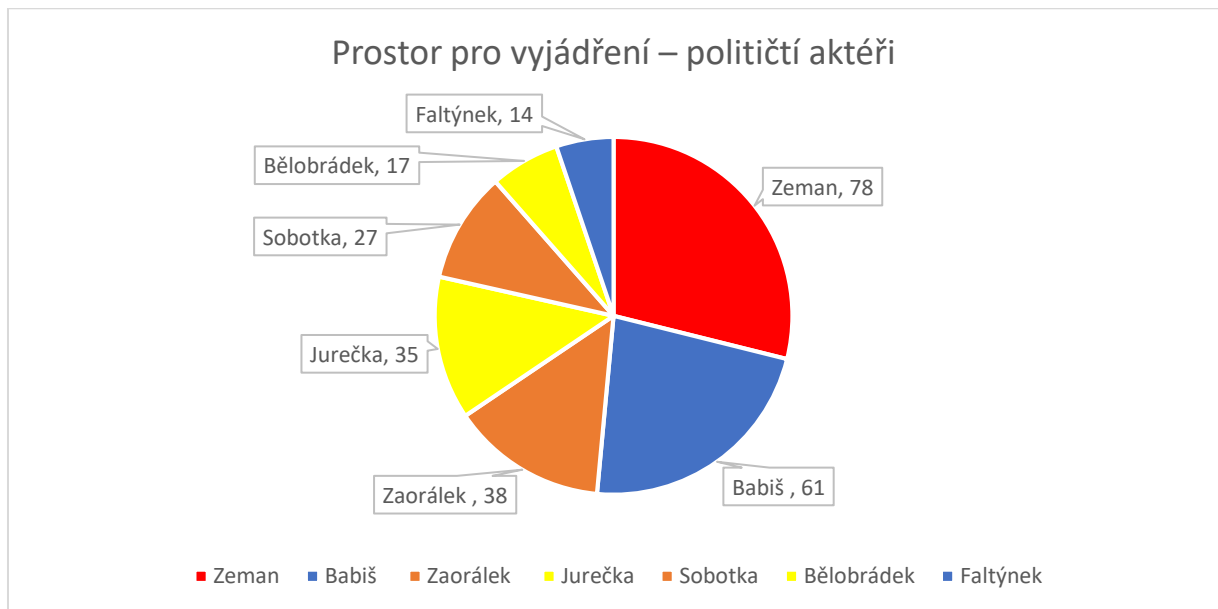
Na rozdíl od Mladé fronty a Lidových novin, *Hospodářské noviny* upřednostňují kauzu ovlivňování médií MAFRY ze strany Andreje Babiše před kauzou šéfa Fotbalové asociace České republiky Miroslava Peltý ohledně čerpání peněz ministerstva školství na fotbal. Článek o Peltovi je až dále v listu.

Podíváme-li se na poslední relevantní příspěvek s titulkem „Vláda bez Babiše a Sobotky. Plán ČSSD se hroutí“, ten hovoří o komplikacích na cestě z vládní krize. Upozorňuje na neochotu Miloše Zemana ukončit mandát ministra financí Babiše a naopak o neochotě Sociální demokracie a Lidovců ve vládě s Adrejem Babišem pokračovat. Článek situaci opět popisuje věcně a bez emocí.

Obsah *Hospodářských novin* je obecně seriózní a oproti Mladé frontě či Lidovým novinám jako by se vyhýbaly konfliktu. Titulky jsou „suché“ a neobsahují emotivní soudy. Absence konfliktu ale vychází stejně jako o dva dny dříve i z toho, že *Hospodářské noviny* nepřinášejí

žádný rozhovor. Místo toho list upřednostňuje vyjádření nezúčastněných odborníků. Tyto důvody vedou k tomu, že jsem všechny texty označil coby neutrální – žádný z nich není vyloženě negativní vůči některému z aktérů. Stejně tak nejsou Hospodářské noviny k nikomu otevřeně pozitivní.

Co se týče souhrnného výpočtu prostoru poskytnutého promluvám jednotlivých politických aktérů, data nevykazují žádnou zásadní nerovnováhu. Promluvy jsou obecně v řádu nižších desítek slov, přičemž převažují výroky Miloše Zemana vztahující se k (ne)demisi a Andreje Babiše, který reaguje na kauzu Šuman.

Graf 19: Prostor pro vyjádření – političtí aktéři – Hospodářské noviny, 5. 5. 2017

25. 5. 2017

Dne 25. května 2017 české deníky již informují o oficiálním konci vládní krize, jež byla završena jmenováním Ivana Pilného ministrem financí. Mediální pozornost věnovaná tomuto aktu je v porovnání s intenzitou, s jakou se média vládní krizi věnovala ve zbylých dvou sledovaných dnech, až překvapivě nízká malá.

Mladá fronta DNES

Mladá fronta DNES se odchodu Andreje Babiše z postu ministra financí a příchodu Ivana Pilného jakožto jeho náhrady věnuje prakticky jen fotografií na titulní straně, která je doprovázena titulkem a krátkým věcným popiskem. Titulek zní „Nový ministr financí. Andrej Babiš skončil, Ivan Pilný začíná“ a na obrázku je nový ministr Pilný, jemuž prezident Zeman gratuluje ke jmenování do funkce.

Vládní krize se pak částečně dotýká ještě komentář Miroslava Koreckého s titulkem „Jak hysterky v Senátu ukázaly, že král je nahý“. Nejedná se ovšem vyloženě o relevantní příspěvek. Jde o text „vysmívající se“ Senátu za to, že senátor Jiří Šesták podal ústavní žalobu na Miloše Zemana za otálení s odvoláním Babiše, ačkoliv Ústava termín přímo nedefinuje. Navíc k tomu došlo až ve chvíli, kdy Zeman prohlásil, že Babiše odvolá.

Důsledkem je, že z kvantitativního pohledu není co hodnotit. Mladá fronta konec Babiše již nikterak nerozebírá a ke krizi se nevrací. Nejsou obsažena ani žádná ke krizi relevantní prohlášení politických aktérů. Titulním článkem pro 25. květen 2017 je pro Mladou frontu sdělení právničky Lenky Marečkové, že milost Jiřímu Kajínkovi chtěl udělit již Václav Havel. V článku se dále píše, že stejné úmysly měl jeho nástupce Václav Klaus a Miloš Zeman tak jen „dokončil práci rozdělanou svými předchůdci“.

Deník

Deník o završení vládní krize informuje ve článku s titulkem „Ve vládě skončil Andrej Babiš, Pilný dokončí jeho misi“. Jedná se o článek v rubrice ČESKO a příspěvek je jediným textem spojeným s vládní krizí, který je v Deníku k nalezení. Má **616** slov.

Článek je spíše neutrálního ražení. Nejprve text rychle shrnuje průběh krize až po vyústění spočívajícím v odvolání Babiše prezidentem republiky a následně se již článek zabývá tím, co Ivana Pilného v novém působišti čeká. Citován je pouze Pilný, a to jen několika slovy. Ani zde tedy není co kvantitativně hodnotit.

Právo

Nejvíce relevantních příspěvků již tradičně obsahuje deník Právo. To přináší čtyři relevantní články o celkové délce **1 508** slov. Jedná se o následující texty:

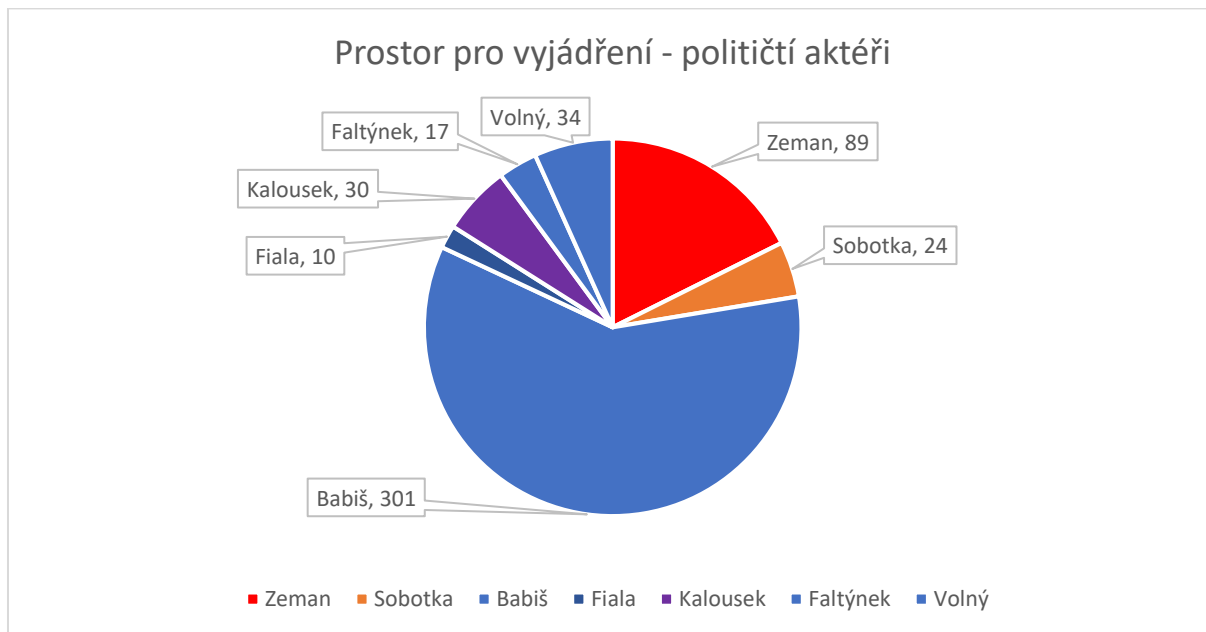
- Poklona Babišovi, Pilný v křesle
- Teď mám čas udělat v ANO pořádek, slibuje jeho šéf
- První průzkum: ČSSD na vládní krizi doplatila víc než ANO
- Poslanci prošetří nahrávky s Babišem. Je to puč, brání se

První článek informuje o jmenování Ivana Pilného novým ministrem a zároveň popisuje pochvalný proslov prezidenta Miloše Zemana směrem k Andreji Babišovi. Kromě Zemana je v článku citován ještě sám Babiš, Bohuslav Sobotka a také lídři opozičních stran Miroslav Kalousek a Petr Fiala.

Andrej Babiš dostává prostor i v dalším článku, kde mimo jiné popisuje, že po odchodu z vlády bude mít více času na stranickou práci a na to ve straně „udělat pořádek“. Odcházející ministr financí pak mluví i v článku závěrečném, který se týká vzniku nové vyšetřovací komise v rámci Poslanecké sněmovny. Jejím účelem je prošetření podezření spojených se situací z nahrávek Babišových setkání s novinářem Přibílem. Na jedné z nahrávek má totiž Babiš listovat v tajném policejním spisu.

Výsledkem je, že má Andrej Babiš v Právu 25. května poměrně výraznou převahu v tom, kolik prostoru dostal pro vyjádření. Na druhou stranu, Babišova převaha v počtu vyjádření je dle mého mínění způsobena tématickou agendou daného dne a Právo Andreje Babiše neprotěžuje samoúčelně. Poměr promluv jednotlivých politických aktérů v analyzovaném vydání deníku Právo je vyobrazen na grafu níže:

Graf 20: Prostor pro vyjádření – političtí aktéři – Právo, 25. 5. 2017

V Právu vyšel ještě článek odkazující na první průzkum veřejného mínění z dílny agentury Median, který hovoří o tom, že vládní krize uškodila spíše ČSSD než ANO. Tento i všechny ostatní relevantní články hodnotím z pohledu valence jako neutrální/informativní. Články dle mého názoru nikomu nestrání.

Lidové noviny

Lidové noviny přinesly den po Babišově konci na ministerstvu financí dva články tématicky relevantní k vládní krizi:

- 1211 dní s ministrem Babišem
- Z Babiše je „jen“ poslanec

Oba články v celkové délce **753** slov se týkají právě odchodu Andreje Babiše z resortu financí. První článek s titulkem „1211 dní s ministrem Babišem“ je umístěn hned na titulní stranu. Text je poměrně stručný a na to, že Andrej Babiš skončil na ministersvu v důsledku svých kauz a nevysvětlených příjmů, příspěvek místy působí téměř jako PR článek. Lidové noviny píše: „Že byl tento ministr v ledasčem jiný, dokládá i snímek, jímž se na zdi zvětšil. Na rozdíl od ostatních černobílých portrétů je Babiš zpodobněn tak, jak byl na billboardech v kampani před posledními sněmovními volbami, a připojil i autogram.“

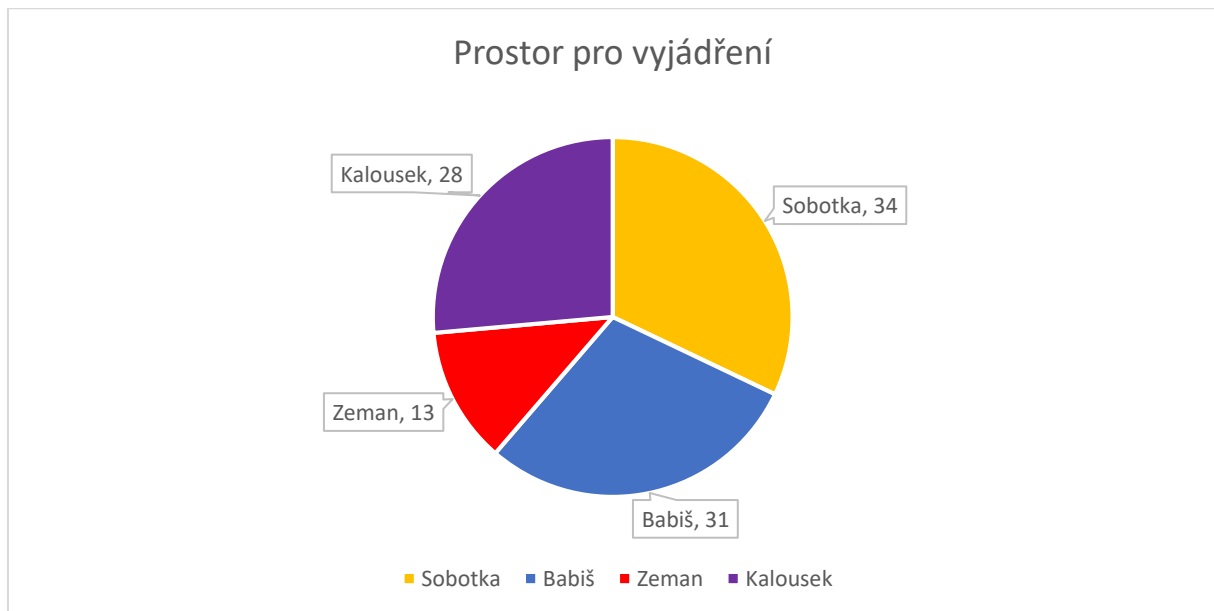
1211 dní s ministrem Babišem

Obrázek 12: Lidové noviny, 25. 5. 2017 – titulní strana

Druhý článek je již serióznější a úplnější. Na rozdíl od příspěvku na titulní straně popisuje i okolnosti Babišova odchodu z resortu financí, cituje Zemanovu chválu Babišova výkonu na ministerstvu i reakci Bohuslava Sobotky či Miroslava Kalouska na ukončení krize. Citována je pak i reakce Andreje Babiše na vznik vyšetřovací komise v Poslanecké sněmovně.

Přesto, že titulní článek není na Andreje Babiše právě přísný, celkově jej lze vyhodnotit jako neutrální. Druhý článek rovněž nijak nevybočuje a je spíše neutrální. Podíváme-li se optikou kvantitativní analýzy na poměr promluv jednotlivých aktérů, čísla jsou velice vyrovnaná. V udělení prostoru pro vyjádření Lidové noviny nikomu nenadržovaly.

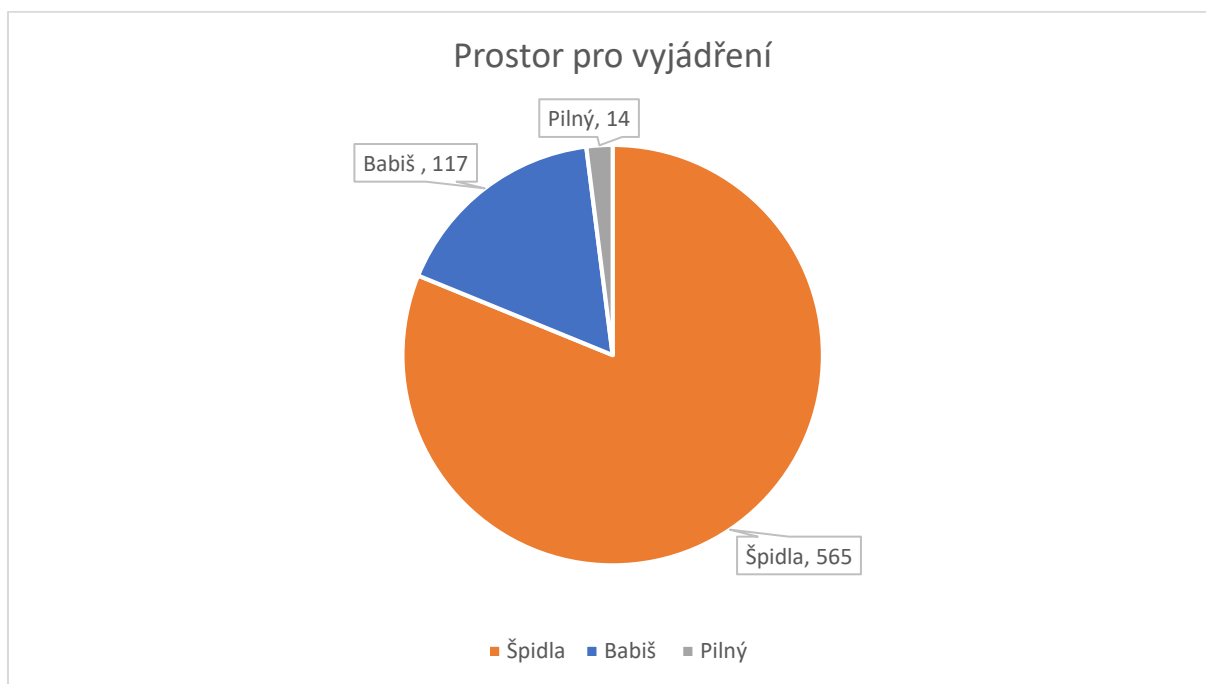
Graf 21: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno v počtu slov) – Lidové noviny, 25. 5. 2017

Hospodářské noviny

Hospodářské noviny věnovaly zakončení vládní krize dne 25. května 2017 celkem tři relevantní příspěvky o celkové délce **1 873** slov. Jednalo se o následující texty:

- Babiš chce do všech měst. Jezdí za svými odpůrci, slibuje výlety na Čapí hnízdo
- Ministr Pilný v rozjetém mixéru
- Zeman už nemá na ČSSD vliv

Co se týče prostoru pro vyjádření jednotlivých politických aktérů, v Hospodářských novinách toho dne k tématu promluvili tři lidé – odcházející ministr financí Andrej Babiš, jeho nástupce Ivan Pilný a také Vladimír Špidla, šéf poradců Bohuslava Sobotky a rovněž bývalý premiér. Poměr promluv byl následující:

Graf 22: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno v počtu slov) – Lidové noviny, 25. 5. 2017

Převaha vyjádření Vladimíra Špidly vychází z toho, že s šéfem poradců premiéra Sobotky je vedeno interview. Premiér vlády sloužící mezi lety 2002 a 2004 se v rozhovoru s titulkem „Zeman už nemá na ČSSD vliv“ vyjadřuje k vládní krizi a také k postavě Andreje Babiše, kterého považuje za ohrožení demokracie. Z toho důvodu vyhodnocuji článek coby negativní vůči Andreji Babišovi. Postup Bohuslava Sobotky je Špidlou přirozeně chválen.

Článek s titulkem „Babiš chce do všech měst. Jezdí za svými odpůrci, slibuje výlety na Čapí hnízdo“ je neutrálním textem, který popisuje plány Andreje Babiše intenzivně objíždět republiku a vést kontaktní předvolební kampaň, v rámci níž chce přesvědčovat své odpůrce, aby jej volili. Díky odchodu z vlády na to bude mít více času.

Komentář „Ministr Pilný v rozjetém mixéru“ je pak rovněž neutrálním textem, který komentuje vstup nového ministra financí do víru povinností a líčí složité a politicky komplikované úkoly, které na Pilného čekají.

I přes to, že největší prostor pro vyjádření dostal v tomto vydání Hospodářských novin Vladimír Špidla, tedy odpůrce Andreje Babiše, a rozhovor s ním jsem vyhodnotil coby negativní vůči bývalému ministru financí Babišovi, nemyslím si, že by zde Hospodářské noviny někomu přímo stranily. Kvantitativní převaha vyjádření Vladimíra Špidly, potažmo tedy i ČSSD, je dána povahou článku. V rozhovoru dostane politický aktér pro vyjádření samozřejmě více prostoru než v běžném článku, který je jen prokládán citacemi.

Andrej Babiš navíc není nijak upozadřován a ačkoli je kritizován Vladimírem Špidlou, ze strany samotných novin na něj nijak útočeno není. Hospodářské noviny proti Babišovi nevyužívají žádné senzační titulky ani mu neubližují žádnými negativně zabarvenými obrázky.

Shrnutí poznatků

Na závěr výzkumu postupně shrnu základní zjištění, která jsem analýzou jednotlivých deníků nabyt. Poznátky jsou opět řazeny dle nákladu deníků.

Co se týče **Mladé fronty DNES**, za nejproblematictější považuji využívání zbytečně „senzačních“ titulků, které jsou navíc často otevřeně negativní či posměšné vůči politickému oponentovi neformálního majitele listu. Titulky obsahují spojení jako „Sobotkův pád“, „premiér se zbláznil“, „facka od Zemana“ nebo „prezident školil premiéra“, to všechno jsou fráze, které jednoznačně straní jedné straně sporu.

Kromě ladění titulků pak dle mého ve prospěch Andreje Babiše hraje i to, jak Mladá fronta nakládá s prostorem pro vyjádření jednotlivých aktérů. Po oznámení demise vlády vyšel hned na druhé straně Mladé fronty DNES půlstránkový rozhovor s Andrejem Babišem, který je navíc uveden titulkem o tom, že se premiér Sobotka zbláznil. Sám Bohuslav Sobotka má přitom prostor pro vyjádření minimální. Je pouze krátce citován v titulním článku.

O dva dny později, když Mladá fronta DNES informuje o Sobotkově návštěvě na Pražském hradě, dostává zase oproti Sobotkovi více prostoru pro vyjádření Miloš Zeman – Babišův otevřený politický spojenec.

V neprospěch objektivity Mladé fronty DNES v průběhu krize silně promluvilo i zveřejnění tajných nahrávek, na kterých se Andrej Babiš domlouvá s novinářem Mladé fronty Markem Příbilem na zveřejňování článků poškozujících ČSSD. Ironií je, že mezitímco ostatní deníky o nahrávkách informovaly na předních stranách, Mladá fronta místo toho upřednostnila kauzu fotbalového funkcionáře Peltu, která se týkala toku dotací z ministerstva školství, tedy resortu ČSSD.

Narážíme zde na problematiku nastolování agendy. Média mají moc do jisté míry určovat, jaká témata veřejnost řeší a považuje za důležitá. Stranění tedy může spočívat jednoduše v tom, jak jsou řazeny jednotlivé články a která témata tedy dané médium prezentuje jako závažnější. Je zajímavé, že mezitímco pro deníky mimo MAFRU je přednějším tématem možné ovlivňování médií MAFRY ze strany Andreje Babiše, pro Mladou frontu DNES a Lidové noviny je podstatnějším tématem snaha policie dostat do vazby Miroslava Peltu kvůli kauze, která je spojena s ČSSD. V den, kdy noviny píší o odvolání Andreje Babiše z postu ministra financí, je pak titulním článkem Mladé fronty text o tom, že prezidentskou milost chtěl na doživotí odsouzenému Jiřímu Kajínkovi udělit již Václav Havel.

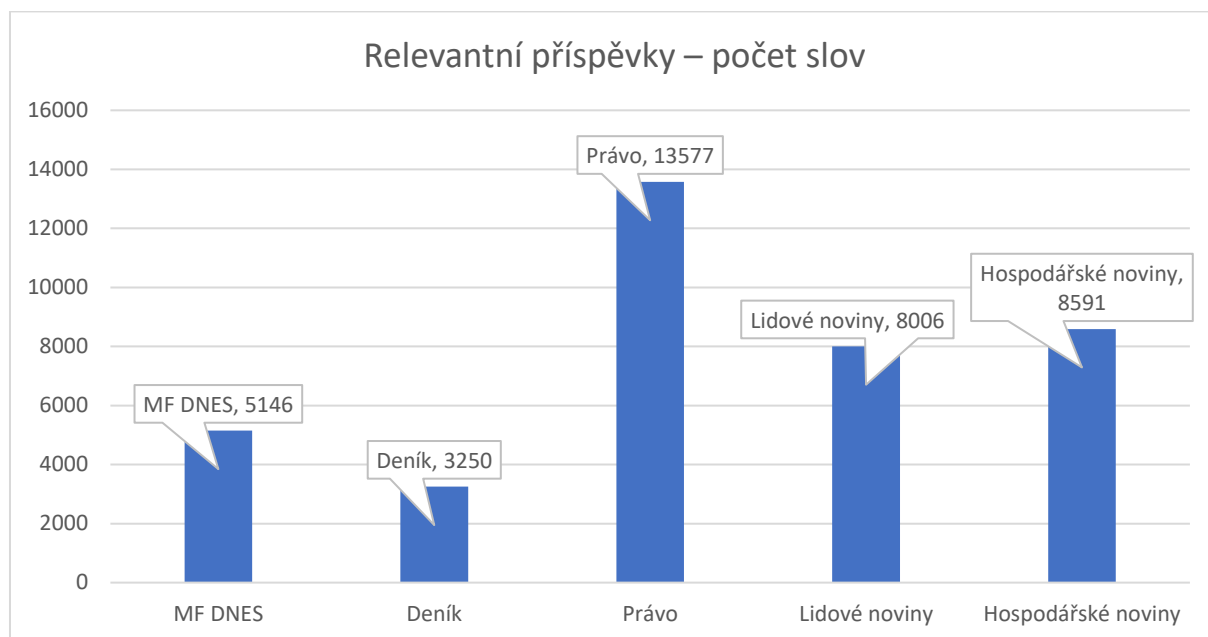
Jestliže Mladá fronta DNES je nakloněna spíše Andreji Babišovi a k Bohuslavu Sobotkovi je naopak negativní, **Deník** to má přesně naopak. Namísto titulku „Sobotkův pád“ popsal Deník okolnosti Sobotkovy demise titulkem „Padla vláda. Kvůli Babišovi“. Co se pak týče prostoru pro vyjádření, Deník jednoznačně upřednostňuje Bohuslava Sobotku, s nímž je k tématu veden celostránkový rozhovor.

Mezitímco grafická podoba Mladé fronty podporuje celkovou negativitu vůči někdejšímu premiéru Sobotkovi, Deník naopak i skrze ilustrační obrázek stylizuje do role „zlého“ spíše Andreje Babiše. Spíše ve prospěch ČSSD a Bohuslava Sobotky jsou pak řazeny i příspěvky. Zatímco text o nahrávkách Andreje Babiše v rámci kauzy Šuman je hned druhým článkem v rubrice ČESKO, kauzu pochybných dotací směřujících do fotbalu z ministerstva školství Deník „odsouvá“ do sportovní rubriky.

Je zajímavé, že Andrej Babiš neustále napadá z podjatosti Hospodářské noviny a na každou kritiku „Bakalových médií“ podrážděně reaguje. Deník na rozdíl od Hospodářských novin zájmu Andreje Babiše uniká, ačkoli má dle čtenosti mnohem větší dopad. Jedná se sice o regionální titul v mnoha mutacích, ale celostátní obsah je distribuován do všech regionů a dostane se k výrazně širšímu okruhu lidí.

Deník je navíc ve vlastnictví investiční skupiny PENTA, v jejímž čele stojí jeden z Babišových soků, Marek Dospiva. Ten navíc kromě podnikatelských aktivit rovněž dává peníze do politiky. Ve volbách finančně podporoval pravicovou stranu Realisté vedenou politologem Petrem Robejškem.

Asi nejvyváženěji ve vztahu k vládní krizi dle mého názoru působí deník **Právo** vydavatelství Borgis. Je to dáno jednak tím, že se Právo vyhýbá „senzačním“ a chytlavým titulům zjednodušujícím realitu, a také tím, že list přináší výrazně nejvíce relevantních příspěvků a tím i více rozličných pohledů na problematiku. V Právu má prostor pro vyjádření nejvíce politických aktérů a list obsahuje i nejvíce názorových článků. Pokud se podíváme na celkový objem obsahu věnovaného tématu vládní krize ve sledovaných třech dnech, dominance Práva je jednoznačná:

Graf 23: Celkový objem relevantních příspěvků v pěti sledovaných denících (vyjádřeno počtem slov)

Mnou zmíněnou snahu Práva o vyváženost navíc demonstruje fakt, že Právo jako jediné přineslo 3. 5. 2017 na titulní straně rozhovory s OBĚMA hlavními aktéry krize – s premiérem Bohuslavem Sobotkou za ČSSD i s ministrem financí Andrejem Babišem za hnutí ANO.

Lidové noviny sdílejí některé rysy, které byly popisovány u Mladé fronty DNES. Titulky hlavních zpráv jsou někdy zbytečně emotivní a negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi, místo aby situaci popisovaly s nadhledem. Za připomenutí stojí například titulek „Zeman ponížil Sobotku“. Jak již bylo popisováno v textu o Mladé frontě, také Lidové noviny upřednostňují fotbalovou dotační kauzu spojenou s ministerstvem školství nad nahrávkami Andreje Babiše.

Je ale nutné říci, že u Lidových novin není znaků stranění zdaleka tolik a nejsou tak výrazné jako v případě Mladé fronty. Texty negativní vůči Bohuslavu Sobotkovi převažují jen mírně a Lidové noviny celkově působí výrazně „seriózněji“ a neutrálněji než Mladá fronta.

Podíváme-li se na obsah **Hospodářských novin**, vyznačuje se ve sledovaném období vysokou mírou neutrality. O událostech informuje analytickým způsobem a formou odborné debaty. V Hospodářských novinách jsou citováni nezávislí odborníci, rozebírána ústava a podobně. Naopak v nich ale téměř nezaznívá vyjádření jednotlivých politických aktérů. Hospodářské noviny se viditelně vyhýbají konfliktu a působí až sterilním dojmem. To je možná

způsobeno i neustálými útoky Andreje Babiše na Zdeňka Bakalu a objektivitu jeho médií, které mohou vedení Hospodářských novin vést ke zvýšené opatrnosti a snaze neposkytovat Andreji Babišovi zbytečně další municí.

Zarážející je, že prakticky všechny deníky rezignují na to, aby vládní krizi vysvětlovaly v kontextu kauzy korunových dluhopisů. V komentářích jen párkrát zazní, že si Sobotka pro svůj útok na Babiše vybral příliš složité téma, kterému lidé neporozumí. Tuto skutečnost se ale noviny nesnaží nijak změnit.

Kontroverzním je z mého pohledu také to, že všechny deníky s výjimkou Hospodářských novin otiskly celostránkovou reklamu s Andrejem Babišem, na níž má tehdejší ministr financí zalepená ústa a útočí na ČSSD. Ačkoliv je inzerce pochopitelnou a nedílnou součástí tisku, zde má dle mého negativní dopad na celkovou podobu a „serióznost“ zpravodajství. Reklama umístěná v seriózních novinách by podle mého názoru měla mít své mantinely a mělo by o ní být uvažováno i s ohledem na obsah novin a aktuální kauzy. Takováto reklama na mě působí podobně, jako kdyby byla vedle seriózní debaty o zákazu kouření v restauracích umístěna celostránková reklama na cigarety. Něco takového by dle mého mínění také degradovalo obsah, který má o tématu seriózně pojednávat. To je ale téma na samostatnou odbornou debatu.

Co se týče zkoumaných obsahů, chtěl bych upozornit ještě na jednu věc, která mne zarazila. Dne 25. 5. 2017 je obsah věnovaný ukončení krize odchodem Andreje Babiše z vlády a jmenováním Ivana Pilného až překvapivě kusý. Jako kdyby se s konfliktem ztratil i mediální zájem. Jmenování nového ministra neobsazuje titulní strany a relevantních příspěvků je jen pár. Největší seriózní deník věnuje konci Andreje Babiše na ministerstvu jeden jediný obrázek s krátkým popiskem.

Závěr

Tato diplomová práce měla za cíl zkoumat, zda má otázka vlastnictví českých celostátních deníků vliv na mediální obsahy spojené s vládní krizí, kterou v květnu roku 2017 odstartovala demise vlády oznámená předsedou vlády Bohuslavem Sobotkou.

Krise, která přišla pouhý půlrok před volbami do Poslanecké sněmovny, byla z hlediska politické komunikace pro další vývoj nesmírně důležitá a mediální produkce českých deníků do určité míry jistě pomáhala spoluutvářet budoucí rozložení politických sil. I s ohledem na kontroverze, které vyvolává kombinace ekonomické, politické a mediální moci jednoho z hlavních aktérů vládní krize, je dle mého důležité, aby byly mediální obsahy průběžně sledovány.

To, zda se vlastnictví odráží v tom, jak o vládní krizi jednotlivá periodika informují, práce zkoumala s pomocí obsahové analýzy. Kvantitativní obsahová analýza a následná interpretace dat ukázaly, že deníky, které koupil a později vložil do svěřeneckého fondu Andrej Babiš, jsou skutečně kritičtější a negativnější vůči Babišovu konkurentovi Sobotkovi a jeho ČSSD. Relevantní mediální obsahy, obzvláště ty publikované Mladou frontou DNES, vykazují známky stranění Andreji Babišovi. Konkurenční deníky jsou naopak vůči ČSSD shovívavější, nebo jsou vůči Andreji Babišovi ve srovnání s deníky vydavatelství MAFRA kritičtější.

Rozdíl mezi produkcí Mladé fronty DNES, Lidových novin a dalších celostátních deníků může mít různé důvody. Nejdivočejší možností je, že je uvnitř médií MAFRY vyvíjen určitý tlak přímo na novináře, aby nepsali v neprospěch Andreje Babiše. Roli může jistě hrát i jistý strach a autocenzura. K ovlivňování obsahu pak může docházet také skrze editory, protože i pouhé řazení příspěvků, výběr titulků a volba obrázků či fotografií může hrát ve výsledném vnímání situace ze strany čtenáře velkou roli.

Rozdíly v prezentaci událostí vládní krize mohou být způsobeny i tím, že každý deník má své specifické čtenářstvo a deníky se mohou snažit svým čtenářům „zavděčit“. Lidé nejraději čtou to, co konvenuje s jejich vnímáním světa a rádi se nechávají utvrzovat v tom, co si myslí. Psát v souladu s hodnotovým světem a vnímáním čtenářů tak může být velice pragmatické. Náklad je ostatně pro deníky stěžejní metrikou a například v Mladé frontě DNES se mohou racionálně domnívat, že čtenáři listu budou spíše nakloněni Andreji Babišovi, protože zarytý Babišův odpůrce by Mladou frontu neodebíral.

Důležité je si také uvědomit, že poslední volební výsledky ukazují, jaký je pohled

populace na uplynulé události a tento pohled souzní s tím, jak o událostech informovala Mladá fronta. Vlastně tedy není úplně zvláštní, že největší český seriózní deník, který chce oslovit maximum lidí, psal v souladu s náladami obyvatel. Opomenout nelze ani to, že ačkoli mám velké výhrady k předjímavým titulkům typu „Sobotkův pád“, historie dala Mladé frontě za pravdu. Je otázkou, zda, případně do jaké míry, Babišova média minulý vývoj spoluutvářela.

Možné také je, že jiný výzkumník by rozdíl mezi produkcí jednotlivých deníků vnímal spíše tak, že média mimo vydavatelství MAFRA Babiše neúměrně kritizují, nebo jsou neúměrně shovívavá k Bohuslavu Sobotkovi. Na tom ale ve výsledku až tak nezáleží. Cílem práce bylo koneckonců analyzovat, zda má vlastnictví médií dopad na obsah o konkrétním tématu, což podle mých závěrů má.

Co se týče dalšího výzkumu, mediální produkci českých deníků (a nejen jich) je potřeba dále pečlivě kriticky studovat, analyzovat a podrobovat komparaci. Svobodná média jsou ostatně základem svobodného a demokratického státu. Mediální analýzy by bylo potřeba dělat pokud možno kontinuálně, volit různé kvalitativní i kvantitativní metody a nahlížet tak na problematiku z různých úhlů. Bylo by pak dobré také porovnávat mediální produkci napříč různými tématy a ve vztahu k různým politickým subjektům.

Velice přínosné by mohlo být zkoumání chodu jednotlivých redakcí. Výzkum redakčních rutin a mechanismů, které stojí za vznikem koncového mediálního produktu by mohl pomoci zkompletovat poznání o problematice a přinést potřebný kontext. Velice zajímavé výsledky by pak mohla přinést „infiltrace“ a následný výzkum formou zúčastněného pozorování, což by ovšem bylo komplikované minimálně z personálního a z etického hlediska.

Vzhledem k tomu, že výsledek kvalitativního výzkumu je do značné míry ovlivněn osobou výzkumníka, jeho pohledem na svět a jeho hodnotami, bylo by vhodné, aby analýz vznikalo co nejvíce a jejich výslednice tak byla co možná „nejobjektivnější“.

Summary

The master thesis is focused on comparing media content related to 2017 government crisis within five major Czech dailies. The main goal of the analysis was to examine the influence of ownership of these media on that media content.

The content was analysed by quantitative metrics which are further interpreted. The analysis examined how much space was dedicated to each character of the political dispute to express himself, which medium is negative to what participant and so on. The analysis also examined the way, how is the topic described in the media, which affairs are highlighted as the important ones and what sort of headlines and cover images are used.

The result of the analysis is, that the influence of media ownership CAN be observed. Lidovky and especially Mladá fronta Dnes are overall more critical to Bohuslav Sobotka than to Babiš meanwhile for example Deník is more critical to Babiš and more tolerant to the former Prime Minister Bohuslav Sobotka.

There are also some disbalances when it comes to quoting and interviewing the participants of the conflict. Taking one example, Mladá fronta makes an interview just with Andrej Babiš to show his point of view meanwhile Deník makes an interview just with Prime Minister Sobotka.

Freedom and independency of the press are very important for functioning democracy. This means that the content of media and the impact of media ownership need to be further observed. Taking advantage of combining the economic, political and media power could be very dangerous for the society. I believe that scholars of media studies could be very helpful by checking independetly if the media are not abused by anyone for achieving political goals.

Použitá literatura

BAKER, C. Edwin, 2007. Media concentration and democracy: why ownership matters. New York: Cambridge University Press. ISBN 05-218-6832-7.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ, 2011. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. 7th ed. Praha: Grada. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

BERELSON, Bernard, 2016. Content Analysis in Communication Research. Pp. 220. Glencoe, Ill: The Free Press, 1952. \$3.50. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 283(1), 197-198. DOI: 10.1177/000271625228300135. ISSN 0002-7162. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271625228300135>

CASTELLS, Manuel, 2009. Communication power. New York: Oxford University Press. ISBN 978-019-9567-041.

CROTEAU, David a William HOYNES, 2003. Media society: industries, images, and audiences. 3rd ed. Thousand Oaks, Calif.: Pine Forge Press. ISBN 07-619-8773-8.

CURRAN, James a Jean SEATON, 2010. Power without responsibility: the press, broadcasting and the internet in Britain. 7th ed. New York: Routledge. Communication and society (Routledge (Firm)). ISBN 04-154-6699-7.

DEVEREUX, Eoin, 2014. Understanding the media. Third edition. London: Sage. ISBN 978-144-6248-805.

DOYLE, Gillian., 2002. Media ownership: the economics and politics of convergence and concentration in the UK and European media. Thousand Oaks [Calif.]: SAGE. ISBN 978-076-1966-814.

EDWARD S. HERMAN a Robert W. MCCHESENEY., 2001. The global media: the new missionaries of corporate capitalism. Pbk. London: Continuum. ISBN 978-082-6458-193.

GROSS, P. 2004. Between reality and dream: Eastern European media, transition, transformation, consolidation and integration. East European Politics and Society, 18 (1): 110–131.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI, 2004. Comparing media systems: three models of media and politics. New York: Cambridge University Press. ISBN 05-215-4308-8.

HANRETTY, C. 2014. Media outlets and their moguls: why concentrated individual or family ownership is bad for editorial independence. *European Journal of Communication*, 29 (1), p. 335-350.

HRVATIN, S., & PETKOVIĆ, B. 2004. Regional overview. In S. Hrvatin & B. Petković (Eds.) *Media ownership and its impact on media independence and pluralism* (pp. 9–38). Ljubljana, Slovenia: Mirovni Institut.

KŘEČEK, Jan. BUYING A GUN NOT TO USE IT?. 2017. A study of the change in Czech media ownership and it's political instrumentalisation. *The journal World of Media. Journal of Russian Media and Journalism Studies*. ISSN 2307-1605

MAZZOLENI, G. 1991. Media moguls in Italy. In J. Tunstall & M. Palmer (Eds.) *Media moguls* (pp. 162-183). London and New York: Routledge.

MCNAIR, Brian a Jean SEATON, 1998. *The sociology of journalism: the press, broadcasting and the internet in Britain*. 7th ed. New York, NY: Co-published in the United States of America by Oxford University Press. Communication and society (Routledge (Firm)). ISBN 03-407-0616-3.

MCQUAIL, Denis., c2010. *Mcquail's mass communication theory*. 6th ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications. ISBN 978-184-9202-916.

MURDOCK, G. 1992. 'Citizens, Consumers, and Public Culture', in M. Shovmand and K. Shróder (eds) *Media Cultures*. London: Routledge.

PERUŠKO, Z. a POPOVIĆ, H. 2008. Media concentration trends in Central and Eastern Europe. In K. Jakubowicz & M. Sükösd (Eds.) *Finding the right place on the map. Central and Eastern European media change in a global perspective* (pp.165–190). Bristol, UK: Intellect Ltd.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ, 2004. *Analýza obsahu mediálních sdělení. 2., přeprac. vyd.* Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0827-8.

ŠTĚTKA, Václav, 2010. *Between a Rock and a Hard Place? Market Concentration, Local Ownership and Media Autonomy in the Czech Republic*. *INTERNATIONAL JOURNAL OF COMMUNICATION*, 4, pp.865-885.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ, 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-683-4.

TUNSTALL, Jeremy a Michael PALMER, 1991. Media moguls: the new missionaries of corporate capitalism. Pbk. New York: Routledge. Communication and society (Routledge (Firm)). ISBN 04-150-5468-0.

TUROW, J. 1992. 'The organizational underpinnings of contemporary media conglomerates', Communication Research 19(6): 682-704.

VERSTRAETEN, H. 1996. 'The media and transformation of the public sphere: a contribution for a critical political economy of the public sphere', European Journal of Communication 11 (3): 347-70.

VODIČKOVÁ, Hana a Jiří CEJPEK. Terminologický slovník knihovnický a bibliografický. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1965, 119 s

WASCHKOVÁ CÍSAŘOVÁ, L. a METYKOVÁ, M. 2009. Challenges of media concentration: The case of regional press ownership in the Czech Republic. In Charles, A. (Ed.) Media in the enlarged Europe. Politics, policy and industry (pp. 168–176). Bristol, UK, and Chicago: Intellect Ltd.

ZIELONKA, J. a P. MANCINI, 2011. Executive summary: A media map of Central and Eastern Europe. ERC Project. Oxford, London: University of Oxford, The London School of Economics and Political Science. [Online] Dostupné z: http://mde.politics.ox.ac.uk/images/stories/summary_mdcee_2011.pdf.

Online zdroje:

Babiš k výzvě: Jako jediný politik jsem zveřejnil všechny příjmy Zdroj: https://www.denik.cz/z_domova/babis-k-vyzve-jako-jediny-politik-jsem-zverejnil-vsechny-prijmy-20170131.html, Deník.cz [online]. 2017 [cit. 2018-06-30]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/babis-k-vyzve-jako-jediny-politik-jsem-zverejnil-vsechny-prijmy-20170131.html

BABIŠ, Andrej. In: Facebook [online]. [cit. 2018-05-26]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/AndrejBabis/posts/979802012156443>

BARTONÍČEK, Radek, Sobotka nechce Schillerovou jako náhradnici za Babiše. Kvůli působení v Agrofertu odmítl i Brabce. Aktuálně.cz [online]. 2017 [cit. 2018-05-26]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/sobotka-nechce-schillerovou-jako-nahradnici-za-babise-nespln/r~15c8acf6392a11e7b65b0025900fea04/>

BESSER, Vilém, Jak se MFD a LN změnilý po Babišově vstupu do Mafrý. Svobodné fórum [online]. 2015 [cit. 2018-06-30]. Dostupné z: <http://forum24.cz/analyza-jak-se-mfd-a-ln-zmenily-po-babisove-vstupu-do-mafry-zasadne/>

KEJLOVÁ, Tamara, 2017. Babiš koupil Mafru. Do obsahu novin zasahovat nebude, říká jeho mluvčí. In: ČT24 [online]. [cit. 2018-05-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1089933-babis-koupil-mafru-do-obsahu-novin-zasahovat-nebude-rika-jeho-mluvci>

Náklad periodického tisku, Kancelář ověřování nákladu tisku [online]. 2017 [cit. 2018-6-30]. Dostupné z: <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk-1/?filterYear=2017&filterMonth=>

Portfolio, 2018. Mediální skupina MAFRA [online]. [cit. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.mafra.cz/portfolio.aspx>

SEDLÁK, Filip. Andrej Babiš volá do redakce Lidových novin. In: YouTube [online]. Zveřejněno 11. 10. 2013 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=o1CrTjGIDc4>

ŠAFR, Pavel, Stanovisko šéfredaktora deníku FORUM 24 k návrhům ze skupiny Julius Šuman [online]. 2017 [cit. 2018-07-30]. Dostupné z: <http://forum24.cz/stanovisko-sefredaktora-deniku-forum-24-k-nahravkam-ze-skupiny-julius-suman/>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2013, In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2017 [cit. 2018-07-29]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_Poslanecké_sněmovny_Parlamentu_České_republiky_2013

WEISS, Martin, WEISS: Poprava pravice. Lidovky.cz [online]. 2013 [cit. 2018-05-26]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/weiss-poprava-pravice-060-/nazory.aspx?c=A131001_075418_ln_nazory_vam

Seznam příloh

Příloha č. 1: Průměrný denní tištěný náklad denního tisku v květnu 2017 – Kancelář ověřování nákladu tisku: abccr.cz (tabulka)

Příloha č. 2: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 3: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 4: Prostor pro vyjádření – Andrej Babiš x ČSSD (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 5: Valence článků – Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 6: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – strana 13 (obrázek)

Příloha č. 7: Mladá fronta DNES, 3. 5. 2017 – celostránková inzerce (obrázek)

Příloha č. 8: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Deník, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 9: Valence článků – Deník, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 10: Deník, 3. 5. 2017 – strana 8 (obrázek)

Příloha č. 11: Deník, 3. 5. 2017 – strana 8 (obrázek)

Příloha č. 12: Právo, 3. 5. 2017 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 13: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Právo, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 14: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Sobotka x Babiš – Právo, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 15: Valence článků – Právo, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 16: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Lidové noviny, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 17: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Babiš x Sobotka – Lidové noviny, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 18: Valence článků – Babiš x Sobotka – Lidové noviny, 3. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 19: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Hospodářské noviny, 3. 5. 2017

Příloha č. 20: Hospodářské noviny, 3. 5. 2017 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 21: Mladá fronta DNES, 5. 5. 2018 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 22: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Mladá fronta DNES, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 23: Deník, 5. 5. 2017 – strana 8 (obrázek)

Příloha č. 24: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Deník, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 25: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – Právo, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 26: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno počtem slov) – ČSSD X ANO – Právo, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 27: Lidové noviny, 5. 5. 2017 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 28: Lidové noviny, 5. 5. 2017 – strana 2 (obrázek)

Příloha č. 29: Prostor pro vyjádření – Zeman x Sobotka – Lidové noviny, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 30: Prostor pro vyjádření – Zeman x Sobotka x Babiš x odborníci – Hospodářské noviny, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 31: Prostor pro vyjádření – političtí aktéři – Hospodářské noviny, 5. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 32: Prostor pro vyjádření – političtí aktéři – Právo, 25. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 33: Lidové noviny, 25. 5. 2017 – titulní strana (obrázek)

Příloha č. 34: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno v počtu slov) – Lidové noviny, 25. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 35: Prostor pro vyjádření (vyjádřeno v počtu slov) – Lidové noviny, 25. 5. 2017 (graf)

Příloha č. 36: Celkový objem relevantních příspěvků v pěti sledovaných denících (vyjádřeno počtem slov) (graf)

Schulke
R

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Marek Michal	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="2">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne: 25-05-2017</td><td>-1-</td></tr><tr><td>Čj: 2389</td><td>Příloh:</td></tr><tr><td>Přiděleno:</td><td></td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne: 25-05-2017	-1-	Čj: 2389	Příloh:	Přiděleno:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne: 25-05-2017		-1-							
Čj: 2389		Příloh:							
Přiděleno:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2016									
E-mail diplomantky/diplomanta: michalmarek@me.com									
Studijní obor/forma studia: Mediální studia / prezenční									
Předpokládaný název práce v češtině: Vládní krize 2017 optikou českých celostátních deníků									
Předpokládaný název práce v angličtině: 2017 Czech Government Crisis in Czech Daily Newspapers									
Předpokládaný termín dokončení: LS 2018									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování: Téma teoreticky vychází z konceptů týkajících se mediálního vlastnictví, koncentrace mediální moci a problematiky dopadu vlastnictví médií na jejich obsah. Tato oblast mediálních studií je dobře akademicky zakotvena, což diplomové práci dodá solidní teoretický základ. Praktická část bude tvořena obsahovou analýzou zaměřenou na odraz vládní krize v celostátních denících a bude tak na konkrétním příkladu mapovat případný vliv vlastnické struktury českých deníků na jejich agendu.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy: Cílem práce je zmapovat odraz české vládní krize z května 2017 v českých celostátních denících. Výsledek zkoumání bude v práci uveden do kontextu s mediálním vlastnictvím obecně a zároveň s obavami odborné i laické veřejnosti týkajících se vlastnictví největšího českého vydavatelství MAFRA vicepremiérem a ministrem financí Andrejem Babišem, který byl zároveň jedním z hlavních aktérů vládní krize.									
Předpokládaná struktura práce: 1) Mediální vlastnictví 2) Vývoj mediálního vlastnictví v ČR 3) Agrofert a nákup Mafry 4) Vládní krize 2017 5) Metodologická část (představení a teoretické zakotvení výzkumné metody) 6) Výzkumná část – porovnání přístupu celostátních deníků a jejich agendy k vládní krizi v květnu roku 2017									
Vymezení podkladového materiálu: MF Dnes, Lidové noviny, Právo, Hospodářské noviny a Deník – květen 2017									

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Obsahová analýza – metoda bude upřesněna po prvotní analýze dat

Základní literatura:

ALTSCHULL, J. Herbert. Agents of power: the media and public policy. 2nd ed. White Plains, NY: Longman Pub. USA, c1995. ISBN 0-8013-0776-7.

- Kniha zkoumá média v globalizovaném světě, jejich sílu a především jejich vztah k politice, politickému dění a ke správě věci veřejných. Autor k ilustrování problematiky využívá konkrétních událostí a snaží se vztah médií a politiky zkoumat napříč celou planetou – od Washingtonu až po Moskvu.

BAKER, C. Edwin. Media concentration and democracy: why ownership matters. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-052-1868-327.

- Publikace se zabývá otázkou vlastnictví médií. S odkazem na demokratické a ekonomické teorie volá po vyššími rozptýlení vlastnictví médií do veřejné sféry. Ukazuje, jak takové rozptýlení pravděpodobně povede k vyššímu počtu takových vlastníků, kteří budou usilovat o společensky hodnotné žurnalistické nebo tvůrčí dílo.

BENDA, Josef. Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1.

- Cílem publikace je podat detailní přehled vlastnictví českého periodického tisku v letech 1989-2006, poukázat na charakteristické rysy jeho vývoje ve sledovaném období a přehledně popsat jeho současný stav a strukturu, a to i s přihlédnutím k legislativnímu kontextu.

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

- Jedná se o metodologickou učebnici, která čtenáře provází základními metodami sociologického výzkumu. Kniha se stala velice populární nejen pro svou akademickou hodnotu, ale také proto, že je srozumitelná a čtivě napsaná.

KŘEČEK, Jan. Politická komunikace: od res publica po public relations. Praha: Grada, 2013. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3536-8.

- Monografie představuje úvod do oboru politické komunikace. Srozumitelně představuje základní teorie a koncepty a vypočítává nejtýpější projevy politického komunikování. Kniha byla psána jako průvodcem studentům, teoretický úvod pro akademické pracovníky a zároveň jako praktická příručka pro profesionály.

SPARKS, Colin. Communism, capitalism and the mass media. London: Sage, 1998. ISBN 978-076-1950-752.

- Colin Sparks přináší zajímavé přehodnocení dopadu pádu komunismu na mediální systémy východní Evropy. Analyzuje jak samotné změny, tak i jejich důsledky na to, jak přemýšlíme o masmédiích. Zároveň pak prokazuje, že většina dosavadních hodnocení pádu komunismu je chybná a upozorňuje na silnou souvislost mezi starým a novým režimem.

ŠMÍD, M. Czech Republic. In S. Hrvatin & B. Petković (Eds.) Media Ownership and its Impact on Media Independence and Pluralism (pp. 141–162). Ljubljana: Mirovni Inštitut, 2004. ISBN 9616455265.

- Kniha se zabývá vlivem vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralismus. Publikace je výsledkem projektu, který si dal za cíl mapovat tuto problematiku ve střední a východní Evropě. Výzkum běžel od července 2003 do června 2004, a to pod záštitou organizace South East European Network for Professionalisation of the Media.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, ISBN 978-80-7367-683-4

- Cílem knihy je seznámit čtenáře s metodami užívanými při výzkumu médií. Svou koncepcí kniha obsahuje jak zásady komerčního výzkumu médií (výzkum sledovanosti, měření efektivity reklamy), tak i akademického (výzkum mediálních organizací, analýza reprezentace, interpretace textu). Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Laura Havlová (2017) – Aktivity holdingu Agrofert perspektivou Mladé fronty Dnes a Lidových novin před a po jejich převzetí Andrejem Babišem

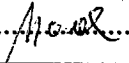
Martin Dobrovodský (2017) – Analýza politické instrumentalizace deníku Mladá fronta DNES v období před volbami do Poslanecké sněmovny PČR v roce 2013

Eliška Planičková (2013) – Mediální kampaně Silvia Berlusconiho během voleb do parlamentu v letech 1994 až 2008

Františka Rakušanová (2011) – Analýza jarní vládní krize

Datum / Podpis studenta/ky

25.5.2017

....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

K poslední větě Charakteristiky tématu – přímo ‚vliv‘ půjde zmapovat těžko a asi nepůjde o agendu, ale ‚jen‘ o její atributy... ale to se projasní během tvorby DP.

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

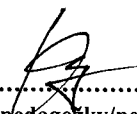
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

KŘEČEK JAN

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

24.5.17

....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.